

Yak'usda Ooghuni Unzoo-i John 'Uk'unéyuzguz-i

Ndi khuni 'ilhiz 'unt'oh

1 ¹ Soo 'udechoo da' 'et khuni hoonli 'ink'ez ndi khuni 'i Yak'usda yulh 'únt'oh. Ndi khuni 'i Yak'usda 'unt'oh.

² Ndun 'en soo 'udechoo da' whuts'un Yak'usda bulh 'unt'oh.

³ 'En la toh ts'e ts'iyaitsuk 'ulya ínle'. Ndai la 'ulya-i toh 'aw 'ilhughi lhe'yílel-i hooloh.

⁴ Be ts'úkhuna-i 'en oots'u haídanzut 'ink'ez 'i ts'iyanne dune buba be hoot'en-i 'unt'oh.

⁵ Ndi be hóot'en-i tsalhgus^a yo ts'e whíndi 'ink'ez ndi tsalhgus yo ts'e haínya-un, 'aw yuch'a' 'oolhdeh aít'oh.

⁶ 'Ilhoghun dune John^b huyulhni, 'en Yak'usda whusayálh'a'.

⁷ Ndun dune 'en ts'iyanne dóni' ndi be hóot'en-i, 'i ghun. Hukwa' huninzun de, 'en gha la ts'iyanne ooba 'álha' hot'e'.

⁸ Ndun 'en 'aw be hóot'en-i ilóh 'unt'oh. 'En 'unt'oh be hóot'en-i, 'i ghun ts'iyanne dóni'-un 'unt'oh.

⁹ Ndi be hóot'en-i, 'i ts'ih'un 'unt'oh, 'ink'ez be hóot'en-i, 'i ts'iyanne dune bugha ita'alh, 'et wheni 'en ndi yun k'eínya.

¹⁰ Ndi yun k'ut inda'. Ndi yun 'uyínla 'et hoonts'i yinka dune' t'ehinózin hukwa lhe'hunízun.

¹¹ Mbene la dulh whút'enne oole' ha 'utahábanlane, 'enne butaninya whe 'aw lhuhuyílhchulh.

¹² 'Et hoonts'i mbene la yílhchootne, Yak'usda buzkeh huzdli' 'et bugha óonin'ai. 'Enne 'uhint'oh ndi boozil' buba 'álha' yint'oh.

---

a 1:5 Ndi tsalhgus ts'iyaitsuk 'utsi'-i 'ink'ez tank'us 'únt'oh-i ni whe 'utni. **b 1:6** "En Zan Badis 'ulhni.

¹³'Aw hahánde whu la toh ts'e iloh Yak'usda buzkeh huzdli', k'us buyust'e hukwa' nínzun huwa iloh, k'us dich'oh dune hukwa' huninzun huwa cha iloh, Yak'usda 'en gha za huwhuzdli.

¹⁴'Et ndi khuni Yak'usda unli, 'i dune sulí' 'ink'ez netoh dune inle', 'et whe dádilti' la ts'onalh'en. Ndi yé dadanti', 'i Yak'usda 'aw 'ilhoghun za ooYe' yé dizti'-i 'unt'oh. Ye unzoo-i 'aw oola tanalhuhoó'oh 'ink'ez khuni 'alha' 'unt'oh-i za be yálhduk.

¹⁵'En ghun John ubudáni' inle', dune bulh yálhduk whe, “Ndun 'en ghun nohdásni', sk'elh'az whusatíyalh 'et hoontsi' whutisdleh whutso da' hoontsi', 'uda' 'et khuna whe 'unt'oh, 'et huwa 'unt'oh sando 'unt'oh,” ubúlhni.

¹⁶'Ink'ez ndai la neba yut'i-i 'andit ts'iyawh negha íninla. Dzin totsuk ye unzoo-i neba 'on 'un 'unt'oh.

¹⁷Yak'usda ndi khuni yutulhúhizye'-i, 'i Moses 'en gha netl'aídan'ai ínle'. 'Et hoontsi' 'andit Sizi Gri 'en gha ye unzoo-i 'ink'ez khuni 'alha' 'unt'oh-i neghalts'ut.

¹⁸'Aw Yak'usda yan'en-un hooloh 'et hoontsi' ndun 'aw 'ilhoghun ooYe', ooBá 'uk'enus yuk'entsi'-un, 'en Yak'usda ghun 'et whunénulhtan.

John dune too be 'ulh'en-un, 'en ubúlhni 'aw ndun Christ 'en iloh 'ust'oh

¹⁹'Et 'ilhudzin ndunne Lizwif Jerusalem whut'enne, 'enne lubretne 'ink'ez Levitne John ts'un whe bahalh'a' huyoodolhkut mbe unli-un 'et hukwa. 'Et John ubúlhni,

²⁰soo ts'ih'un un'a 'aw whuts'u lhoodídlai whe ubudáni', “'Aw Christ, 'en íloh 'ust'oh,” ubúlhni.

²¹'Et doo cha huyoodulhkut, “Mbe inli? Elijah tilah 'int'oh?” “'Awundooh, 'aw 'en hoontsi' 'ust'oh,” ubúlhni. “Nyoon Yak'usda be nus hoo'en-un ooghu yaduk inle'-un, 'en tilah 'int'oh?” huyúlhni. 'Et cha, “'Awúndooh,” ubúlhni.

²²'Et 'uhuyúlhni, “Kwa, mbe whé 'int'oh. Nyunch'oh daja na'dudintni. 'Et ts'ih'un nedíni, 'et de la nyoonne whuz de nétilh'a'ne ubuzdóni,” huyúlhni.

²³'Et John ubúlhni,

“Si 'ust'oh 'aw dune lhuhóot'ih-un ts'e duztúl whe ts'iyanne dune ubudúsní,
neMoodihti lhutiyalh-un hoonzoo 'ink'ez lhts'e whudiz'a ooba whulhtsi.

'Et whuz un'a Yak'usda be nus hoo'en-un Isaiah ndutni ínle',” ubúlhni.

²⁴'Et ndunne John ts'u whél'a'ne, 'enne Pharisee lohne za 'uhint'oh.

²⁵'Et doo cha huyoodulhkut, “'Aw Christ, k'us Elijah, k'us nyoon Yak'usda be nus hoo'en-un, 'enne iloh 'int'oh de, di ha dune too bé' bilh'en?” huyúlhni.

²⁶ 'Et John ubúlhni, “Si too za-i be dune too be' us'en 'et hoonts'i nohtoh 'ilhoghun dune hoonli, 'en 'aw t'enuzáhzun.

²⁷ 'En 'unt'oh sk'élh'az whusatíyalh-un sanus dízti' whe 'unt'oh. 'Aw ookechun natl'ool ooba k'unaítis'uk 'et hoonts'i huba soo lhé'uzdzoo,'” ubúlhni.

²⁸ 'Et njan keyoh Bethabara huwhútni-un Jordan koh whanch'az whuz'ai-un, 'et John dune too be' 'ulh'en whe ndi ts'iyaitsuk ghun nyoonne hits'u whel'a'ne hubudáni'.

²⁹ 'Om bun dzin khunsul Sizi yuts'un uyalh whe John yutilh'en, 'ink'ez 'utni, “Nulh'en, Yak'usda be 'usbaiyaz. 'En 'ut'en yinka dune'ne bulubeshi buts'u hanáyule,” ubúlhni.

³⁰ 'En ghun nohdásni' sk'elh'az whusatíyalh, 'et hoonts'i whutisdleh whutso da' hoonts'i, 'uda' khuna whe 'unt'oh, 'et huwa sanus dízti' whe 'unt'oh.

³¹ Mbe unli-un 'aw seni be t'éoonuzúszun inle', 'et hoonts'i nohni Israel oots'u haindene nohts'u whúsasya 'ink'ez too za-i be too be' nohus'en 'i gha la mbe 'unt'oh-un soo cho t'ewhunoozhaz,” ubúlhni.

³² Njan 'et Sizi ghun John ndutni, “Ndoni dut'aiyaz doút'en whe yak'uz ts'e hadánde 'ink'ez ooyédande, 'et whunis'en.

³³ 'Oh da' 'aw seni be t'éoonuzúszun mbe 'unt'oh, 'et hoonts'i ndun whuz de sútilh'a'-un too za-i be dune too be' oos'en ha 'en sudáni', 'Mbe la Ndoni ndus de yuk'édilts'ut-un 'ink'ez 'ilhiz yulh 'únt'oh-un, 'en 'unt'oh Ndoni be dune too be' 'ulh'en-un unli,' 'et sudáni'.

³⁴ 'Et ndúhooja-un 'et whunis'en. Soo ts'ih'un khuni be nohdúsní, 'alha ndun 'en Yak'usda ooYe' 'unt'oh,” ubúlhni John.

³⁵ 'Et 'om bun dzin John 'ink'ez yugha hodul'ehne nane 'et nódihya.

³⁶ Sizi 'oh whuya uyalh whe John yunilh'en, “Nulh'en ndun Yak'usda be 'usbaiyaz 'únt'oh!” ubúlhni.

³⁷ 'Et ndunne nane dune John yugha hodul'ehne daja ni hidánts'o whe 'awet Sizi Gri hiyuntiz'az.

³⁸ 'Et Sizi ubunilh'en huyuni'us whe 'et huboodulh'kut, “Di khunáhta whe aht'en?” ubúlhni. 'Et 'uhuyúlhni, “Rabbi, nts'e la hoont'i?” ('Et ndi khuni Rabbi 'i Lizwif k'un'a dune hodulh'eh-un ni whe' utni.) 'Et Sizi ubúlhni,

³⁹ “Anih, whunoolh'en si!” ubúlhni. 'Et huyúlh tiz'az 'ink'ez nts'e la usda-un honalh'en. 'Et dzin ndulyiz whe hizih hinke' 'ink'ez, 'oh da' 10:00 at'en 'uhunit'oh.

⁴⁰ 'Et ndunne nane dune John hidánts'o huwa Sizi huyuntiz'azne, 'en 'ilhoghun, Andrew huyulhni, 'en Simon Peter bulhutsin 'unt'oh.

⁴¹ 'En 'aho dulhutsin, Simon huyulhni, 'en yughu ninya 'ink'ez yudáni', “Ndun Messiah 'awet nats'ilhti,” yúlhni. (Ndi Messiah, Christ ni whe' utni.)

⁴²'Et Sizi 'en yughu inílhti. 'Et soo cho Sizi yunalh'en 'ink'ez 'uyulhni, "Nyun Simon Jonas ooye! 'en 'int'oh, 'et hoonts'i Cephas nyuhudutánelh," yúlhni. (Ndi Cephas 'i Peter 'i za 'unt'oh 'ink'ez 'i tse ni whe! utni.)

⁴³'Et 'om bun dzin Sizi Galilee yun k'ut huwhútni ts'e tiyalh hukwa' ninzin. Whuz oozya whe dune Philip huyúlhni, 'en nayilhti 'ink'ez "Sunanyalh," yúlhni.

⁴⁴'Et ndun Philip 'en keyoh Bethsaida huwhútni-un, 'et whut'en-un 'unt'oh. 'Et keyoh za Andrew 'ink'ez Peter bulh huwhut'i.

⁴⁵'Et Philip 'en dune Nathanael huyúlhni, 'en nayilhti, "Ndun mbe la Moses dude 'udustl'us k'ut yughun 'uk'uné'uzguz-un, 'ink'ez Yak'usda be nus hoo'enne highun 'uk'une'úzguz-un, 'en 'awet nats'ilhti. 'En 'unt'oh Sizi, Joseph ooye! unli. Keyoh Nazareth huwhútni, 'et whut'i," yúlhni.

⁴⁶'Et Nathanael 'utni, "Nts'en'a suba hoonli 'uzoo'-i Nazareth ts'u haóolts'it?" 'Et Philip 'utni, "Anih, sulh ín'us 'ink'ez whunolh'en si!" yúlhni.

⁴⁷'Et Sizi Nathanael 'az de úyalh yunílh'en 'ink'ez yughun 'et ndutni, "Ndun 'en soo Israel oots'u hainzut-un 'unt'oh, 'aw tank'us 'úhoont'oh te nulhe'ust'en," ni.

⁴⁸'Et Nathanael Sizi yoodulhkut, "Di gha t'ewhunínzun dant'oh-un dune usdli?" 'Et Sizi yúlhni, "Mai chun t'ah sinda da', Philip 'anih nyudutánelh whutso da', 'et nyunus'en," yúlhni.

⁴⁹'Et Nathanael 'uyúlhni, "Rabbi, 'alha Yak'usda ooYe' inli 'ink'ez Israel oots'u haindene bulerwe cha inli," yúlhni.

⁵⁰'Et Sizi 'uyúlhni, "Mai chun t'ah sinda whe nyunus'en nyudúsni. 'Et whu la toh ts'e Yak'usda ooYe' usdli-un mba 'álha 'uhoont'oh, 'et hoonts'i nus de 'on nus hooncha-un, 'et whuntalh'elh.

⁵¹'Et soo ts'ih'un un'a nyudutásnelh, yak'uz dáha' dankez 'ink'ez Yak'usda oolizasne ndus de hahádudoh 'ink'ez ndo cha whenáhadudoh ndun yinka dune ye'^c 'en ba 'uhut'en, 'et whuntalh'elh," yúlhni.

Sizi huwa 'ít'en túne' 'ut'en 'et huwa la dunene 'en Christ 'únt'oh t'ehonózin

2 ¹'Et whulh tat dzin sulí' whe Galilee yun k'ut 'et 'ilhoghun keyoh Cana huwhútni, 'et keyoh 'et la lhghuskene ba honílhni. 'Et Sizi ooloo 'en cha 'et usda.

²Sizi 'ink'ez yugha hodul'ehne tubulh 'enne cha bughu nahúzdil.

³'Et njan lhghuskene ba honílhni whutoh 'et la ndi ts'ekoo too' ntsool súli. 'Et Sizi ooloo yughu ninya 'ink'ez yúlhni, "Aw ts'ekoo too' lhuhít'i."

⁴Sizi 'et 'uyúlhni, "Ts'eke 'et di ha 'et ndusúdini? 'Aw 'awhuz sba 'et nelhódizsit, 'awhuz sts'ó dizulh whe 'uhoont'oh," yúlhni.

⁵'Et ooloo ndunne ustlénne ubúlhni, "Daja nohbulhni la 'oh te ne'óoht'en."

c 1:51 Yinka dune ye! ni, 'et dich'oh nadudutni.

⁶'Et njan lhk'uta tse oosa' cho, too huye súlhdzo wheni, 'et usdla. 'I la Lizwifne bube 'ut'en k'oh hukw'un'a lana'huldoh wheni.

⁷'Et Sizi ndunne ustlenne ubúlhni, “Ndi tse oosa' cho ts'iyawh too be nadulhbun.” Inka soo ts'iyawh oodah whuts'un yanahídilhun.

⁸“Dugwe' íhkaih 'ink'ez mbe la njan howunli-un, 'en oots'u yihkalh,” ubúlhni. Inka hiloh hits'u whinkai.

⁹Ndi too ts'ekoo too' suli'-i, 'aw nts'ez de hahuyalhdzo ndun howunli-un t'éoonúszun, 'et hoonts'i ndunne ustlénne huyínkaine, 'enne t'ehonínzun. 'Ink'ez ndet la howunli-un yunahóozdlih whe dune 'at ut'í-un, 'en 'anih yudáni',

¹⁰'ink'ez 'uyúlhni, “Dune ts'iyanne ndi ts'ekoo too' 'uzoo'-i, 'i cho howu há yulhdzoh, 'et hukw'elh'az sooltsuk hutnih te, 'et 'andit za hukw'elh-i 'unt'oh-i ts'ekoo too' 'i bughu há yulhdzoh. 'Et nyun ndi 'uzoo'-i, 'i 'udek'o whuts'un ontun!” yúlhni.

¹¹Njan keyoh Cana Galilee yun k'ut whuz'ai 'et soo 'udechoo Sizi huwa 'ít'en te na'dit'en, 'ink'ez dádilti' la 'et whúbunilhtan. 'I gha la yugha hodul'ehne 'en ghun buba 'alha yint'oh suli'.

Jerusalem lugliz whu cho Sizi 'ooketne tenábuninyoot

¹²'Et ndúhooja hukw'elh'az Sizi keyoh Capernaum huwhutni ts'e whinya. Ooloo cha 'uja, 'ink'ez bulhutsinke cha, 'ink'ez yugha hodul'ehne cha, 'aw sa' iloh 'et hudáls'i'.

¹³'Et 'awet whenghoh whudizulh ndet da' Lizwifne buyoh Yak'usda oolizas Butus Lhuséya whúnahulnih-un,^d 'et Sizi Jerusalem ts'u whínya.

¹⁴'Et lugliz whucho whuna'ulhyó-un whambez ts'e oozya 'et la dune 'e'óoketne ubunilh'en. Khunai-i, musdoos, 'usbai te, 'ink'ez dut'aiyaz te, dove huyúlhni, huye 'óoket, 'ink'ez dune sooneya lhk'enádudzaihne, 'enne cha 'et 'uhut'en.

¹⁵Tl'oolhyaz be tutsus inla. 'I be khuna-i ts'iyawh tenáininyoot. Sooneya lhk'enádudzaihne cha buzooneya nus wheyantsut, 'ink'ez buludab cha yun tiz'ai.

¹⁶'Ink'ez dut'aiyaz be 'óoketne cha ubúlhni, “Ndowhi tenánuhle! 'Aw sBá ooyoh 'et e'óoket bayoh whulhtsi iloh!” ubúlhni.

¹⁷'Et ndunne yugha hodul'ehne whunahilni ooghun 'uk'unusguz-i daja ni la, 'et ndutni, “Njan nyoh hukwa' nuszun k'et 'ants'i syo ts'e dusk'un le'ust'oh.”

¹⁸'Et Lizwifne 'uhuyúlhni, “Njan nts'oh te la ne'ínt'en-un di gha 'ínt'en hooncha túne' 'ínt'en, 'et whunénilhtun?”

¹⁹'Et Sizi ubúlhni, “Njan yoh whudízti'-un nohni musai whulhtsi 'ink'ez tat dzin inle' de, 'et dunaóodutás'alh.”

---

d 2:13 Nawhudizulh totsuk 'ilhunahodulh, 'ink'ez ndi 'usbai k'us unzoo-i nahayut'ulh. Njan whewhúnahulni 'oh da' Yak'usda yun k'ut Egypt ts'e hanabanla da'.

²⁰'Et ndunne Lizwifne úhuyúlhni, “Njan yoh whudízti'-un dit whunizyat 'on 'at lhk'utat yus k'ut inle' whe lhaóodulya. 'Et daja ninzun whe' dini, tat dzin whutoh za dunaoodután'alh dini,” huyúlhni.

²¹'Et njan Sizi yoh whudízti'-un howu yalhduk whe, didutch'oh duyust'e 'i ghu yalhduk whe' utni ínle'.

²²'Et huwa la Sizi Gri dazsaine butoh dunadija whe yugha hodul'ehne whunahilni daja ubúlhni inle' da', 'ink'ez ndi Yak'usda ooghumi 'uk'unusguz-i 'ink'ez khuni 'i Sizi ye yaílhduk-i bulh daja ni la ts'iyawh buba 'álha 'uhoont'oh.

²³'Awhuz Jerusalem 'et za 'ut'en whe njan Butus Lhuseya-un, 'et whutoh ne'whut'en-un, whulohne mbene la Sizi yunilh'enne nts'o tula ne'út'en-un, 'et huwa k'us lhane boozii' buba 'alha' yint'oh suli'.

²⁴'Et hoonts'i Sizi didutch'oh 'aw dunene but'anílhnitán, t'ewhunúnzun dune dahínt'oh la 'et huwa.

²⁵'Ink'ez 'aw 'uyoonne dune dahínt'oh la 'et hidóni' aít'oh, didutch'oh dunene dahínt'oh la t'ewhunúnzun 'et huwa.

Sizi Nicodemus yúlhni doo cha za honleh huba 'uhoont'oh

3 ¹'Ilhoghun dune Pharisee bulh dizulh-un, 'en 'ilhoghun Lizwifne butso whudilhdzulh-un, 'en Nicodemus huyulhni.

²'En 'ulhdzis 'et Sizi ghu ninya 'ink'ez 'uyúlhni, “Rabbi, Yak'usda yulh 'unt'oh-un dune, 'en za njan huwa ít'en-un tune' oot'en huba 'uhoont'oh. 'Et huwa soo t'ets'onínzun dune hodul'eh-un Yak'usda ts'u haínnya-un, 'en inli whe 'int'oh.”

³'Et Sizi yúlhni, “Soo ts'ih'un un'a nyudúsni, dune doo cha za whuzdli de, 'et de za nts'e la Yak'usda 'en lerwe unli-un whuti'elh.”

⁴'Et Nicodemus 'uyúlhni, “Nts'en'a suba 'ilhoghun dune tube yoo'un uzulh-un, 'en doo cha za hooleh whe' dini? 'Aw whulh nat duloo yuchan naooja' 'ink'ez doo cha hooleh aít'oh!” yúlhni.

⁵'Et Sizi 'uyúlhni, “Soo ts'ih'un un'a nyudúsni, dune too 'ink'ez Ndoni be cha whuzdli de, 'et de za nts'e la dunene Yak'usda dich'oh za bulerwe unline 'et 'aw dahóoya' aít'oh.

⁶Mbe la dune gha whuzdlí-un, 'en dune ch'e' 'unt'oh, 'ink'ez mbe la Ndoni be whuzdlí-un, 'en Ndoni ooch'e' 'unt'oh.

⁷'Et nyudásni' nohni doo cha za hoohleh huba 'uhoont'oh. Khun te 'et huwa mba hócha junih!

⁸'Ants'i nilhts'i dilts'ulh le'hoont'oh. Nilhts'i dints'o 'et hoonts'i nts'ez de hadílt'sut k'us nts'e dutilts'ulh-un 'aw t'éoonuzínzun. 'Et whuz un'a za 'aw t'éoonónzin aít'oh nts'en'a dune Ndoni be whuzdlí-un,” yúlhni.

⁹'Et Nicodemus 'uyúlhni, “'Et nts'en'a 'uwwhutat'elh?”

¹⁰'Et Sizi 'uyúlhni, “'Et nyun Israel oots'u haindene whubodilh'eh-un inli, 'ink'ez nts'en'a 'int'oh njan 'aw nyeni be t'éoonuzínzun?”

¹¹ Soo ts'ih'un un'a njan nyudúsní, t'éts'onínzun ndet howu yats'ulhduk-un 'ink'ez ts'ih'un un'a nohts'útni ndai la ts'an'en 'i ghun 'ink'ez nohni 'aw neghuni nohba 'alha lhe'ít'oh.

¹² Ndi yun k'ut nts'oh tula né'whut'en-un, 'et huwun nohdúsní 'et hoonts'i nohba 'álha lhe'hóot'oh de, nts'en'a suba ndo yak'uz né'whut'en-un, 'et huwun nohdúsní de, 'et nohba 'alha 'uhot'e'?

¹³ 'Aw 'ilhoghun dune ndo yak'uz whenya-un hooloh, 'aw 'ilhoghun za 'uja-un ndus de yak'uz haínya. 'En 'unt'oh yinka dune ye' unli, 'en 'unt'oh yak'uz ookeyoh whuz'ai.

¹⁴ 'Uda' 'aw dune luhoot'ih-un ts'e whe Moses 'en tl'ughus k'eltsi dube' yudilh'tsi inle', whuz un'a za yinka dune ye' dube' hidutálhtsih huba 'uhoont'oh.

¹⁵ 'Et huwa mbene la 'en ghun buba 'alha 'uhoont'ohne, 'enne 'aw dalhótisa,^e 'ilhiz oole' wheni hukhutinalh," yúlhni.

¹⁶ Yak'usda ndi yun k'ut dunene buk'entsi' k'et 'aw 'ilhoghun duYe' 'en bugha ínlihti. Mbene la 'en ghun ooba 'alha' yint'ohne 'aw dalhótisa, 'ilhiz wheni hukhutinalh.

¹⁷ 'Aw dune ba nahutiyeh wheni fíloh Yak'usda duYe' ndi yun k'uz yutilh'a'. 'En gha ndi yun k'ut whut'enne ts'iyawh hudoojih, 'et wheni ndi yun k'uz yutilh'a'.

¹⁸ Mbene la buba 'álha yint'ohne 'aw buba nalhotisde. 'Et mbene la 'aw ooba 'álha lhe'yít'ohne, 'enne 'uda' buba nahisda whe' hint'oh, 'aw Yak'usda ooYe' boozí' 'aw buba 'alha lhe'yít'oh 'et huwa.

¹⁹ 'En 'unt'oh be hóot'en-i unli whe ndi yun k'eínya. 'Et hoonts'i ndi yun k'ut dunene tsalhgus yo ts'e haínya-un, 'en ndi be hóot'en-i anus hik'entsi', njan ne'hut'en-un 'on nus hoonts'i' ts'e za hit'elh 'et huwa. 'Et huwa la buba nahoodeh.

²⁰ Mbene la hoonts'i' te ne'út'enne, 'enne ndi be hóot'en-i hits'u dutni. 'Et huwa ndi be hóot'en-i, 'aw hits'un tóoya' aít'oh, doo ka la tank'us 'úhut'en-un ts'et hahóolts'it 'et whuch'a.

²¹ 'Et hoonts'i mbe la ts'ih'un un'a 'it'elh-un, 'en ndi be hóot'en-i ts'u tiyalh, 'et whe la ts'iyanne t'ehonózin, nts'oh tula ne'út'en-un, Yak'usda 'en gha za 'it'en."

John dune too be 'ulh'en-un doo cha za Sizi yuba whudílhti'

²² Njan 'oh túne' whust'en hukw'elh'az Sizi 'ink'ez yugha hodul'ehne te Judea yun k'ut ts'e hoozdil. 'Et yugha hodul'ehne te 'et hudálts'i' 'ink'ez dune too be' halh'en.

²³ 'Oh da' za John 'en cha keyoh Aenon huwhútni-un keyoh Salem huwhútni-un whenghoh whuz'ai-un, 'et dune too be 'úlh'en, tube 'et too lhai inka. Dune hits'u lhodulh 'ink'ez whulohne dune too be' binla.

---

e 3:15 Njan dalhótisa ní-un, 'aw neyust'e iloh, nezul 'ink'ez neyughi ghu yalhduk whe 'utni.

24 'Et 'awhuz John 'aluháyus'ai da' 'et huwa.

25 'Et 'oh da' John yugha hodul'ehne Lizwifne bulh howun lhdulhyoh 'uhudutni, Lizwifne bube 'ut'en k'oh hukw'un'a lana'huldoh 'et huwun.

26 Inka John highu nindil 'ink'ez huyoodulhkut, “Rabbi ndun dune 'ilhoghun nga hodul'eh-un, Jordan koh nyaz ts'e, 'en ghun dune bubulh yaílhduk íne', 'awet 'en dune too be 'úlh'en 'ink'ez ts'iyanne hits'ú lhodulh,” huyúlhni.

27 'Et John ubúlhni, “Yak'usda yugha ónin'ai de za, 'et huwa 'aw 'ants'i 'et hoonliyaz oot'e' aít'oh.

28 Nohnich'oh hoonts'i la daja dusni-un la t'éoonáhzun, si 'aw Christ 'en iloh 'ust'oh, 'et hoonts'i 'ilhoghun yutso whusál'a'-un, 'en 'ust'oh.

29 'Et ndóohoont'oh whe, 'ilhoghun dune ts'eke yughusda-un, 'en 'at ut'í-un 'unt'oh. 'Et ooyadan yuzih usyin-un 'ink'ez yughuni yoozílhts'ai whe la tube yuba hóont'i'. 'Et nohdúsni si cha whuz un'a tube cho hoonúst'i'.

30 'On nus tube cho hidólhti' 'ink'ez si hukw'elh'i le sba hodólhti', 'et whuz un'a 'uhót'e' huba' hoont'oh.

31 Ndun yoo dus de hańnya-un, 'en ts'iyane ando 'unt'oh 'ink'ez ndun yinka ts'u hańnya-un, 'en yinka dune unli, 'et huwa ndi yun k'ut hoonli-i, 'i za ghu yalhduk. 'Et ndun yak'uz hańnya-un, 'en ts'iyane an do 'unt'oh.

32 'Et ndet la ndun whunalh'en 'ink'ez whudánts'o-un, 'et 'uyoonne cha ubúlhni, 'et hoonts'i daja ubúlhni-un la 'aw highuni lhulhchoot.

33 'Et hoonts'i mbe la yughuni ilhchoot-un daja ni-un, 'en 'utni ndun Yak'usda 'en ooba 'alha' yint'oh, ni.

34 Ndun 'en Yak'usda whusayálh'a'-un, 'en 'ink'ez didut Ndoni be yudilhbun, 'et huwa Yak'usda ooghuni za be yálhduk.

35 Yak'usda 'en duYe' yuk'entsi' 'et huwa ts'iyaitsuk k'úne' hool'en-un, 'et yugha ónin'ai.

36 'Et mbene la ndun Yak'usda ooYe' ooba 'alha' yint'ohne, 'enne 'ilhiz wheni be ts'úkhuna-i, 'i huyut'i, 'et hoonts'i mbene la ooba 'alha lhe'yit'ohne, 'enne 'aw huhoo'en aít'oh, Yak'usda yé bubulh húnilch'e-i 'ahoolhyiz wheni buk'ut 'uyitát'elh,” ni John.

**'Ilhoghun ts'eke Samaria yun k'ut whut'en-un,
'en Sizi ndi 'ilhiz wheni be ts'ótinalh-i ghun yulh yálhduk**

4 ¹ 'Et la ndunne Phariseene huyulh údits'o whe la 'uhutni, “Sizi 'en John anus lhane dune cha yugha hodul'ehne sulí', 'ink'ez dune too be' úlh'en cha 'ut'en,” hutni.

² 'Et hoonts'i 'alha Sizi 'aw dich'oh iloh dune too be' bulh'en, yugha hodul'ehne, 'enne za 'uhut'en.

---

f 3:29 Ndun dune 'at ut'í-un, 'en Sizi Gri dult'oh, 'ink'ez ooyadan 'en John dune too be 'ulh'en-un dult'oh ni whe 'utni.

³'Et neMoodihti whulh údants'o whe 'awet Judea yun k'ut whuch'a nasja 'ink'ez Galilee yun k'ut ts'e natisja.

⁴'Et nadalh whe la Samaria yun k'ut 'oh whuya lhunátídalh,

⁵'ink'ez Samaria yun k'ut keyoh Sychar huwhútni ts'e oozya. Njan keyoh 'et yun k'ut Jacob duye' Joseph yugha ónin'ai ínle', 'et whenghoh whuz'ai.

⁶'Et Jacob too k'et 'uhóonla-un, 'et whuz'ai. 'Et Sizi tube sa' nusúya 'ink'ez nénintsai, inka too k'et whuzih 'et nátl'adida'. 'Et 6:00 at'en 'uhúnit'o whe 'ut'en.

⁷'Et usda whe la 'ilhoghun ts'eke, Samaria whut'en-un, 'en too huya. 'Et Sizi 'uyúlhni, “Too sgha nínkaih!” yúlhni.

⁸Dich'oh za 'unt'oh, yugha hodul'ehne keyoh ts'e t'alh-i hootakulh ts'e whehándil 'et huwa.

⁹'Et ndun Samaria ts'eke' 'en yúlhni, “Nyun Lizwif 'int'oh 'ink'ez si Samaria ts'eke' 'ust'oh, 'ink'ez di ha' dini too sts'u ha' dini?” Lizwifne 'aw Samaria whut'enne 'aw buka lhe'hunízun 'et huwa 'utni.

¹⁰'Et Sizi 'uyúlhni, “Ndi Yak'usda huwa ínín'ai-i, 'i soo cho t'enínzun de, 'ink'ez mbe 'utni nyulh yáldhuk whe too nts'u ha 'utni-un, 'en t'enínzun de, 'et de nyun da' oodolhkut 'ink'ez ndai la too oogha huye khuna-i, 'i da' nghá yolhdzeh oole,” yúlhni.

¹¹'Et ndun ts'eke 'uyúlhni, “Nyun 'aw be taóonkalh-i lhínt'ih, 'ink'ez njan too k'et hádalhdza', nts'en'a ndi too be ts'úkhuna-i, 'i itánkalh?

¹²Netsoda'-un Jacob 'en njan too k'et negha ónin'ai. Didut, duye'ke, 'ink'ez bughuna' te, njan too k'et 'et too hitnai' ínle', 'et huwa nyun ooba nus incha nínzun eh?” yúlhni.

¹³'Et Sizi 'uyúlhni, “Mbene la njan too k'et too utnai-un, doo cha za ta'hóosda hulhih,

¹⁴'et hoonts'i mbene la too bugha ítasdzoh, 'i huyitnai' de, 'aw 'on 'at ta'hóda' aít'oh. Mbe la ndi too oogha ínusdzo-un, 'i too 'ahoolhyiz ninli dult'oh, 'i be 'ahoolhyiz wheni hukhutinalh,” yúlhni.

¹⁵'Et ts'eke 'uyúlhni, “Kwa, ndi too 'udíni-i sgha nílhdzeh, 'et de la 'aw 'on 'at ta'ósda 'ink'ez 'aw 'on 'at njan too oskalh aít'oh.”

¹⁶“Nki 'anih díni 'ink'ez 'en bulh diz náht'us,” yúlhni Sizi.

¹⁷'Et ts'eke 'utni, “'Aw ski hooloh whe 'ust'oh.” 'Et Sizi 'uyulhni, “Soo' dini! Ts'ih'un un'a sudíni, 'aw nki hooloh dini.

¹⁸T'íoonúszun kwulane nkike inle', 'ink'ez 'andit oozih sinda-un, 'en cha 'aw nki iloh 'unt'oh. 'Et ts'ih'un un'a 'udinja,” yúlhni.

¹⁹'Et ts'eke 'uyúlhni, “Nyun nus hoo'en-un tilah 'int'oh?

²⁰Netsoda'ne, 'enne ndi dzulh k'ut 'et teni 'uhunilhdzun ínle'. 'Et nohni 'udúhni Jerusalem 'et 'ilhoghun whuz'ai-un, 'et dune teni 'uhunoolhzin huba 'uhoont'oh,” yúlhni.

²¹ 'Et Sizi 'uyúlhni, “Mba 'alha 'udoosni, 'ilhudzin diz hóolts'ulh whe 'uhoont'oh, 'aw ndi dzulh k'ut k'us Jerusalem 'et za iloh Yak'usda 'en oots'u téni 'untilhdzun whe 'uhoont'oh.

²² Ndaí la nohni 'oots'un téni 'unulhdzun-i 'aw noheni be t'enuzúhzun. Wheni mbe la oots'u téni 'uznilhzun-un t'ezninzun, Lizwifne, 'enne bula toh ts'e za dune hudutijih 'et huwa.

²³ Ndet la whuz de whúdizulh-un 'andit 'et buba 'uhoont'oh, ts'ih'un un'a teni hunilhzunne soo dudzi ndulcho-i be ts'ih'un un'a Yak'usda hits'un téni hunoolhzin wheni. 'Enne ndunt'ohne, 'enne Yak'usda buka' ninzun duts'u téni 'uhunoolhzin ha.

²⁴ Yak'usda 'en nudúdeh-i unli whe 'unt'oh. 'Ink'ez mbene la hits'un téni 'unilhzunne, 'enne ts'ih'un un'a buyughi be hits'un teni' noolhdzin huba' hooont'oh,” yúlhni.

²⁵ 'Et ndun ts'eke 'uyúlhni, “T'éoonúszun ndun Messiah whusatíyalh, mbe la Christ huyúlhni, 'en whusaínya de, ts'iyantsuk whunéuntihltun.”

²⁶ 'Et Sizi 'uyulhni, “'Andit si nyulh yálhduk-un, si usdli whe 'ust'oh.”

²⁷ Soo 'et ndutní-un 'awet 'etsul 'udíja whe yugha hodul'ehne whusanáhidil. Tube buba hooncha Sizi ndun ts'eke 'en yulh yálhduk, 'et hooonts'i 'aw 'ilhoghun hooonts'i lhuyoodulhkut, “Di ha ndun ts'eke 'en bulh yaílhduk?” k'us, “Ndet nahootan'alh?” luhidínel.

²⁸ 'Et ndun ts'eke too ye huya-i cha 'awet nenin'ai 'ink'ez keyoh ts'e whenája. 'Et dunene ts'iyawh ubúlhni,

²⁹ “'Anih! Ndun dune noolh'en si! Nts'oh tula né'zust'en-un, ts'iyawh sudani'. 'En toleh Christ 'unt'oh?” ubúlhni.

³⁰ Inka soo ts'iyanne keyoh ts'e hahándil 'ink'ez Sizi highu nindil.

³¹ 'Et 'oh whuya hoozulh yugha hodul'ehne huyúlhni, “Rabbi, na'int'alh!”

³² 'Et Sizi 'ubulhni, “'Uda' ndi 'ut'alh-i, 'aw nohni t'enuzuhzun-i, 'i ust'i.”

³³ 'Et yugha hodul'ehne dich'oh 'úlhodutni, “'Uyoon toleh yuti'ulh-i yuba whusaínla?”

³⁴ 'Et Sizi ubúlhni, “Mbe la whuz de sutilh'a'-un, ndet sts'u húkwa' ninzun, 'oh te ne'óost'en 'ink'ez be 'ut'en lhadóosdleh huba 'uhoont'oh. Ndi 'i za s'alh-i 'unt'oh.

³⁵ 'Awhuz dunghi sanun whuz'ai, tl'o 'util'elh whuts'un. 'Et hooonts'i nohdúsní whe soo zúlhts'ai, soo cho nohna be whunulh'en. Tl'o k'ut 'awet whudizgi tl'o 'utihlelh huba.

³⁶ Mbe la whut'as-un, 'en ooba k'elha hoonli, 'ink'ez mbe la 'ilhunayodilhdzeh-un, 'et mbene la 'ilhunabosdlénne, 'enne 'ilhiz oole' huye khúna-i, 'i bugha ítalts'ulh. 'Et huwa mbe la 'a'nule-un 'ink'ez mbe la 'ilhunayoodilhdzeh-un, nahúlt'oh 'alhgoh huhontálhni.

³⁷ 'Et whuz un'a daja ni la 'alha 'utni, 'Ilhoghun dune 'en 'a'nule 'ink'ez 'uyoon dune 'en ha' nule.' 'Et ndi 'utní-un 'i 'alha 'uhoont'oh.

³⁸ 'Aw whutso da' lhe'zacht'en ts'e whenóhis'a' na'oolhdzoooh wheni. Whuz whutso da' 'uyoonne sba 'it'en ínle'. 'Et 'andit nohni whusáhdil 'ink'ez 'uyoonne 'a'nanla 'et ha' nilhla," ubúlhni.

³⁹ 'Et ndun ts'eke, njan keyoh whut'en-un, 'en ts'iyanne dáni', "Dast'en la ts'iyawh sudáni'," ni. 'Et huwa 'en ooghuni gha lhanne Samaria whut'enne buba 'alha' yint'oh suli'.

⁴⁰ Inka Samaria whut'enne dune Sizi highu nindil whe duzih ooda' huyúlhni. Inka nat dzin 'et buzih inda'.

⁴¹ Ooghuni 'i gha tube 'on nus uniltsúkne, 'en ghun buba 'alha 'uhoont'oh.

⁴² 'Et ndun ts'eke 'uhuyúlhni, "Aw nyun nghuni 'i gha za iloh neba 'alha 'unt'oh, whenich'oh ooghuni uzdánt's'o. 'I gha 'alha ndun 'en dune tilhyis wheni, Christ, 'en ndi yun k'einya t'ets'onanzin," huyúlhni.

⁴³ Nat dzin inle' whe Sizi Galilee yun k'ut ts'e whénya,

⁴⁴ whe ndutni, "Mbe la Yak'usda be nus hoo'en-un nts'oh tula inda'-un, 'oh ho hoont's'i, 'aw lhuhidíhlti'," ni.

⁴⁵ 'Et Galilee yun k'ut ts'e oozya whe ndunne Galilee whut'enne dune tube huhóont'i' whe bughu ninya. Didut cha Jerusalem dzenis whuti ndúwhulyiz whe 'et 'uhit'en 'ink'ez Sizi hinilh'en whe bunalh hooncha túne' 'ust'en.

⁴⁶ 'Et doo cha Sizi Galilee yun k'ut, keyoh Cana huwhútni ts'e naosja. 'Et 'uja too, 'i ts'ekoo too' yulhtsi ínle'. 'Et la 'ilhoghun dune keyoh dune tso whudilhdzulh-un ooye' tube únduda keyoh Capernaum huwhútni 'et.

⁴⁷ 'Et la Sizi Judea yun k'ut ts'u haínya 'ink'ez Galilee yun k'ut ts'e oozya, whulh údants'o whe yuts'oozya, Capernaum ts'e dudulh nátoot'as duye' 'awet datítsa, 'en soo ná'yooleh, 'et hukwa yuts'u tedudli.

⁴⁸ 'Et Sizi 'uyúlhni, "Nyunalh huwa 'ít'en tune' 'úst'en 'ink'ez hooncha te ne'úst'en de, 'et de za la mba 'alha 'oost'e!'"

⁴⁹ 'Et ndun keyoh dune tso whudizulh-un 'uyúlhni, "Smoodih 'anish soo 'a syaz datítsah whutso!"

⁵⁰ 'Et Sizi 'uyulhni, "Naindalh, nye' khuna." 'Et ndun dune daja yulhni la, Sizi yuba 'alha dija 'ink'ez whenája.

⁵¹ 'Awhuz duyoh whuts'un nádalh whe, be' ustlenne hidudizdil 'ink'ez, "Nye' khuna," huyúlhni.

⁵² 'Et 'uboodulhkut, "Soo nts'óya hoozulh whe ts'oodun soo na'uja?" 'Et huyúlhni, "Hulhda' 7:00 'uhunit'o whe ndi nulwus-i dada oots'u haídilts'ut."

⁵³ 'Et ndun dune t'ewhunínzun soo 'oh whuya hoozulh whe Sizi yúlhni, "Nye' khuna." 'Et didut 'ink'ez ooyoh 'unt'ohne tubulh, ts'iyawh Sizi ghun buba 'alha yint'oh suli'.

⁵⁴ 'Et la Judea yun k'ut ts'u haínya 'ink'ez Galilee yun k'ut ts'e oozya whe whulh nat 'i yun k'ut za Sizi hooncha tune' 'ust'en.

Tadziz'ai-un Bethesda huwhútni, 'et Sizi 'ilhoghun dune soo ná'yinla

5 ¹Njan 'oh te ne'whust'en-un hukw'elh'az 'et Lizwifne budzenis whuti 'et wheni Sizi Jerusalem ts'e whinya.

²Nyo Jerusalem 'et 'usbai ba dádintan-i hoonli, 'et la whenghoh tádziz'ai-un whuz'ai. Njan tádziz'ai-un, 'et Hebrew k'un'a Bethesda huwhútni, 'et whunat-un kwulat-un bun tsilh t'ah whuzdla.

³Nyo bun tsilh t'ah 'et tube lhane ndudane 'et husdla. Whulohne hoos'enne, 'ink'ez whulohne bodin'aíne, 'ink'ez whulohne cha délhudusnine. 'Enne ndi too nótitnah-un, 'et huba hilh'ih.

⁴Soo nenaóodudzuk le'whut'ih totsuk la, lizas ndus de hadúдох 'ink'ez tadziz'ai-un, 'et too nunáhuyilnaih. Mbe la soo 'udechoo toot tayaih-un, nts'oh dant'i-i dada be nduda, 'et hoonst'i soo na'ut'ih.

⁵'Ilhoghun dune tat whunizyat 'on 'at lhk'udit yus k'ut naóodizut, 'en 'et ndida'.

⁶'Et sulhti whe Sizi yunilh'en. T'ewhunínzun tube sa' 'et ilhte'. 'Et la 'uyúlhni, “Soo ná'tantnelh hukwa' ninzun eh?”

⁷'Et 'aho dune nduda-un 'utni, “Ndi too núhitnaih te, 'aw dune tasóolhtelh-un hooloh. 'Awhuz whuts'un húkwa 'ust'en whe 'uyoon whusayaih 'ink'ez stso tayaih.”

⁸Sizi 'et 'uyúlhni, “Dudinyaih, kw'usintí-i ilhchoot, 'ink'ez ninya!”

⁹'Et 'aho dune ndudá-un soo ná'uja. Yuk'ustí-i yílhchoot, 'ink'ez tizya. Lizwifne nahulyis-un 'et dzin 'et 'uhóoja.

¹⁰Ndun dune soo ná'uja-un, 'en la Lizwifne 'uhuyúlhni, “Andit dzin na'hulyís-un 'uhoont'oh. 'Aw ookw'usintí-i nón'a' huba lhe'hóot'oh!”

¹¹'Et 'ubúlhni, “Mbe la soo ná'sinla-un, 'en 'usúlhni, 'Kw'usintí-i ilhchoot 'ink'ez ninya,' sulhni.”

¹²Inka huyoodulhkut, “Mbe whe 'unt'oh ndun ookw'usintí-i ilhchoot 'ink'ez ninya nyudáni'-un?”

¹³'Et ndun dune dich'oh cha 'aw t'einúzun mbe 'uyinla soo ná'yinla-un. Tube lhane dune tadziz'ai-un, 'et 'uhut'en whe Sizi whu'ih ts'e whenya, 'et huwa 'aw t'elhihinízil.

¹⁴Njan 'et ndúhooja-un hukw'elh'az lugliz whucho 'et Sizi ndun nayilhti 'ink'ez 'uyulhni, “Hadih, 'andit 'awet soo ná'inja. Lubeshi 'ilh'en-un 'etsul 'oneh, doo ka la 'on nus 'uwहुत्सि'-un 'et nghá holts'it!”

¹⁵'Et ndun dune whenája 'ink'ez Lizwifne 'ubudáni' Sizi 'en 'uyínla soo ná'yinla.

¹⁶'Et huwa Lizwifne Sizi dzoh nahídilhhdzut 'ink'ez hituzilhghelh 'et hukwa' húnuta. Njan nahulyis-un dzin 'et 'oh te ne'ust'en 'et hukwa.

¹⁷'Et hoonst'i Sizi 'ubúlhni, “SBá 'ahoolhyiz 'ut'en, inka si cha 'oost'en huba 'uhoont'oh.”

¹⁸ 'Et hukwa Lizwifne 'on nus hituzilhghelh-un hukwa' huninzun. 'Aw nahulyis dzin k'onínuz 'et huwa za iloh, 'ink'ez cha Yak'usda 'en duBá yulhni. 'Et ndutni whu la gha ts'e Yak'usda bulh húlgha 'unt'oh ni, 'et huwa hituzilhghelh-un hukwa' huninzun.

**Sizi Yak'usda ooYe' unli 'ink'ez ts'iyanne ando ooBá
yugha óonin'ai-un, 'et whúbunulhtun**

¹⁹ 'Et Sizi 'ubúlhni, “Soo ts'ih'un un'a nohdúsní, si Yak'usda ooYe' usdli, 'et hoonts'i 'aw sich'oh hukwa' nuszun te ne'oost'en aít'oh. Yak'usda sBá nts'oh la ne'út'en nus'en, 'et whuz un'a za ooYe' ne'út'en.

²⁰ SBá duYe' yuk'entsi' inka ts'i'yantsuk be 'ut'en k'oh whínulhtun. Ndet la whunalh'en-un, 'et 'on nus 'ut'en k'oh hooncha-un, 'et whuyúntilhtun. 'I be la tube nohba hochá.

²¹ SBá 'en 'ut'en, yaidlanne dunabudile 'ink'ez mbene la buka' ninzunne, 'enne 'ilhiz huye khúna-i bugha'aih. Whuz un'a za si Yak'usda ooYe', mbene la buka' nuszunne, 'enne 'ilhiz huye khúna-i bughas'aih.

²² SBá 'en 'aw dune ba nahiyilh íloh, k'us duYe' 'en dune ba nahoooyeh-un, 'et yut!ahón'ai.

²³ Njan 'et ndúja-un, 'et huwa la ooYe' dune ts'iyanne 'en hidólhti' nts'en'a la ooBá hidílhiti' hukw'un'a. Mbene la ooYe' lhídílhiti'ne 'aw ooBá 'en cha lhuhidílhiti', 'ink'ez 'en 'uyinla duYe' whusayálh'a' inle'.

Soo ts'ih'un un'a nohdúsní, mbene la sghuni ílhchoot 'ink'ez ndun whuz de sútilh'a'-un, 'en ghun buba 'alha 'unt'ohne, 'enne 'ilhiz huye khúna-i huyut'i

²⁴ “'Aw buba nahoodéh aít'oh, 'uda' be dats'utsaih-i huye nghoozdil 'ink'ez 'ilhiz huye khúna-i, 'i huyut'i.

²⁵ Soo ts'ih'un un'a nohdúsní, ndet la whuz de whúdizulh-un 'andit 'awet 'et néwhults'ut. 'Andit 'et 'awet yaidlanne Yak'usda ooYe' ooghuni hidutáts'o, 'ink'ez mbene la yudánts'one, 'enne hukhutinalh.

²⁶ SBá 'en dich'oh huye khúna-i yut'i. 'Et whuz un'a za duYe', 'en cha be khútna-i dich'oh yut'i, 'et yugha óonin'ai.

²⁷ 'Ink'ez ts'iyanne ba ndó 'oot'e'-un, 'et cha yugha óonin'ai. Yak'usda ooYe' unli 'ink'ez yinka dune ye' cha unli, 'et huwa ts'iyanne dune ba nahutiye'h huba 'uhoont'oh.

²⁸ Daja nohdúsní la 'aw nohba hochá junih! 'Awet whuz de whúdizulh, 'et la ts'un k'ut yaidlánné cha highuni hodóts'o,

²⁹ 'ink'ez la dunáhudódilh. Mbene la 'ut'en unzoo-i 'alh'énné, 'enne dunábudutálelh 'ilhiz wheni hukhutinalh ha, 'ink'ez mbene la hoontsi' tune' 'úst'enne, 'enne cha dunábudutálelh 'ilhiz wheni dzoh notizut ha buba nahutiye'h.

³⁰ 'Aw sich'oh ndúhoont'oh-un 'uhoos'en aít'oh. 'Aw sich'oh hukwa' nuszun te ne'óost'en aít'oh. Nts'oh tula sBá sts'u húkwa' ninzun 'oh te za

ne'úst'en. 'Et huwa dune ba nahutisye de, sBá súlhni, 'et whuz un'a za dune ba nahusye-un, 'et ts'ih'un un'a 'uhoont'oh.

³¹Sich'oh sghun nohdúsní de, 'aw la nohba 'álha lhe'hóst'e'.

³²'Et 'uyoon 'unt'oh-un, 'en si sghun ts'iyanne dune whúbunulhtun 'ink'ez si sghun daja ni, 'alha 'uhoont'oh 'et t'ewhunúszun.

³³'Et nohni 'uyoonne, 'enne John ts'un whébilh'a, 'et daja ni la, 'et khuni 'alha' 'unt'oh-i be ubudáni'.

³⁴'Aw dune si sghun daja ni la, 'et huwa za iloh, njan ndúhoont'oh-un huwun nohdúsní, 'et huwa la whedóohjih inka 'unohdúsní.

³⁵John 'en la too dízk'un 'ink'ez be hóot'en-i 'oots'u hayándi 'et ndánt'e'. 'Atsulyaz wheni ndi be hóot'en-i, 'i be whunúlhni inle'.

³⁶'Et hoonts'i John si sghun 'uyoonne whúbunilhtan-un, 'on nus 'uwulhchó-un, 'et whust'i. Ndi 'ut'en 'i sBá stl'ayán'ai lhadóosdleh wheni, 'i 'ut'en 'aw 'i za ooghásna, 'i gha la 'uyoonne t'ehonózin, sBá 'en whuz de sútilh'a'.

³⁷'Ink'ez sBá, mbe la whuz de sútilh'a'-un, 'en didutch'oh si sghun ts'ih'un un'a whulhtsi. 'Aw yalhdúk whe lhdúzúhts'o, 'ink'ez dant'óh-un unli 'aw lhuzih'en.

³⁸'Ink'ez ooghuni 'aw lhóhtun. Mbe whuz de yútilh'a'-un 'aw nohba 'alha lhe'ít'oh, 'et huwa ooghuni 'aw nohyo lhdí'oh.

³⁹Yak'usda ooghuni 'uk'unusgúz-i, 'i be 'ilhiz huye khúna-i aht'i nahzun, inka 'áht'en soo cho bodulh'eh, 'ink'ez ndi khuni 'uk'unusgúz-i, 'i si sghun za 'unt'oh.

⁴⁰Si sgha la 'ilhiz oole' huye khúna-i ooht'e', 'et hoonts'i 'aw sts'u tóohdilh hukwa lhe'náhzun.

⁴¹'Aw dunene ye súdilhti'-i óshoot aít'oh,

⁴²'et hoonts'i nohni nohghun ts'iyawh t'éoonúszun. Nohyo ts'e daht'oh whe 'aw Yak'usda ook'elháhtsi' 'et t'éwhunúszun.

⁴³sBá 'en boozí' gha whusásya, 'et nohni 'aw ska lhe'náhzun, 'et hoonts'i 'uyoon te didutch'oh dudoozi' gha whusaínya de, 'et de da' 'en ooka' noohzin.

⁴⁴Nohnich'oh nohtoh lhudúlhti'. 'Et hoonts'i, ndai la be 'úzdilhti'-i Yak'usda didutch'oh oots'u haídilts'ut-i, 'i 'aw ookúlnuzahtoh, 'et huwa nts'en'a nohba 'alha whutat'elh?

⁴⁵sBá 'en oobut la nohk'éhos'alh khun te noohzin junih! 'Uts'un un'a cha hoonli. Yak'usda neba lhúhizye'-un, 'i Moses 'en yutl'aídan'ai ínle', 'i oot'anínuhtan hoonts'i, 'i la nohk'ého'alh.

⁴⁶Ndi Moses 'uk'unéyuzguz-i, nohba 'alha 'unt'oh de, 'et de si sghun cha da' nohba 'alha 'uhót'e', Moses si sghun 'uk'unéyuzguz-i 'unt'oh 'et huwa.

⁴⁷'Et hoonts'i ndi Moses 'uk'unéyuzguz-i 'aw nohba 'alha lhe'yít'oh 'et huwa nts'en'a suba si sghuni 'i nohba 'alha 'oot'e', 'et Sizi ndubulhni.

Huwa 'ít'en-i gha 5,000ne dunene Sizi huyoo'alh-i bugha nín'ai

6 ¹'Et hukw'elh'az Galilee bun k'ut 'et Sizi nyan whinki, 'i bunghun za Tiberias bun k'ut huyúlhni.

²Ndudane butoh tube huwa 'ít'en tune' 'ut'en 'et hinilh'en, inka tube lhane 'ilhunaosdilne, 'enne huyununúdilh.

³'Et Sizi yasúya whe yugha hodul'ehne tubulh, 'on do shusyaz k'ut 'et nátl'a'hudilts'i'.

⁴'Et 'awet whenghoh whudizulh Lizwifne Yak'usda oolizas Butus Lhuséya whúnahulnih-un.

⁵'Et nyo shusyaz k'ut Sizi whunilh'en tube lhane dune hits'ú lhodulh, 'et ubunilh'en whe la Philip 'ulhni, “Nts'e za lhes ts'oket ha la, 'et de da ndunne dune 'uhoo'alh?”

⁶'Et Sizi didutch'oh datínelh la t'éwhunúnzun, 'et hoonts'i Philip 'en yóolhdzi whe 'utni.

⁷'Et Philip 'utni, “\$200.00 'udustl'us 'ultsuk-i, lhes 'aw buba soo lhe'yíltuk, 'i 'ilhoghun hinli whe ntsool-iyaz han'al 'et hoonts'i.”

⁸'Et 'ilhoghun Sizi yugha hodul'eh-un, Andrew, Simon Peter bulhutsin, 'en Sizi 'uyulhni,

⁹“Njan 'ilhoghun duneyaz netoh 'ut'en-un, 'en lhes sut'e kwulai' cha 'ink'ez lho nt'um-iyaz nanki cha, 'i yut'i, 'et hoonts'i di oole' lhe'ultsukne yuti'ulh huba?”

¹⁰'Et Sizi 'utni, “Ts'iyanne hudólts'i' budáhni.” 'Et nyo 'uhut'en-un tl'oyaz k'ut hoonli, 'et dunene 5,000ne at'enne hinli whe 'et natl'áhudilts'i'.

¹¹'Et Sizi lhes yílhchoot, Yak'usda ts'un musi ni whe tenadidli, 'ink'ez yugha hodul'ehne butl'ayánla, dilh'ts'íne ts'iyawh butahuyólelh wheni. 'Et lhoyaz yílhchoot 'ink'ez 'i cha 'et ndúyinla. Ts'iyanne soo 'últuk whe huyílhchoot 'ink'ez hiyan'al.

¹²'Ink'ez ts'iyanne 'uhunisdai whe, Sizi yugha hodul'ehne ubúlhni, “Ndai la ch'utízkát-i, soo ts'iyawh nalhdzoo, 'et de la 'aw hoonli nintaookat aít'oh.”

¹³Inka soo ts'iyanne 'an'al hukw'elh'az, ndai la highá 'oz'al-i ndi kwulai' lhes sut'e 'ink'ez nanki lhoyaz bulh, ch'utízkát-i nahuyalhdzoo whe whunizyai 'on 'at nanki chalyal 'i dizbun.

¹⁴'Et ndunne dune honalh'en whe Sizi dahoolcho-un la 'uja-un, “'Et 'alha' hoont'oh whe ndun 'en nus hoo'en-un ndi yun k'eítayalh-un, 'en 'unt'oh,” hutni.

¹⁵'Et Sizi t'éwhunúnzun dulerwe tileh-un, 'et nehuyuntayulh hukwa' huninzun, inka doo cha za dich'oh shusyaz k'uz whenája.

Sizi too k'ut nuya

¹⁶'Awet hulhgha sulil' whe yugha hodul'ehne bunghun ts'e nahoosdil,

¹⁷'ink'ez ts'i be náhidil nyan keyoh Capernaum ts'e whuz nahutikelh hukwa huninzun. 'Awet tube tsahólhigus suli' 'ink'ez Sizi 'awhuz bughu nalhusdai.

¹⁸Tube nilhntsi ulhtus, 'et huwa too k'ut tatsi díncha.

¹⁹'Awet bungun lhulcho at'en hikelh whu la, Sizi too k'ut uyalh whe hitil'h'en, 'ink'ez 'awet but's'i ye nghoh úyalh whe tube húnuljut.

²⁰'Et, "Nulhjut íloh, si 'ust'en!" ubúlhni.

²¹'Et ndúbulhni hukw'elh'az huhóont'i' whe but's'i be naja. 'Et bughu denája íbulh, 'a ho nts'e la yun k'ut hutizki ts'e, 'et yahúzki.

Sizi 'ilhosdílne ubúlhni, "Si ndi lhes 'ilhiz oole' huye khúna-i, 'i 'ust'oh"

²²'Om bun dzin 'et la ndunne bungun ts'e 'ilhozdil inlé'ne, ts'iyaz 'ilho za 'et hinalh'en ínle', 'et huwa Sizi 'aw yugha hodul'ehne bughu denálhidal, hiyit whenáki t'éhonínzun.

²³'Et hoont's'i nyo ndet da' neMoodihti Yak'usda ts'un lhes ba tenadidli 'ink'ez dune tainínla huyoo'alh-un wheni, 'et whuzih, 'et hukw'elh'az 'uyoo ts'i cha Tiberias whuz de hainkat.

²⁴'Et nyo 'ilhozdílne ts'iyawh t'éhonanzin Sizi hooloh 'ink'ez yugha hodul'ehne cha ts'iyawh huholoh, 'et huwa didut cha ts'iyawh ts'i be hándil 'ink'ez nyan Capernaum ts'e hoozki Sizi hikunúta wheni.

²⁵'Et ndunne 'ilhozdílne bungun lhéya huninki whe Sizi nahuyilhti 'ink'ez huyoodulhkút, "Rabbi nkeda' njan 'et whusaínya?" húyulhni.

²⁶'Et Sizi 'ubúlhni, "Soo ts'ih'un un'a nohdúsní, 'aw njan nohnal'h huwa 'ít'en túne' 'ust'en-un, 'et huwa za íloh skunáhta. Ndi lhes nohgha nús'ai, 'ink'ez be soo 'uhja, 'i ha za 'aht'en skunúhta.

²⁷Ndi t'alh-i gak nadleh whe 'unt'oh, 'aw 'i íloh ookunáhta, k'us ndi 'ut'alh-i dune 'ilhiz oole' huye khúna-i, 'i za ookunáhta. Yinka dune ye', 'en la 'i nohghá yo'alh, ooBá Yak'usda 'en yugha óonin'ai, 'en ooYe' 'unt'oh 'et huwa."

²⁸'Et 'uhuyúlhni, "Dats'út'en whe ndi Yak'usda be 'ut'en 'uztilh'elh?"

²⁹'Et Sizi 'ubulhni, "Mbe la ndun Yak'usda noht's'u whusayálh'a'-un, 'en nohba 'alha 'oot'e'. Ndi 'i Yak'usda be 'ut'en 'unt'oh."

³⁰'Et 'uhuyúlhni, "Dant'i 'ut'en 'utalh'elh? 'Ilhoghun huwa 'ít'en-un neba 'uhoonleh, 'et de la ts'onoolh'en, 'ink'ez neba 'alha 'ont'e'.

³¹Wheni netsoda'ne 'aw dune lhuhoot'ih-un ts'e manna ndus de hainkat-i, 'i huyan'al. Yak'usda be 'udust'l'us k'ut 'uk'unusguz-i ooghuni, 'i 'utni, 'Lhes yak'uz haínkat-i, 'i bughá ínín'ai huyoo'alh wheni,' " huyulhni.

³²'Et Sizi 'ubulhni, "Soo ts'ih'un un'a nohdúsní, 'aw Moses 'en íloh ndi lhes yak'uz hainkat-i nohgha yá'aih inle', 'et k'us sBá 'en 'ut'en yak'uz whules nohgha yú'aih.

³³Ndi Yak'usda ooles 'en 'unt'oh ndus de yak'uz haínya 'ink'ez yinka whudune'ne 'ilhiz wheni huye khútinalh-i bughá nín'ai."

³⁴ 'Et 'uhuyúlhni, “NeMoodihti, 'andit whuts'un 'ahoolhyiz ndi lhes negha ín'aih.”

³⁵ 'Et Sizi 'ubúlhni, “Si 'ust'oh ndi lhes ndai la dune yugha khúna-i usdli. Mbe la sghu yaih-un, 'en 'aw 'ilhiz wheni ooye'óolts'ilh aít'oh, 'ink'ez mbe la si ooba 'alha 'ust'oh-un, 'aw 'ilhiz wheni ta'óda' aít'oh.

³⁶ 'Et nohdúsní 'andit sih'en 'et hoonts'i 'aw nohba 'alha lhe'úst'oh.

³⁷ Mbene la sBá sgha bunínlane, 'enne la sts'un hútoodilh, 'ink'ez mbe la sghu yaih-un, 'aw ooch'az naóoz'ah aít'oh.

³⁸ 'Et hukwa ndus de yak'uz ts'e hásyá. 'Aw sich'oh hukwa' nuszun te né'tist'en huba iloh, mbe la whuz de sútilh'a'-un, 'en nts'oh tula daóotanelh hukwa' ninzun-un, 'i 'ut'en oosdleh wheni whusásyá.

³⁹ 'Ink'ez sBá, whuz de sútilh'a'-un, 'en mbene la sgha buninlane 'aw 'ilhoghun hoonts'i nintaostelh hukwa lhe'nízun, 'ink'ez la 'udek'ez dzin de dunabudosdleh.

⁴⁰ Mbene la Yak'usda ooYe' t'einínzunne 'ink'ez 'en buba 'alha 'uyint'ohne, 'ilhiz wheni huye khúna-i hitát'elh, 'ink'ez 'udek'ez dzin de 'enne dunabudutásdleh. Ndun whuz de sútilh'a'-un njan 'et hukwa' ninzun 'et huwa,” ubúlhni.

⁴¹ 'Et Lizwifne Sizi hich'az yáwhenilhduk, “Datni whe 'utni si ndi lhes yak'uz ts'e halts'ut-i 'ust'oh ní?”

⁴² 'Ink'ez cha 'uhutni, “Nilh'en lhe'hoont'oh k'un'a yalhduk! Ndun 'utní-un, 'en Joseph ooye' Sizi 'en 'unt'oh, 'ink'ez oobá cha, ooloo cha, t'ébuznínzun. Nts'en'a 'utni ndus de yak'uz ts'e hásyá ní?” hutni.

⁴³ 'Et Sizi 'ubúlhni, “'Aw nohni nohtoh sch'az yálhduk iloh!

⁴⁴ Mbene la sBá sts'ú butilh'a'ne, 'enne za la sts'un hutoodilh, 'ink'ez 'udek'ez dzin de 'enne dunábudutásdleh.

⁴⁵ Nus hoo'enne ndi 'i 'uk'unuhúyuzguz ínle', 'Yak'usda 'en ts'iyanne hubodutilh'e,' 'Et huwa mbene la sBá highuni dants'o 'ink'ez 'i gha huhodil'e' de, 'enne 'uhutinelh sts'un hutidulh.

⁴⁶ 'Aw sBá yan'enne hooloh 'et hoonts'i ndun Yak'usda oots'u haínya-un 'unt'oh, 'en za yan'en.

⁴⁷ 'Alha' nohdúsní, mbene la si buba 'alha 'ust'ohne, 'enne 'ilhiz oole' huye khúna-i hut'i.

⁴⁸ Si 'ust'oh lhes dune ye khúna-i, 'i usdli.

⁴⁹ Nohtsoda'ne 'aw dune lhuhoot'ih-un ts'e huwhut'í ínle', 'ink'ez manna 'i huyan'ulh 'et hoonts'i yahadla.

⁵⁰ 'Et ndi lhes yak'uz ts'e haínkat-i, mbene la yan'al de, 'aw dahóotsah aít'oh.

⁵¹ Ndi lhes yak'uz ts'e haínkat-i, 'ilhiz oole' wheni huye khúna-i, 'i 'ust'oh. Mbene la ndi lhes yan'al de, 'enne 'ilhiz wheni hukhutinalh, 'ink'ez ndi lhes nohgha tís'alh-i, 'i syust'e 'unt'oh. 'I huwa tís'alh, 'i gha la yinka whudune'ne, 'ilhiz oole' wheni hukhutinalh,” ubúlhni.

⁵²'Et doo cha ndunne Lizwifne huwun lhdulhyoh 'uhudutni, “Nts'en'a ndun dune ooyust'e ts'uti'ulh?” hutni.

⁵³'Et Sizi 'ubulhni, “Ts'ih'un 'unohdusni, 'aw ndun yinka dune ye' ooyust'e lháh'ulh 'ink'ez buz kai' cha lháhtnel de, 'et de ndi 'ilhiz wheni huye khúna-i 'aw lháht'ih whe 'uht'oh.

⁵⁴Mbene la syust'e yan'al 'ink'ez suzkai' cha hitnai', 'enne 'ilhiz wheni hukhutinalh 'ink'ez 'udek'ez dzin de dunábudutásdlelh.

⁵⁵Syust'e soo 'ut'alh-i 'unt'oh 'ink'ez suzkai' cha soo utnai-i 'unt'oh.

⁵⁶Mbe la syust'e yan'ál-un, 'ink'ez suzkaí' cha yitnai'-un, 'en 'ilhiz wheni sulh 'útít'el'h 'ink'ez si cha bulh 'útíst'el'h.

⁵⁷SBá, 'ilhiz wheni khuna-un, 'en whuz de sútílh'a'. 'En gha si cha 'ilhiz wheni khusna. 'Et whuz un'a mbene la sk'ut dune unline, si sgha 'ilhiz oole' hukhutinalh.

⁵⁸I 'unt'oh, ndi soo lhes unli whe ndus de yak'uz ts'e haínya. 'Aw manna dulhilt'oh nohtsoda'ne 'aw dune lhuhoot'ih-un huwhut'i 'ink'ez huyan'al inle', 'et hoonts'i yahadla. Ndi lhes 'andit ooghu yasduk-i, mbene la yan'álne, 'ilhiz wheni hukhutinalh,” ubúlhni.

⁵⁹Sizi njan 'et ndutni inle' keyoh Capernaum huwhútni 'et lugliz dune hodul'eh da'.

Lhane Sizi yugha hodul'ehne hich'a nasdil

⁶⁰Lhane yugha hodul'ehne daja ni la hidánts'o hukw'el'h'az 'uhutni, “Njan whuneodulh'e', 'et neba howu whulna' k'un'a utni. Nts'en'a ookw'úne' 'uztit'en?”

⁶¹Sizi dich'oh t'éwhunínzun daja ni la 'et huwun dudzi yo ts'e hich'az yálhduk, inka yugha hodul'ehne uboodulhkut, “Nohba dzoh 'údusni eh?

⁶²'Ink'ez yinka dune ye' ndo nts'e la whutso da' usda ts'e, whuz nadalh nulh'en de, daja ntihazilh?

⁶³Ndoni 'en 'ut'en yinka dune'ne 'ilhiz hukhutinalh-un bugha whu'aih. Dune yust'e a'alh-un, 'aw hoonli lhuhooleh whe' hoont'oh. Ndi khuni be nóhbulh yasduk-i, Yak'usda oots'u haídankat-i, 'i 'unt'oh 'ink'ez 'i be la 'ilhiz wheni hukhutinalh.

⁶⁴'Et hoonts'i nohtoh whulohne 'aw nohba 'alha lhe'hoot'oh.” Sizi 'uda' t'eeonínzun mbene buba 'alha lhe'hoot'oh, 'ink'ez mbe ye 'óotakulh-un, 'et cha t'eeonínzun 'et huwa.

⁶⁵'Et Sizi 'utni, “Inka 'unohdúsnih, mbene la sBá bugha óonin'aíne, 'enne za sts'un hutídulh whe' hint'oh,” ubúlhni.

⁶⁶'Et whuts'un lhane yugha hodul'ehne hich'a nasdil 'ink'ez 'aw 'on 'at huyulh núlhusdil.

⁶⁷'Et Sizi ndunne whunizyanne 'on 'at nane yugha hodul'ehne uboodulhkut, “Nohni cha eh sch'a natihdulh hukwa' nahzun?” ubúlhni.

⁶⁸'Et Simon Peter 'uyúlhni, “NeMoodihti, mbe suba oots'uztoodilh? Nyun za khuni 'ilhiz wheni be ts'úkhuna-i 'int'i,

⁶⁹'ink'ez neba 'alha' 'int'oh. T'éts'onínzun nyun Christ 'en 'int'oh. Yak'usda 'ilhiz wheni khuna-un, 'en ooYe! 'int'oh!” yúlhni.

⁷⁰'Et Sizi 'ubulhni, “Alha nohni whunizyanne 'on 'at nane, 'enne 'utáhanóhisdla, 'et hoonts'i nohtoh 'ilhoghun 'en netsudule unli.

⁷¹Judas Iscariot, Simon ooye!, 'en ghu yalhduk whe 'utni, 'en 'utinelh 'awet ye 'óotakulh t'éwhunínzun inka 'utni. 'En cha whunizyanne 'on 'at nane 'ilhoghun butoh 'unt'oh.

Bulhutsinke 'aw buba 'alha lhe'hóot'oh Sizi 'en Christ 'unt'oh

7 ¹Njan hukw'elh'az Sizi Galilee yun k'ut za whe nusúya. Lizwifne hituzilhghelh hukwa' huninzun 'et whuch'a 'aw Judea yun k'ut nóya' hukwa lhe'nízun.

²Lizwifne budzenis whuti, 'et la 'ulbun be yoh nehúwhulih-un^s cha huwhútni, 'awet nilhdukwh whuz'ai.

³'Et bulhutsinke khuni be! huyulhni, “Njan huwinyalh 'ink'ez Judea yun k'ut ts'e inyalh, 'et de la ngha hodul'ehne ndai 'ut'en oogha ína-un honoolh'en.

⁴Mbe la ts'iyanne t'einózin hukwa' ninzun-un 'aw whu'iz ne'oot'en aít'oh. 'Alha hooncha túne! 'int'en de, ndi yun k'ut dunene ts'iyanne nyun nghun t'ehonózin huba 'uhoont'oh!”

⁵Bulhutsinke 'enne hoonts'i 'aw ndun Christ 'en 'unt'oh 'aw buba 'alha lhe'hóot'oh, inka 'oh te né'hiduni!.

⁶'Et Sizi 'ubulhni, “Stso whudizulh-un 'awhuz whusalhúwhulhts'it, 'et nohni nohts'u hoolts'ulh-un, 'ahoolhyiz lhawhúdint'oh.

⁷Ndi yun k'ut dunene 'aw nohni nohts'o dootni aít'oh, 'et si sts'u hudutni. Tank'us 'úhut'en-un ts'iyawh 'et huwun 'ubudúzni, 'et huwa.

⁸Whute dzenis whuti ts'e whuz áhdulh. Sghá whunt'ai-un 'awhuz 'aw lhalhódusne, 'et huwa 'awhuz 'aw si dzenis whuti ts'e toosya' aít'oh,” ubúlhni.

⁹Njan 'et ndubúdani! hukw'elh'az Galilee yun k'ut 'et inda'.

¹⁰Bulhutsinke dzenis whuti ts'e whehandil hukw'elh'az, Sizi didutch'oh cha whu'iz 'et whuz whinya, 'aw dunene bunalh iloh.

¹¹'Et nyo dzenis whuti whutoh 'et Lizwifne hika itís'en 'ink'ez 'uhutni, “Nts'e 'ut'en whe 'unt'oh?” hutni.

¹²'Et la 'ilhozdíline didutch'oh dutoh whu'ízyaz whe highu yalhduk. Whulohne cha 'en unzoo hutni, 'ink'ez whulohne cha 'awundooh ts'iyanne nana'ah, 'et huwa 'en untsi' hutni.

---

g 7:2 Njan nimbali nehulih huwhútni-un, 'et la t'l'o 'uhulh'ih hukw'elh'az. Lizwifne 'uda' Moses bulh dune lhuhoot'ih-un ts'e ínle! whe whúnahulnih. 'Et whutoh 'et la Jerusalem 'et 'ulbun be yoh nehuwhulih 'ink'ez tube cho honílhni lhih.

¹³Et 'aw 'ilhoghun hoonts'i ts'et highu yalhulhduk, ndunne Lizwif moodihne bubé hunuljut 'et huwa.

¹⁴Awet dzenis whuti lhoohoolcho at'en 'uhoot'elh, 'et Sizi ndo lugliz whucho ts'e oozya, 'ink'ez dune hubodulh'eh,

¹⁵'ink'ez daja ni la Lizwifne tube buba hooncha 'ink'ez 'uhutni, "Aw dune hodul'eh ts'e inda' iloh, 'ink'ez nts'en'a stabe 'on nus lhat-un t'éwhunínzun?"

¹⁶Et Sizi 'ubulhni, "Ndai la bunohodus'eh-i, 'aw si sch'e' iloh 'unt'oh. Mbe la whuz de sútilh'a'-un, 'en oots'u haídilts'ut-i, 'i 'unt'oh.

¹⁷Mbene la Yak'usda yuk'úne' tit'en hukwa' ninzunne, 'enne la t'ehonózin, ndi khuni Yak'usda oots'u haidilts'ut-i 'unt'oh, k'us sich'oh sghuni be tilah yasduk, 'et la t'ehonózin.

¹⁸Et dune didutch'oh khuyanalduk de, dich'oh dutáti'-i 'et za hukwunúta whe 'utni. 'Et hoonts'i dune yalhdúk-un, mbe la whuz de yútilh'a'-un, 'en yudutálhti'-un hukwunúta de, 'en ts'ih'un un'a dune unli whe 'utni 'ink'ez tank'us ne'ut'en-i ooghu whéyooloh.

¹⁹Moses 'en ndi khuni ootulhúhisde'-i, 'i nohtl'aidan'ai, 'et hoonts'i 'aw ook'únulhe'zuht'en, 'ink'ez di ha sutuzilhghelh hukwa' nahzun?" ubúlhni.

²⁰Et 'ilhozdílné 'uhuyulhni, "Ntsi'-i ndúdeh-i, 'i nyudínda! Mbe nyutuzilhghelh-un hukwunúta whe' dini?"

²¹Et Sizi 'ubulhni, "Et nats'ulyís-un dzin 'ilhoghi 'ut'en ncha-i 'úsdla, 'et nohni huwa 'íh'en.

²²Andit daja nohdutásnelh la 'et howun nuní nahzut. Moses, 'en gha ooka dune uhli-i, 'i oonaht'us ínle'. ('Aw Moses 'en gha za iloh, nohtsoda'ne, 'enne buts'u hahóolts'ut whe 'uht'en.) 'Ink'ez 'et nats'ulyis-un dzin chalhts'ul duneyaz whulih te, 'on 'at nats'ulyis dzin 'et yuka dune unli-i, 'i huyit'us.

²³Et ndúhoont'oh whu la Moses be 'udustl'us k'ut ootulhúhisde'-i k'ohyis whuch'a, nats'ulyís-un dzin 'et dzin hoonts'i chalhts'ul dune whulih te yuka dune unli huyooht'as. 'Ink'ez di ha 'et si dune nats'ulyis-un, 'et dzin dune soo ná'usdla 'et hukwa sulh húnulhch'e?

²⁴'Aw whunulh'en-un 'et huwa iloh dune ba nahahyeh, ts'ih'un un'a 'uhoot'oh hukw'un'a za dune ba nahoohyeh," ubúlhni.

Whulohne dune Sizi 'en Christ 'unt'oh huninzun

²⁵Whulohne Jerusalem whut'enne 'uhutni, "Ndun 'en lakw 'unt'oh hituzilhghelh hukwa' huninzun?

²⁶Et njan ts'iyanne dune bez usda 'ink'ez ubulh yálhduk, 'et hoonts'i 'aw dune yudach'e yalhtulhdi. 'Aw whuz un'a lhe'hoot'oh whutole ndunne moodihne, 'enne t'ehonínzun 'et ndun 'en 'alha Christ 'unt'oh?

²⁷Et ndun 'en nts'ez de haínya la t'ets'onínzun, 'et hoonts'i Christ whusaínya de, nts'ez de hainya, 'aw 'ilhoghun hoonts'i t'ewhunózin aít'oh," hutni.

²⁸ 'Et nyo lugliz whucho dune hodulh'eh whe Sizi soo khuni ti be ubúlhni, "Nohni t'esunáhzun 'ink'ez nts'ez de hásyá-un cha t'ewhunáhzun, 'aw sich'oh sghá iloh whusásyá, 'et hoonts'i mbe la whuz de ha sálh'a'-un, 'en soo ts'ih'un 'en unli whe 'unt'oh, 'en 'aw nohni t'enuzuzhun.

²⁹ 'Et 'en oots'u hásyá 'et huwa t'enuszun 'ink'ez 'en whuz de ha sálh'a'!" ubúlhni.

³⁰ 'Et hukwa huyólhchoot hukwa' hit'en 'et hoonts'i oots'un whudilts'ulh-un 'awhuz whusalhúwhulhts'it, 'et huwa 'aw dalhúhuyilel.

³¹ 'Et 'ilhozdíline butoh lhane 'en buba 'alha yint'oh suli' 'ink'ez 'uhutni, "Ndun Christ whusaínya de, ndun yanus toleh huwa 'ít'en te né'tit'en? 'Awundooh!" hutni. 'Et huwa 'en Christ 'unt'oh huninzun.

³² 'Et ndunne 'ilhozdíline whuz un'a Sizi highu yalhduk whe Phariseene hubodánts'o, 'et Phariseene 'ink'ez lubret moodihne, neilhchúkne whuz whe halh'a' Sizi hiyólhchoot ha.

³³ 'Et Sizi t'ewhunínzun inka 'ilhozdíline ubúlhni, "Awhuz dzoh sa'yaz tileh 'et nohbulh 'utist'elh 'et 'ink'ez mbe la whuz de ha sálh'a'-un, 'en oots'u nátsidalh.

³⁴ Nohni skunoohta' la 'et hoonts'i 'aw nasólhtelh aít'oh, 'ink'ez nts'e la 'ust'oh ts'e 'aw nohni whuz toohya' aít'oh."

³⁵ 'Et Lizwifne dich'oh 'ulhodutni, "Nts'e at'en tiyalh whe 'utni? 'Aw nats'ólhtelh aít'oh neúlhni. 'Udun yun k'ut whut'enne, 'enne butuz toleh tiyalh whuz Lizwifne whulohne yahandil inle', 'ink'ez whuz toleh 'udun yun k'ut whut'enne hubodutilh'eh?

³⁶ 'Ink'ez njan neúlhni inle', 'Nohni skunóohta' la 'et hoonts'i 'aw nasólhtelh aít'oh, 'ink'ez nts'e la tisdalh ts'e 'aw nohni whuz toohya' aít'oh,' 'et daja ni whe 'utni?" hutni.

Sizi Ndoni butsú yoozi

³⁷ 'Et 'awet nohwhújeh-un cho whutoh, 'udek'ez dzin-un, 'et dzin 'uk'enus hooncha. 'Et dzin 'et Sizi butoh usyin 'ink'ez soo khuni ti be bubulh yálhduk, "Mbene la ta'óosdane sts'un túhdilh 'ink'ez uhtnai!

³⁸ Mbene la si ooba 'alha 'ust'ohne, Yak'usda ooghuni 'uk'unusguz-i ndutni, 'Ndi too, 'i 'ilhiz wheni be ts'úkhuna-i, 'enne buts'u haítli,' " ubúlhni.

³⁹ 'Et Sizi ndutni whe Ndoni ghun bubulh yaílhduk. Mbene la didut buba 'alha yint'ohne, 'enne buyudútilts'ulh. 'Aw 'aho iloh. Sizi ooba whudálti' hukw'elh'az de, 'et de nduwhutanelh.

Dunene Sizi mbe 'únt'oh huninzun-un whe lhch'az nehúndil

⁴⁰ 'Et la 'ilhozdíline butoh ndi khuni hidánts'o whe whulohne, 'enne 'uhutni, "Alha-i be ndun 'en nyoon nus hóo'en-un ooghu yaduk inle'-un 'unt'oh."

⁴¹ 'Et whulohne cha 'uhutni, “Ndun 'en Christ 'en 'unt'oh.” 'Et 'uyoonne cha 'uhutni, “'Awundooh! 'Aw Christ Galilee yun k'ut ts'e iloh ha tíyalh!

⁴² Yak'usda ooghuni 'uk'unusguz-i, 'i ndutni, David yuts'u ha kédanzuten, 'en keyoh Bethlehem huwhútni, David ookeyoh íne!, Christ whuz de ha tíyalh,” hutni.

⁴³ Inka 'et huwa ndunne 'ilhozdíflne nyoon 'en ooghun lhch'az nehúndindil.

⁴⁴ Whulohne, 'enne huyitálhchulh hukwa' huninzun, 'et hoonts'i dalhúhuyilel.

⁴⁵ 'Et nyoonne neilhchúkne, mbene la lubret moodihne 'ink'ez Phariseene te hubuhalh'a'ne cha hiyit whuz náhoosdil whe ubuhoodulhkut, “Di ha whusálhulhutel?”

⁴⁶ 'Et neilhchúkne 'uhutni, “'Aw whutso da' 'uyoon dune 'en ndun dune k'un'a yalhulhduk.”

⁴⁷ 'Et Phariseene 'uhutni, “Nohni cha eh nohnan'a whe' dahni?

⁴⁸ Wheni moodihne k'us Phariseene wheni cha neba 'alha' 'unt'oh nahzun eh? 'Awundooh!

⁴⁹ 'Et hoonts'i ndunne 'ilhozdíflne lugliz whucho 'et, ts'iyawh lait'énne 'uhint'oh 'et huwa ndai la Moses 'uk'unéyuzguz-i 'aw dudeni be t'éhinúszun!” hutni.

⁵⁰ 'Et Nicodemus, 'en la 'ilhe 'úlhdzis Sizi yughu ninya inle'-un, 'en cha Pharisee bubulh 'ilhoghun unli whe dudulh Phariseene ubulhni,

⁵¹ “Wheni neba khuni ootulhúhisde'-i, 'i 'utni, dune ooghuni uzdánts'o 'ink'ez be 'ut'en uznalh'en de, 'et de za ooba nats'uhooyeh huba 'uhoont'oh.”

⁵² 'Et 'uhuyúlhni, “Nyun cha eh Galilee yun k'ut ts'e haínya-un inli? Yak'usda ooghuni 'uk'unusguz-i soo cho nilh'en, 'et de la nyeni be t'éoonónzin, 'aw 'ilhoghun hoonts'i nus hoo'en-un, 'en Galilee yun k'ut ts'e haínya-un hooloh!”

⁵³ 'Et 'awet ts'iyanne duyoh ts'e whenáhidil.

8 ¹ 'Et Sizi shusyaz Olive huyulhni, 'i k'uz whinya.

Ts'eke dune bulh lubeshi 'uleh whe nahuyúlhtus.

Sizi highu hinílhti 'ink'ez tse be hituzilhghelh hutni.

² 'Et 'om bun dzin soo 'uda' 'et Sizi lugliz whucho ts'e oozya. Ts'iyanne dunene highu mindil. 'Et nátl'adida' 'ink'ez whewhubuhóndunilh'e'.

³ 'Et whubodulh'eh whe Moses be 'udust'l'us 'uk'ununáguzne 'ink'ez Phariseene te, ts'eke dune bulh lubeshi 'uleh whe nahuyulhtus, 'en soo buniz 'et néhinilhti.

⁴ 'Et Sizi 'uhuyúlhni, “Neoodulh'éh-un ndun ts'eke 'en dune bulh lubeshi 'uleh whe soo 'et nats'ulhtus.

⁵ Moses khuni ootulhúhisde'-i ootl'aídít'ai, 'i k'ut 'utni, ‘Mbene la ndi lubeshi 'ulh'enne, 'enne tse be 'ubuts'uzoolhghelh,' ni. Nyun do' 'et huwun daja dini?”

⁶'Et 'onilha huyóolhzih hoonli hukwa hik'eóota'alh inka 'uhutni, 'Et Sizi nyo duja 'ink'ez dulasga be yun k'ut 'uk'ene'úsguz.

⁷'Et 'awhuz huyoodulhkut whe ndo dunaja 'ink'ez ubulhni, “Nohni nohtoh mbe la lubeshi lhit'ih-un, 'en 'udechoo tse be yuts'e 'oolh'is,” ubúlhni.

⁸'Et doo cha nyo dunaja 'ink'ez doo cha za yun k'ut hukw'u ne'úsguz.

⁹'Et la mbene la whudánts'o whe neyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i^h whúbunilhtan didut cha lubeshi 'ulh'enne hinli, 'ink'ez 'ilhoghun hinli whe hoonyanne 'udetso hidulh whe ts'iyawh highu whenádil 'ink'ez nyoon ts'eke didutch'oh za Sizi yubut usyin.

¹⁰'Et Sizi doná'uja whe nyoon ts'eke whusaílhntine huholoh whunilh'en whe ndun ts'eke 'uyulhni, “Ts'eke ndunne nk'éhoon'aine nts'e whe nahidil? 'Aw 'ilhoghun hoonts'i eh mba nahooyeh aít'oh?”

¹¹'Et ts'eke 'uyulhni, “Awundooh, 'aw 'ilhoghun hoonts'i hooloh.” 'Et Sizi 'uyulhni, “Aw si cha mba nahoosyeh aít'oh. 'Et huwa naindahl 'ink'ez 'on 'at cha lubeshi 'olh'en junih!” yúlhni.

Yinka whut'enne didut 'unt'oh buba be hóot'en-i unli ubúlhni Sizi

¹²'Et Sizi doo cha za bubulh yálhduk whe ndutni, “Si 'ust'oh yinka whudune'ne buba be hóot'en-i usdli. Mbe la suniyalh-un, 'aw tsálhqus yo hutooya' aít'oh, k'us ndai la be hóot'en-i higha 'ilhiz wheni hutinalh-i, 'i la huyót'e,” ubúlhni.

¹³'Et Phariseene 'uhuyúlhni, “Nyun ch'oh khuyanailduk whe' dini, 'et huwa nghuni 'aw ts'ih'un lhe'ít'oh.”

¹⁴'Et Sizi 'ubulhni, “Nts'ez de hánya la t'éwhunúszun 'ink'ez nts'e tisyalh-un cha t'éwhunúszun, 'et huwa daja dusni la, si sghun 'alha 'uhoont'oh, sich'oh 'úusni 'et hoonts'i. 'Et nts'ez de hánya-un 'ink'ez nts'e tisyalh-un nohni 'aw t'éoonuzúhzun.

¹⁵Nohni dune ba nahiyilh, si 'aw 'uyoonne ba nahusyéhne hooloh.

¹⁶'Et si cha dune ba nahusyeh de, ndi be náhusyeh-i, 'i ts'ih'un un'a 'unt'oh. 'Aw sich'oh za iloh 'ust'oh, sBá, mbe la whuz de sútilh'a'-un, 'en sulh 'únt'oh, 'et huwa ndi be dune ba náhisyilh-i, 'i ts'ih'un un'a za 'unt'oh.

¹⁷'Et whuz un'a za 'uk'unusguz ndi khuni nohba ootulhúhisde-i k'ut whe ndutni, 'Nane dune ndet la huhon'éen-un lhgha 'úhudija whe howu yahulhduk de, 'et ts'ih'un un'a 'uhoont'oh,' ni whe 'utni.

¹⁸Sich'oh duba yanazduk 'ink'ez sBá mbe la whuz de sútilh'a'-un, 'en cha sba yalhduk,” ubulhni.

¹⁹'Et huyoodulhkut, “MBá 'en nts'e usda?” 'Et Sizi 'ubulhni, “'Aw si 'ink'ez sBá bulh 'aw t'enenuzúhzun. Si t'esunáhzun de, sBá cha da' t'enóhzin oole'.”

---

h 8:9 Ndi khuni, 'neyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i,' 'i hoonli ts'ih'un un'a k'us tank'us 'úhoont'oh-un, 'i gha t'ets'oninzun ts'utni whe' ts'utni

²⁰Sizi ndi khuni 'i be yailhduk lugliz whucho 'et dune hodul'eh da'. Nts'e la sooneya nahulhdzóoh-un, 'et dune hodul'eh. 'Et 'awhuz ooba whudizulh-un whuts'un hoozulh 'et huwa 'aw lhuhuyílhchulh.

²¹'Et Sizi doo cha 'ubúlhni, “Nohghu tisyalh. Ska itóh'en la 'et hoonts'i nohlubeshi bulh la yaóohdlah, 'et huwa nts'e la tisyalh ts'e nohni cha 'aw whuz toohdilh aít'oh.”

²²'Et doo cha nyoonne Lizwifne 'ulhodutni, “Nyoon dich'oh toleh na'dutuzilghelh? 'Et huwa toleh 'utni, 'Nts'e la tisyalh ts'e nohni cha 'aw whuz toohdilh aít'oh,' neúlhni?”

²³'Et 'ubúlhni, “Nohni ndi yun k'ut ts'e hahdil, 'et si ndus de hásyá whe 'ust'oh. Nohni ndi yun k'ut ts'e hahdil, 'et si 'aw ndi yun k'ut ts'e haszut iloh whe 'ust'oh.

²⁴'Et huwa 'unohdusni nohlubeshi bulh la yaóohdlah. 'Aw nohba 'alha lhe'hóot'oh si mbe 'ust'oh 'et huwun, 'et huwa la nohlubeshi bulh la yaóohdlah,” ubúlhni.

²⁵“Mbe inli whe 'int'oh?” huyúlhni. 'Et Sizi 'ubulhni, “Nohdusni soo 'udechoo whuts'un, 'en za 'ust'oh.

²⁶'Awhuz tube lhat-un nohni nohghun howu yatisduk, 'ink'ez tube lhat-un nohni nohghun nahutisyeh-un whuz'ai, 'et hoonts'i mbe la ndun whuz de sútilh'a'-un, 'en ts'ih'un un'a 'unt'oh. Ndai la oots'un whudásts'o-un, 'et whuz un'a za yinka whudune'ne bubulh yásduk,” ubúlhni.

²⁷'Et hoonts'i 'aw dudeni be t'ehonúszun duBá, 'en ghun bubulh yáilhduk whe 'utni.

²⁸'Et Sizi 'ubúlhni, “Yinka dune ye' ndo dube' dunahtan de, 'et de la soo ts'ih'un mbe usdli-un, 'en 'ust'oh t'éoonóhzin. 'Ink'ez 'aw sich'oh duba moodih nasdli íloh, sBá nts'en'a la whusodalh'e', 'i khuni za be yásduk,

²⁹'ink'ez mbe la whuz de sútilh'a'-un, 'en sulh 'únt'oh. 'Ahoohyiz wheni sBá hóont'i' te za ne'úst'en, 'et huwa 'aw sch'a nalhusdai,” ubúlhni.

³⁰'Et ndi khuni ye yaílhduk whe tube lhane 'en buba 'alha' yint'oh sulí'.

³¹'Et ndunne Lizwifne, mbene la Sizi yuba 'alha' 'unt'ohne, 'enne ubúlhni, “Sghuni oohtun 'ink'ez ook'úne' 'uht'en de, 'alha 'uhoont'oh whe sgha hodul'ehne ahli.

³²'Ink'ez 'et huwa ndai la khuni 'alha' 'unt'oh-i t'enóhzin, 'ink'ez 'i gha la 'aw 'on 'un 'ulhnáne oolhle' aít'oh.”

³³'Et 'uhuyúlhni, “Wheni Abraham oots'u haíndene 'uts'int'oh. 'Aw whutso da' 'uyoonne ba 'ulhna lhts'íloh, 'ink'ez di ha' nedíni, nohla nahudutitnih nedíni?”

³⁴'Et sizi 'ubulhni, “Soo ts'ih'un un'a nohdúsni, mbene la lubeshi 'ulh'enne, 'enne lubeshi ba 'ulhnáne hinli.

³⁵Ndet la yoh 'ilhoghun 'ulhna unlí-un, 'aw 'ahoolhyiz 'et lhídoh, 'et ndun yoh whudune'-un ooye', 'en 'ahoolhyiz wheni, 'et usda.

³⁶ 'Et huwa ndun ooYe' lubeshi ch'a nohlanaditni de, 'et de ts'ih'un un'a 'aw 'on 'un 'ulhna oohle' aít'oh.

³⁷ T'ewhunúszun Abraham oots'u haíndene ahli, 'et hoonts'i sghuni 'aw ooka lhe'náhzun, 'et huwa sutuzilghel'h hukwa' nahzun.

³⁸ Ndet la sBá whusunilhtan-un, 'et nohdúsní. 'Et hoonts'i nohni nohbá unohulhni, 'oh te né'aht'en."

³⁹ 'Et 'uhuyúlhni, "Abraham 'en oots'u haindene ts'inli." 'Et Sizi 'ubulhni, "Abraham 'en ts'u hahde de, 'en be 'ut'en k'oh za da' ne'óoht'en.

⁴⁰ 'Et hoonts'i 'andit si nts'oh te la 'unohdúsní-un ts'ih'un un'a 'uhoont'oh whe Yak'usda ts'un whudást'so. 'Et hoonts'i nohni sutuzilghel'h hukwa' nahzun. Njan 'et 'aw Abraham be 'ut'en k'oh iloh 'uhoont'oh.

⁴¹ Nohbá be 'ut'en k'oh 'uwulh'en." 'Et doo cha 'uhuyúlhni, "Aw wheni soh ulhts'íne iloh 'uts'int'oh! 'Ilhoghun nebá 'en Yak'usda unli!"

⁴² 'Et Sizi 'ubulhni, "Yak'usda 'en nohbá unli de, si sk'eohtsi' oole' da', Yak'usda oots'un hasya 'et huwa. 'Aw sich'oh sghá iloh whusásya, Yak'usda whusasálh'a'.

⁴³ Nts'en'a la nohbulh yasduk-un, 'aw t'ewhunuzáhzun. Daja nohdusni-un 'aw sudóhts'o hukwa lhe'náhzun 'et huwa.

⁴⁴ Netsudule 'en nohbá 'unt'oh. Ndet la 'en hukwa' ninzun, 'oh te za ne'óoht'en hukwa' nahzun. Soo 'udechoo da' whuts'un dune ughan-un unli. 'Aw ts'ih'un 'uhoont'oh-un hukwa lhe'nizun, 'et huwa 'aw ndi khuni 'alha' 'unt'oh-i ooghu whéyooloh. Nts'oh tula ne'duni'-un tank'us un'a za yalhduk, dich'oh duk'un'a 'utni 'et huwa. Whuts'it-un unli, 'ink'ez whuts'it-i, 'en za oots'u haídukat.

⁴⁵ 'Et si khuni 'alha' 'unt'oh-i be yasduk, 'et 'aw nohba 'alha lhe'duzusni.

⁴⁶ 'Aw nohtoh 'ilhoghun hoonts'i si lubeshi 'ulh'en-un usdli doohni' aít'oh. 'Et huwa khuni 'alha' 'unt'oh-i be 'unohdúsní te, di ha 'et nohba 'alha lhe'duzusni?

⁴⁷ Mbene la Yak'usda ooch'e' unline, 'enne za Yak'usda ooghuni hidits'o. Nohni 'aw Yak'usda ooch'e' lháhloh 'et huwa ooghuni 'aw dóhts'o ait'oh," ubúlhni.

⁴⁸ 'Et Lizwifne 'uhuyúlhni, "Alha-i be nts'uyútni nyun Samaria whut'en-un 'int'oh 'ink'ez ntsi'-i nudúdeh-i nyudínda!"

⁴⁹ 'Et Sizi 'ubulhni, "Aw ntsi'-i nudúdeh-i sghu hooloh, k'us sBá 'en dústi', 'et nohni 'aw sulhdúlhti'.

⁵⁰ Nts'oh dáduzti' 'et hoonts'i sba 'ants'i 'uhoont'oh. 'Aw 'uyoonne sudólhti' hukwa lhe'núszun, 'et 'ilhoghun sba whudutálhti'-un hoonli, 'en nahiyilh-un cha 'unt'oh.

⁵¹ Soo ts'ih'un un'a nohdúsní, mbene la sghuni yoontúnne, 'aw dahóotsah aít'oh."

⁵² 'Et Lizwifne 'uhuyúlhni, "Andit 'awet t'éts'onínzun ntsi'-i nudúdeh-i nyudínda! Abraham 'ink'ez nus hoo'enne yahadla, 'et hoonts'i 'unedíni, mbene la nghuni yoontúnne, 'aw dahóotsah aít'oh d'ni.

⁵³Nebá Abraham dazsai inle! 'En ba nus 'ilcho whe eh 'udini? 'Et nus hoo'enne, 'enne cha yahadla. 'Enne cha buba nus 'ilcho eh? Soo mbe inli dini whe' dini?"

⁵⁴'Et Sizi 'ubulhni, "Sich'oh duba naoodúzti' de, sich'oh be úscha-i 'ants'i 'unt'oh. 'Et hoonts'i nohni mbe la nohYak'usda dáhni-un, 'en si sBá 'unt'oh, 'ink'ez 'en sudílti'.

⁵⁵'Et nohni 'aw t'elhnáhzil, 'et si t'enuszun. 'Aw si t'enuszun dusni de, 'et de nohni nohk'un'a whuts'it-un usdli whe' dutisnelh. 'Et soo t'enuszun 'ink'ez ooghuni 'ahoolhyiz wheni ook'úne' 'ust'en.

⁵⁶Nohbá Abraham tube hóont'i' whe stsó dizulh-un, 'et whuti'elh. 'Awet whunalh'en 'ink'ez tube whunálhni."

⁵⁷'Et Lizwifne 'uhuyulhni, "Nilh'en lhe'hoont'oh te ne'dini!' 'Awhuz kwulat whunizyai nyeyus k'ut iloh, 'ink'ez 'udini Abraham 'uda' in'en dini!"

⁵⁸'Et Sizi 'ubulhni, "Soo ts'ih'un un'a nohdúzni, Abraham whutileh whutso da', 'et 'uda' si usdli whe 'ust'oh."

⁵⁹'Et ndúbulhni whe, ts'iyawh tse huyeni dízgooh, 'i be nahúyuntilh'uz 'ink'ez hituzilghelh inka. 'Et Sizi buch'a úntilh'i 'ink'ez soo butoh 'et lhunásja whe lugliz whucho 'et tenánja.

Dune whuzdli da' whuts'un hoos'én-un, Sizi soo na'yuleh

9 ¹'Et Sizi 'oh whuya uyalh whe, dune whuzdli da' whuts'un hoos'én-un yutilh'en.

²'Et yugha hodul'ehne huyoodulhkut, "Whunehodulh'éh-un ndun dune mbe oolubeshi gha 'úja hoos'en whe whuzdli? Didutch'oh k'us oodusneke bulubeshi k'elha tilah 'uja?"

³'Et Sizi 'ubulhni, "Aw didutch'oh oolubeshi gha, k'us oodusne bulubeshi gha iloh hoos'en-un unli. Yak'usda be 'ut'en k'oh ooghá t'ewhunoodzeh inka 'uja hoos'en whe whuzdli.

⁴'Awhuz dzenis hoot'en whe, mbe la whuz de sútilh'a'-un, 'en be 'ut'en oos'en huba 'uhoont'oh. 'Ulhdzis whusahóolts'ut 'ink'ez tsalhgus yo sulí de, 'aw dune oot'en aít'oh.

⁵'Awhuz ndi yun k'ut susda whe, ndi yun k'ut whudune'ne buba be hóot'en-i usdli."

⁶'Et ndúdija hukw'elh'az yun 'úntizo, 'ink'ez duzo 'i be whut'lus inla, 'ink'ez nyoon dune hoos'en-un yuna yé yulhlho,

⁷'ink'ez 'uyulhni, "Nguz too diz'ai Siloam ts'e inyalh 'ink'ez né'nildeh." 'Et ndi khuni Siloam ni, 'et whél'a', ni whe 'utni. Inka whuz whinya, ne'nilde, 'ink'ez hoo'en whe whusanája.

⁸'Et ndun hinat whut'íne 'ink'ez 'uyoonne cha, mbene la hoos'en whe hinalh'en da', 'enne 'ulhodútni, "Ndun 'en da' 'oh úsda 'ink'ez datsó-un, 'en eh 'unt'oh?"

⁹Whulohne 'uhutni, “A, 'en 'unt'oh.” 'Et whulohne cha 'uhutni, “'Awúndooh, 'ants'i yundót'en-un 'unt'oh.” 'Et ndun hoos'en inlé'-un ubúlhni, “A, si 'ust'oh.”

¹⁰'Et 'uhuyúlhni, “Dáinja whe hon'en sulí?”

¹¹'Et 'ubúlhni, “'Ilhoghun dune, Sizi huyulhni, 'en whutl'us 'ínla, sna k'ut yé sulhlho, 'ink'ez 'usulhni, ‘Ta diz'ai ts'e, Siloam huwhútni, whuz inyalh 'ink'ez ne'nildeh.’ Whuz oozusya 'ink'ez ne'nizde whe 'et hoos'en súli.”

¹²Et doo cha huyoodulhkut, “Ndun dune nts'e 'ut'en?” “'Aw t'éoonuzúszun,” ubúlhni.

¹³'Et ndun hoos'en inle'-un, Phariseene bughu hinílhti.

¹⁴Njan dzin ndun dune Sizi whutl'us 'ínla 'ink'ez hoo'en nayulhtsí-un, 'et nats'ulyis-un dzin 'uyínla,

¹⁵inka doo cha za Phariseene huyoodulhkút, “Dáhoont'oh-un huwa hon'en sulí?” 'Et 'ubúlhni, “Ndun dune whutl'us 'ínla, sna k'ut yé whulhlho, hukw'elh'az ne'nizde, 'ink'ez hoos'en susdli.”

¹⁶'Et ndunne Phariseene whulohne 'uhutni, “Ndun dune ooghu yailhdúk-un, 'en 'aw Yak'usda oots'u haínya-un iloh 'unt'oh. 'Aw nats'ulyis-un dzin hukw'u nulhe'ust'en 'et huwa.” 'Et 'uyoonne cha 'uhutni, “Nts'en'a 'uwhutát'elh, 'aw lubeshi 'ulh'en-un, 'en huwa 'ít'en túne' óot'en aít'oh!” 'Et huwun lhch'a nehudindil.

¹⁷'Et doo cha za ndun hoos'en inle'-un 'uhuyúlhni, “Hón'en nyulhtsi, 'et huwa 'en ooghun daja dini?” “'Alha nus hoo'en-un 'unt'oh,” ubúlhni.

¹⁸'Et hoontsi Lizwif moodihne 'aw buba 'alha lhe'hóot'oh, hoos'en inle' whe whuzdli 'ink'ez 'andit 'et hoo'en, inka oodusneke 'anilh'ubodáni',

¹⁹'ink'ez ubuhútni, “Ndun 'en nohye' 'unt'oh 'ink'ez whuzdli whuts'un hoos'en nedúhni, 'ink'ez nts'en'a 'andit hoo'en?”

²⁰'Et oodusneke 'uhutni, “T'ets'onínzun ndun 'en neye' 'unt'oh 'ink'ez whuzdli whuts'un hoos'en inle'.

²¹'Ink'ez ndet huwa 'andit hoo'en, 'ink'ez mbe hoo'en yulhtsí-un, 'aw t'éts'onúszun. 'Aw ts'oodun lhiloh whe 'unt'oh, oodulhkut da. Didutch'oh la ts'ih'un un'a nohdóni.”

²²'Et oodusneke t'ehonínzun Lizwif moodihne 'uda' lhgha 'úhudija mbene la Sizi Christ 'unt'oh, 'uyoonne hudáni' de, lugliz 'et whuch'a huntájulh. 'Et huwa ndun dune oodusneke Lizwif moodihne bube hunuljut.

²³Njan hunuljut-un, 'et huwa 'uhutni, “'Aw ts'oodun lhilhlhoh whe 'unt'oh, 'en oodulhkut da,” hutni.

²⁴'Et doo cha za whulh nat ndun dune hoos'en inle'-un, “'Anih,” huyúlhni, 'ink'ez 'uhutni, “Njan dáinja-un la Yak'usda 'en ooba whudílhti', 'aw ndun dune 'en íloh, t'ets'onínzun lubeshi 'ulh'en-un 'unt'oh 'et huwa.”

²⁵ 'Et 'ubulhni, “Lubeshi 'ulh'en-un tilah 'unt'oh, 'aw t'éoonuzúszun. 'Et 'ilhoghun t'éoonúszun, whuzis'en ínle' 'et 'andit hoos'en.”

²⁶ 'Et doo cha za 'uhuyúlhni, “Dányin la ínle'? Nts'en'a hon'en-un nyulhtsi?”

²⁷ 'Et 'ubúlhni, “'Uda' nohdasni' 'et hoontsi' 'aw sulh oozúlhts'ai, di ha 'et doo cha nohdósní' hukwa' nahzun? Soo tuzálhts'ilh hukwa' nahzun eh? Nohni cha eh oogha hodul'ehne tihleh hukwa' nahzun eh?” ubúlhni.

²⁸ 'Et soo hoontsi' te ne'hiduni', “Nyun 'en yugha hodul'eh-un inli! 'Et wheni Moses bulh 'út'enne ts'inli!

²⁹ T'éts'onínzun Yak'usda 'en Moses bulh yaílhduk ínle'. 'Et ndun 'en, 'aw nts'ez de hainya-un hoontsi' t'éts'onuszun,” huyúlhni.

³⁰ 'Et ndun dune hoos'en ínle'-un ubúlhni, “Ndun dune hoos'en nasulhtsi 'et hoontsi' nohni 'aw t'éoonuzúhzun nts'ez de haínya duhni! Tube sba hooncha!

³¹ T'ets'onínzun Yak'usda 'aw lubeshi 'ulh'enne lhuboozílhts'ai. 'Et mbene la Yak'usda ts'u téni' nilhzunne, 'ink'ez butsu' húkwa' ninzun te ne'út'enne, 'enne za uboozílhts'ai.

³² Soo 'udechoo yinka 'uhóolya whuts'un 'aw dune hoos'en whe whuzdli-un, 'en dune soo ná'yinla-un whulhe'uzdusts'o.

³³ Ndun dune mbe la hoos'en nasulhts'í-un, 'aw Yak'usda oots'un iloh 'unt'oh de, 'aw ndóneh aít'oh,” ubúlhni.

³⁴ “Whuzinli da' whuts'un nyun lubeshi 'ulh'en-un za inli! Mbe na'dunínzun whe whuneoodolh'eh hukwa' dini?” huyúlhni 'ink'ez 'az tenáhinino.

³⁵ 'Et Sizi whulh údants'o Lizwifne nyoon dune tenáhinino, hukw'elh'az nayilhti 'et 'uyulhni, “Yak'usda ooYe' ghun mba 'alha 'uhoont'oh eh?”

³⁶ 'Et dune 'utni, “Moodihti mbe whe 'unt'oh? Busúniltun 'et de la ooghun sba 'alha hot'e!”

³⁷ 'Et Sizi 'uyulhni, “'Uda' in'en whe 'unt'oh, 'ink'ez 'en 'utni nyulh yálhduk.”

³⁸ 'Et dune yubut nachániti 'ink'ez, “SMoodihti, sba 'alha 'int'oh!” yúlhni, 'ink'ez yuts'u teni' nalhzin.

³⁹ 'Et Sizi 'utni, “Ndi yun k'ut whusásya 'et huwa la yinka dune'ne buba nahookeh. Whusásya-un, 'et huwa hoos'enne, 'enne huhoo'en hutileh. 'Et mbene la hoo'enne, 'enne cha huhoo's'en hutileh.”

⁴⁰ 'Et whulohne Phariseene yugha hodul'ehne hodánt's'o whe, 'et 'uhuyúlhni, “Wheni cha lhts'uhoo's'en dini whe eh dini?”

⁴¹ 'Et Sizi 'ubulhni, “Whuzih'en de, nohni 'aw lubeshi nohba hooloh. 'Et 'uduhni, 'Wheni ts'oo'hoo'en,' dahni, 'et huwa lubesh nohba hoonli.”

Sizi hubodulh'eh whe 'utni, “Si 'usbai ghunli-un 'ust'oh.

Mbene la soo sulh 'út'enne, 'enne se' 'usbai hinli.”

10 ¹ 'Et Sizi 'ubúlhni, “Soo ts'ih'un un'a nohdusni, mbe la 'usbai ba na'nistl'óo-un 'aw dáti k'et dálhiyal 'ink'ez 'ants'i nanistl'oo tus tilhget de, 'en dune 'undunut'íh-un 'unt'oh.

²'Et mbe la dáti ts'e dayaih-un, 'en 'usbai ghunlí-un 'unt'oh.

³'En dáti ghunli-un yuba dahá'duti. 'Et la de 'usbai, buboozi' be buka huyih te, hidits'o huwa t'ehinínzun 'ink'ez 'az huyuntulh'us.

⁴Tenábulih hukw'elh'az, 'et butso tuyaih 'ink'ez 'usbai ts'iyawh huyunilh'us, highuni t'ehinínzun 'et huwa.

⁵'Et 'ants'i 'oh nuya-un, 'en 'aw huyuntoolh'as aít'oh. 'Ants'i 'oh nuya-un 'unt'oh 'aw ooghuni t'ehinúnzun 'et huwa hich'a nutselhdilh," ubulhni.

⁶'Et Sizi ndi higha hódool'eh ha bubulh náwhulnuk 'et hoonts'i daja ni whe 'utni-un 'aw t'ehonúnzun.

⁷Inka doo cha za Sizi ubulhni, "Soo ts'ih'un un'a nohdúsi, Si 'usbai ba dáti usdli whe 'ust'oh.

⁸Mbene la stso whusáindilne, 'enne 'undunut'ihne 'uhint'oh 'et huwa 'aw 'usbai lhuboozílhts'ai.

⁹Si datí-un 'ust'oh. Mbene la si sgha daníndilne, 'enne ts'iyawh hudutijih. Dahúnindil 'ink'ez whuz 'az whehándil de, t'l'o k'ut nahuhootá'alh.

¹⁰'Undunut'ih-un, 'en 'uduntit'ih 'ink'ez dune tuzilghel'h 'ink'ez ninta' e'tilh'elh 'et wheni za dayaih. 'Et si whusásya whe 'ilhez wheni huye khúna-i hutit'elh 'ink'ez ndi 'ilhez huye khúna-i, 'i huyut'i de, 'aw hoonli huye ndunódzit aít'oh.

¹¹Si 'usbai ghunli-un unzóo-un 'ust'oh. 'Usbai ghunli-un unzóo-un, 'en la ye khúna-i dude 'usbai ba yuladutitni.

¹²'Et ustle-un ul'á'-un, 'en 'aw 'usbai ghunlí-un iloh 'unt'oh. 'Ants'i 'usbai yughole' ha ul'a'. 'Usbai 'aw ooch'e' iloh 'uhint'oh, 'et huwa yus whuz de úlgwulh yunilh'en te, 'usbai bula dutnih 'ink'ez whetsélhyai. 'Et yus whulohne huboogooh 'et 'onghunne cha hich'e yaílwus.

¹³Ndun ustle-un ul'á'-un, 'en 'ants'i ul'á'-un 'unt'oh, 'et huwa 'usbai 'ants'i hiba unli 'ink'ez didut bughu whetsélhyaih.

¹⁴Si 'usbai ghunlí-un unzóo-un 'ust'oh, 'et huwa mbene la usch'e'ne t'ebunúnzun 'ink'ez didut cha t'ésonínzun.

¹⁵'Et whuz un'a za sBá 'en t'ésunínzun 'ink'ez si cha t'enuszun. 'Ink'ez se' 'usbaine be khúsna-i buba oola dutisnih.

¹⁶'Uyoo cha 'usbai 'ust'í-i hoonli. 'Aw ndi toh iloh. 'Enne cha whusáboosdlelh huba 'uhoont'oh. Sghuni hidóts'o, 'ink'ez la 'ilho ulh'us-i za hutileh 'ink'ez 'ilhoghun za 'usbai ghunlí-un ahutáleh.ⁱ

¹⁷Se' 'usbaine ba be khúsna-i oola dutisnih 'et huwa la be khúsna-i doo cha za naóozchoot. 'Et inka sBá tube sk'entsi'.

---

i 10:16 'Et ndi 'udechoo ulh'ús-i, 'i Israel oots'u haindene ubúlhni. 'Et ndi 'uyoo ulh'ús-i yughu yalhdúk, 'i 'udun yun k'ut whut'enne 'uhint'oh. 'Enne 'awhuz Sizi huyulhé'dusts'o 'et huwa 'aw buba 'alha lhe'yít'oh.

¹⁸ 'Aw be khúsna-i dune sghu yólhchootne hooloh. Sich'oh za huwa tís'alh. Ndi be khúsna-i huwa tís'alh 'ink'ez naitázchulh-un, 'et sghá whunt'ai whe 'ust'oh. SBá 'en 'uja ndi khuni stl'aídan'ai ndi 'ut'en 'oos'en ha," ubúlhni.

¹⁹ Ndi khuni 'i gha doo cha Lizwifne dich'oh dutoh lhch'a hudisdil.

²⁰ Tube lhane, 'enne 'uhutni, "Ntsi'-i nudúdeh-i ooyudínda! Whusni whe 'utni, di ha oozúlhts'ai?"

²¹ 'Et 'onghohne cha 'uhutni, "'Aw ntsi'-i nudúdeh-i ooyudínda-un, 'en ooghuni iloh 'utni. Nts'en'a ntsi'-i nudúdeh-i, 'i dune hoos'en-un, 'en hoo'en yutilhtselh?"

Lizwifne Sizi 'aw hika lhe'nízun

²² 'Et 'awet khit suli'. Jerusalem keyoh 'et nowhújuh-un néhonin'ai. 'Et njan 'awhundidi nahuwhulhtsi huwhútni./

²³ 'Et lugliz whucho bun tsilh t'ah 'et la Solomon oobun tsilh t'ah huwhútni, 'oh whéya Sizi uyalh

²⁴ whe la Lizwifne higha ózdil 'ink'ez huyoodulhkut, "Dawhuldzoh 'et nech'a hóotalh'e'. 'Alha whe Christ 'en 'int'oh de, 'andit 'et ts'ih'un un'a nedíni."

²⁵ 'Et Sizi ubúlhni, "'Uda' nohdásni' 'et hoonts'i 'aw nohba 'alha lhe'duzusni. Ndi sBá boozí' gha 'ut'en 'us'én-i, 'i gha si sghun cha t'éwhunóhzin huba 'uhoont'oh.

²⁶ 'Et hoonts'i nohni nohdúsni hukw'un'a 'aw se' 'usbai iloh 'aht'oh. 'Et huwa ndi 'ut'en us'én-i 'aw nohba 'alha lhe'ít'oh.

²⁷ Se' 'usbaine t'ébunúszun. Sghuni hidits'o 'ink'ez sunónudilh.

²⁸ 'Ilhiz huye khútinalh-i, 'i bugha nús'ai. 'Aw yalhahitásdla 'ink'ez 'aw dune sla k'éhaboolelhne hooloh.

²⁹ SBá, mbe la sghá buninla-un, ts'iyanneando 'unt'oh, 'ink'ez mbene la sch'e' suli'ne, 'enne 'ilhiz sulh ótit'elh. 'Aw dune soo 'últus-un hooloh sBá yula k'éhanabutilelh wheni.

³⁰ Si 'ink'ez sBá bulh 'ilho za ídli," ubúlhni.

³¹ 'Et doo cha za Lizwifne tse hiye hituzilhghelh-i hidílhchoot.

³² 'Et Sizi ubulhni, "SBá be 'ut'en k'oh hoonzóo-un lhat-un si sgha whunulh'en. 'Ink'ez k'us ndet hukwa' sutilhlelh tse be suzoolhghelh hukwa' nahzun?"

³³ 'Et Lizwifne 'uhuyúlhni, "'Aw 'ut'en unzóo-i, 'i ha iloh tse be nts'utuzilhghelh! Nyun 'ants'i 'oh dune inli 'ink'ez Yak'usda

---

j 10:22 'Et njan nowhújuh-un, 'et la Lizwifne whunahulnih 'uda'yaz inle' whe lugliz whucho, dune untsi'-un danínya whe ninta' whunílh'en. Inka hukw'elh'az Lizwifne 'awhundidi nahuwhulhtsi 'et huwa la dahóodulh 'ink'ez Yak'usda ts'un téni 'uhunoolhzin inka.

ch'az yaílhduk. Nyunch'oh Yak'usda na'dudil'i, 'et hukwa tse be nts'ituzilhghelh.”

³⁴'Et Sizi ubúlhni, “'Aw lakw eh Yak'usda oogghuni oonalhuzulhni whe njan Yak'usda nja dunohúlhni inle', 'Nohni yak'usdane ahli?’

³⁵T'Éts'onínzun 'aw Yak'usda dughuni k'uuyoyis aít'oh, 'ink'ez mbene la Yak'usda oogghuni oogghi dílts'utne, 'enne yak'usdane ubúlhni.

³⁶'Et Yak'usda ooYe' usdli nohdúsni-un, 'et whu la gha ts'e Yak'usda ch'az yásduk dahni whe sk'ehoo'h'aih. SBá 'en 'udun nésunilhti whe ndi yun k'ut ts'e sutilh'a'.

³⁷SBá be 'ut'en lhe'zus'en de, whute, nohba 'alha lhe'úst'oh.

³⁸'Et hoonts'i sBá be 'ut'en us'en de, 'aw si nohba 'alha lhe'ust'oh hoonts'i, ndi 'ut'en us'en-i, 'i gha nohba 'alha 'uhot'e'. 'I gha la noheni be t'éwhunóhzin 'ink'ez nohba 'alha 'uhót'e' sBá 'en syudínda 'ink'ez si cha ooyudúsda,” ubúlhni.

³⁹'Et doo cha za huyólhchoot hukwa 'uhuja whe Sizi butáhanája 'ink'ez buch'a nántaninya.

⁴⁰Jordan koh nyaz ts'e ndet da' John 'udechoo dune too be 'ulh'en inle'-un, whuz whenaja 'ink'ez 'et inda'.

⁴¹Lhane dune highu nindil 'ink'ez 'ulhodútni, “John 'aw huwa 'ít'en te nulhé'it'el, 'et hoonts'i ndun dune 'en ghun daja dani' la, ts'ih'un 'udani!’”

⁴²'Ink'ez nyo 'et tube lhane ooba 'álha yint'oh suli'.

Lazarus dazsai whe Sizi nahuyílhna'

11 ¹'Ilhoghun dune Lazarus huyúlhni, keyoh whuyaz Bethany huwhútni, 'et whut'en-un. 'En la unduda suli'. Bulhtuske nane Mary 'ink'ez Martha bulh hizih whut'i.

²Ndun Mary 'en 'uja ínle' neMoodihti khe sooltsun-i be yuke tunásuguz 'ink'ez dutsigha' be yuna'alhde ínle'. 'En bulhutsin Lazarus 'en unduda.

³Bulhtuske Sizi khuni hits'ó t'l'adan'ai, “NeMoodihti dune ook'entsí'-un, 'en unduda,” huyúlhni.

⁴'Et Sizi whulh údants'o whe 'utni, “'Aw ndi dada 'ilhiz ye daóotsah aít'oh. Njan undudá-un, 'et whe la Yak'usda ooba whudólti', 'ink'ez 'et whe za Yak'usda ooYe' 'en cha ba whudutálti!’”

^{5,6}'Et Lazarus unduda-un Sizi whulh údants'o whe Martha, bulhtus cha, 'ink'ez Lazarus cha tube buk'entsi' 'et hoonts'i whut'í-un nat dzin, 'et naná'il'ai.

⁷Nat dzin 'et nada' 'et yugha hodul'ehne ubúlhni, “Doo cha za Judea yun k'ut ts'e naztoodilh.”

⁸'Et yugha hodul'ehne 'uhuyúlhni, “Rabbi, 'andit 'aho Lizwifne tse be nyotúzilhghelh hukwa' huninzun 'ink'ez di ha whuz natandalh hukwa' ninzun?”

9¹Et Sizi 'ubulhni, “Et whunizyat 'on 'at nat ne'hunut'oh-un sadzi gha 'et 'ilhudzin 'uhoont'oh. Mbene la dzenis nudilhne, 'aw khun tooghalh aít'oh. Ndi yun k'ut be hóot'en-i, 'i be huhoo'en 'et huwa.

10¹Et hoonts'i mbene la 'ulhdzis nudilhne, 'enne nónughalh, 'aw be hóot'en-i bubulh lhé'it'oh 'et huwa.”

11¹Et ndúbulhni hukw'elh'az 'et 'utni doo cha, “Neyadan Lazarus nanisti 'et hoonts'i oots'u tísyalh 'ink'ez ts'enatisdzulh.”

12¹Et yugha hodul'ehne 'uhuyulhni, “NeMoodihti Lazarus nanisti de, 'et de soo na'titnelh whe 'unt'oh.”

13¹Et Sizi njan dazsaí-un, 'et howu yalhduk whe 'utni. yugha hodul'ehne, 'enne 'ants'i nanisti 'ink'ez nalyis 'et howu yalhduk whe 'utni huninzun.

14¹Et Sizi soo ts'et gaih ubulhni, “Lazarus dazsai.

15¹Et nohni nohba hoonúst'i' 'aw 'et lhúsdoh whe 'uja. 'Et de la nohba 'alha' 'oost'e'. 'Et hoonts'i 'andit 'awet oots'uztoodilh.”

16¹Et Thomas, 'en 'ut'udánda'-un huyúlhni, ndunne yugha hodul'ehne ubúlhni, “Dugwe! Bulh úztoodilh! Wheni cha si bulh yats'odlah!”

17¹Sizi whuz oozya 'et nahoon'ai Lazarus 'ahuyalhti whuts'un dit dzin inle'.

18¹Njan keyoh wheyaz Bethany huwhútni, 'et Jerusalem tube whenghoh whuz'ai. Ts'iyalh whe 'ilhoh sadzi hukw'e' hoonit'oh at'en 'uwuhldzoh 'uhoont'oh.

19¹Tube bubenghoh whuz'ai 'et huwa lhane Lizwifne bughu nindil. Mary 'ink'ez Martha bulh bubulhutsin dazsai 'et whe bunehúdoohlha' ha 'et huwa bugho nindil.

20¹Et Sizi whuz de úyalh Martha whulh údants'o whe yududziza. Mary 'en yoh 'awet usda.

21¹Et Martha Sizi 'uyulhni, “SMoodihti, njan sinda inle' de, 'aw da' sulhutsin dalhitsa oole' da'.

22¹Et hoonts'i, 'andit hoonts'i, ndai la Yak'usda oots'o kwa' dini-i ngha íta'alh, 'et t'éwhunúszun.”

23¹Et Sizi 'uyulhni, “Nyulhutsin dunadója' la.”

24¹Et Martha 'uyulhni, “T'éwhunúszun 'udek'ez dzin de, ts'iyanne dunádutádulh, 'et de la 'en cha dunadója'.”

25¹Et Sizi 'uyulhni, “Si 'ust'oh dunene ts'iyanne dunabudusdle 'ink'ez 'ilhiz wheni huye khóona'-i bughu yús'aih. Ts'iyanne mbene la ooba 'alha 'ust'ohne, dahúzsai 'et hoonts'i hukhutinalh.

26¹Ink'ez mbene la 'awhuz khunane 'ink'ez ooba 'alha 'ust'ohne, 'aw dahóotsah aít'oh. 'Et mba 'alha 'uhoont'óh eh?”

27¹Et Martha 'uyulhni, “A sMoodihti, sba 'alha 'uhoont'oh nyun Yak'usda ooYe', Christ, mbe la ndi yun k'eitayalh-un, 'en 'int'oh.”

28¹Njan 'et ndudáni' hukw'elh'az 'et dulhtus Mary yughu nanja 'ink'ez whe'ízyaz yúlhni, “Whuneodulh'eh-un whusaínya 'ink'ez nka 'oodulhkut.”

²⁹Soo whudánts'o ibulh dudinya 'ink'ez yuts'óozya.

³⁰Sizi 'awhuz keyoh wheyaz whuts'un úyalh whe, ndet da' Martha yududizyá-un, 'et za 'ut'en.

³¹'Et ndunne Lizwifne, yoh bez ts'e hizih dilhts'i, hinedílhyai wheni, Mary soo 'a cho dudinya 'ink'ez 'az whinya, hinilh'en 'et huyuntizdil 'ink'ez 'ulhodútni, "Ts'un k'ut ts'e titso wheni whuz tizya whe 'ut'en."

³²Sizi ndet da' 'ut'en Mary whuz oozya. Soo yutilh'en ibulh yubut dugwutsi be nenínya 'ink'ez 'uyulhni, "SMoodihti, njan 'int'oh de, 'aw da' sulhutsin dalhitsal oole' da'."

³³'Et Sizi yunilh'en utso, 'ink'ez Lizwifne mbene la yulh nudilhne, 'enne cha hutso hubunilh'en whe, tube whuts'u disnih 'ink'ez ooyughi whe ooba dzoh 'uhooja,

³⁴'ink'ez uboodulhkut, "Nts'e 'alhti?" 'Et 'uhuyúlhni, "Anih, whunolh'en si!"

³⁵'Et Sizi intse.

³⁶Lizwifne 'et 'ulhodútni, "Nulh'en dalcho-i be yuk'entsi!"

³⁷'Ink'ez whulohne 'uhutni, "Hoos'en-un hoo'en nayulhtsi ínle', 'aw eh ndun dune 'en cha datítsah whuch'a 'uyooleh aít'oh ínle'?"

³⁸'Et Sizi doo cha za dudzi yo whe ooba dzoh 'uhooja, 'ink'ez ni sulí' whe ts'un k'uz oozya. Njan ts'un k'ut 'et 'an tse whudádin'ai-un 'uhoont'oh.

³⁹'Et Sizi 'ubúlhni, "Nyoo tse 'udun dutah'aih!" 'Et Martha dune dazsaí-un bulhtus, 'en 'utni, "SMoodihti, ndun 'awet dit dzin 'adalhte' 'ink'ez lhtsun cha sulí'."

⁴⁰'Et Sizi 'uyulhni, "Aw lakw lhunyudúsnel ínle', si sghun mba 'alha 'uhoont'oh de, 'et de Yak'usda yé dizti'-i tan'elh?"

⁴¹'Et nyo ts'un k'ut dune 'adilhtí-un, tse 'udun hidutiz'ai. 'Et Sizi ndo yútan'en 'ink'ez 'utni, "SBá sudánts'o inka musi nyudúsní."

⁴²'Ink'ez t'éwhunúszun 'ahoolhyiz wheni soozílhts'ai. 'Et hoonts'i njan 'udusní-un ndunne 'ilhozdílne njan nodilhya, 'et de la nyun whuz de sítílh'a'-un 'alha 'uhot'e'."

⁴³'Et ndúdija hukw'elh'az soo khuni ti be yatílhduk, "Lazarus, ndiz ínyalh!" yúlhni.

⁴⁴'Et nyoon dune dazsaí-un tsa k'ez ts'e hanája. Oola 'ink'ez ooke te 'awhuz naih huyulh 'ábulhtih-i, 'i be oogha 'ósduz, 'ink'ez dzezoh cha oonin 'awhuz oogha yóonasduz. "Ook'una'uh'uk 'ink'ez oola duhni!" ubúlhni Sizi.

⁴⁵Ndunne Lizwifne, Mary yughu nindil ínle'ne, Sizi bunalh 'uja 'et buba 'alha' yint'oh sulí'.

⁴⁶'Et hoonts'i whulohne, 'enne Phariseene buts'un nahoosdil 'ink'ez Sizi nts'oh te ne'ust'en-un, 'et buba hudani'.

⁴⁷'Et hukwa lubret bumoodihne 'ink'ez Phariseene yahútilhduk wheni 'ilhúnahosdil 'ink'ez 'uhutni, "Nts'en'a dáztinelh? Ndun dune stabe lhat-un hooncha te ne'út'en!"

⁴⁸Whute 'ut'en ts'ilh'i de, ts'iyanne la buba 'alha oot'e' 'ink'ez Romanne whusahándil whe la njan nelugliz whucho 'ink'ez neyun k'ut cha negha hahólhchoot, 'ink'ez la ts'iyawh yats'ódilh.”

⁴⁹'Et 'ilhoghun butoh Caiaphas huyulhni, 'en la 'et naooduzuk wheni lubret 'uk'enus dízti'-un unli ínle', 'en ubúlhni, “Aw hoonli t'éwhunuzúhzun!

⁵⁰'Aw eh huwun nuní lhnuzulhzut, ts'iyanne ba 'ilhoghun dune za dazsai de, 'et de 'on nus soo' whutat'elh, 'et huwa la 'aw neyun k'ut gak hole' aít'oh.”

⁵¹Caiaphas didutch'oh iloh ndi khuni yaka ni ntizut, 'et lubret 'uk'enus dízti'-un unli, 'et naooduzuk huba, 'et huwa whuz un'a nus hón'en Sizi 'en 'awet nilhdukwh whe ts'iyanne Lizwifne 'et yun k'ut whut'enne ba datítsah.

⁵²'Et 'aw Lizwif didowhne, 'enne ba za iloh. Mbene la Yak'usda buzkeh unlíne, nts'e la yahandil, 'oh whut'enne, 'enne buba cha. 'Et huwa la ts'iyawh 'ilhunabootalelh 'ink'ez 'ilhoh whut'enne dune hutileh.

⁵³Soo 'et dzin whuts'un la lhahóduleh hituzilhghel'h wheni.

⁵⁴'Et whu la gha ts'e Sizi 'aw ts'et Lizwifne butoh nulhúsyoh. K'us yun k'ut 'aw dune lhuhóot'ih-un ts'e whuzih whuz'ai, 'ilhoghun keyoh Ephraim huwhútni, whuz whinya 'ink'ez yugha hodul'ehne tubulh 'et hudáalts'i!

⁵⁵'Et doo cha Lizwifne budzenis whuti ndet da' Butus Lhuseya huwhútni-un, 'awet whenghoh whudizulh. Inka lhane yun k'ut whut'enne Lizwifne bubuna'udoh hukw'un'a 'uhutinelh wheni keyoh whuti Jerusalem ts'e hoozdil.

⁵⁶Lugliz whucho nódilhya 'ink'ez Sizi hika itís'en, 'et 'ulhodútni, “Daja nahzun? 'Aw tilah dzenis whuti wheni whusalhóosya' nahzun eh?”

⁵⁷'Et lubret bumoodihne 'ink'ez Phariseene te, 'uda' dunene toh khuni butl'aídan'ai Sizi nts'e 'ut'en t'éhonínzun de, 'aho hudooni', 'et de 'awet huyitálhchulh.

Soo 'udek'ez Sizi Jerusalem ts'e tizya

12 ¹Dzenis whuti Butus Lhuseya huwhútni-un 'awhuz lkh'utat dzin whuz'ai, 'et Sizi keyoh wheyaz Bethany huwhútni, 'et 'uja Lazarus dazsai whe yaidlanne toh dunaidilhti inle', 'et Lazarus whut'i, whuz oozya.

²'Et hulhgha na'tit'ulh wheni hiba lhadúja. Martha 'en buba hukw'e'ile. 'Et Lazarus 'en cha bubulh na'ut'alh.

³'Et Mary lubot dizbun at'en, k'unuts'újul soo dízti'-i, 'ughih nard huyulhni, 'i tahaltsus-i whusayán'ai. 'I be Sizi yuke yulhlo 'ink'ez dutsigha' be yuna'alhde. Yoh ndulcho whe k'unuts'újul be soo whultsun sulí!

⁴'Et 'ilhoghun yugha hodul'eh-un Judas Iscariot, Simon ooye', 'en 'utinelh ye 'óotakulh-un,

⁵'en 'utni, “Di ha ndi k'unuts'újul be lhé'oohkulh 'ink'ez tel'enne gha lhúzahdzaih? Tube dízti' whe 'unt'oh!” ni.^k

⁶'Et 'aw tel'enne buba dátni iloh huwa 'et ndutni. Undunut'ih-un unli 'ink'ez sooneya zus ndai la be yúkat-i, didut buba nuyá'a, 'ink'ez hukwa' ninzun totsuk ndai la be yúkat-i 'ants'i yilhchuk, inka 'utni.

⁷'Et Sizi 'utni, “Ndun ts'eke oots'áhalhozah'ai, ndi asotilhtelh dzin wheni, 'et yálh'a' 'i 'unt'oh.

⁸Tel'enne 'ahoolhyiz nohbulh 'úhint'oh, 'et si 'ahoolhyiz wheni iloh nohbulh 'úttist'elh.”

⁹'Et Lizwifne Sizi 'et usda t'éhonanzin whe, soo tube lhane 'ilhozdíflne, 'enne whusahándil. 'Aw Sizi 'en gha za iloh, Lazarus mbe da' Sizi dunaidilhti inle', 'en huyuntilh'elh ha.

¹⁰'Et lubret bumoodihne, 'enne cha 'ilhuhozdil Lazarus 'en cha hituzilhghelh 'et howu yahutilhduk wheni.

¹¹'En oogha tube lhane Lizwifne bube 'ut'en k'oh whuch'a huzdil 'ink'ez Sizi 'en ghun buba 'alha' yint'oh, inka Lazarus hituzilhghelh hukwa' huninzun.

Sizi Jerusalem ninya

¹²'Et 'om bun dzin lhane 'ilhozdíflne, 'enne dzenis whuti wheni Jerusalem ts'u hoozdil Sizi huyúlh údants'o whuz de úyalh hutni inka.

¹³'Ul hudílhchoot 'ink'ez 'i hidilelh whe hidudizdil 'ink'ez tube cho 'uhutni, “Yak'usda ooba whudúlhti!”

Mbe la neMoodihti boozí' gha whusaínya-un, 'en 'uk'enus hoonzoo-un oogha whults'ut!

'En Israel oots'u haindene bulerwe 'unt'oh!”

¹⁴'Et Sizi yeztliyaz hiba whusaílhti 'ink'ez yuk'et'l'adida'. 'Et whundúlya whe ndi 'uda' ooghun 'uk'une'úsguz-i, 'i ndutni,

¹⁵“Zion' whuzkehke nohdzi úlhtus ulhtsi!

Nulh'en nohlerwe yeztliyaz k'ut usda 'ink'ez nohts'un úyalh!”

¹⁶'Et 'udechoo whe Sizi yugha hodul'ehne 'aw dudení be t'éhonúsuzun nduwhi 'i ghun. 'Et yak'uz ooba whudílti' ts'e, whenája hukw'elh'az 'et whunahilni nduwhi ooghun 'uk'uné'usguz-i 'et ndutni 'ink'ez 'et Jerusalem whuts'o uyalh whe didut 'oh te hiba ne'úst'en.

¹⁷'Et ndunne 'ilhozdíflne, mbene da' yugha hodul'eh whe Lazarus yuka hizya 'ink'ez ts'un k'ut yaidlánne toh dunaidilhti whe hinalh'en inle', 'et howu yawhehunilhduk.

---

k 12:5 Tel'enne ba 'ilhu yus k'ut yuk'elha 'it'en, 'et 'ultsuk. 1 12:15 Njan Zion ni 'et Jerusalem keyoh 'et 'uwuhulhni.

¹⁸ 'Et ndunne 'ilhozdíline hooncha túne' 'ust'en-un whulh 'úhudants'o inka 'uhuja hidudizdil.

¹⁹ 'Et Phariseene dich'oh 'ulhodutni, “Nulh'en! 'Aw hoonli-unyaz lhe'ts'uhóole! Ndi yun k'ut dune, ts'iyawh huyúntizdil!”

**Whulohne 'udun yun k'ut whut'enne,
'enne cha Sizi hiti'elh hukwa' huninzun!**

²⁰ Mbene la dune Jerusalem ts'e tizdilne, 'enne butoh, whulohne Greekne cha' hut'en. Dzenis whuti 'et Yak'usda ts'u teni 'uhuntilhzilh, 'et wheni.

²¹ Philip, 'en keyoh Bethsaida huwhútni, Galilee yun k'ut whuz'ai, 'et whut'en-un 'unt'oh, 'en highu nindil 'ink'ez 'uhuyúlhni, “Wheni cha Sizi uzti'elh hukwa 'uzninzun.”

²² 'Et Philip, Andrew yughu ninya 'ink'ez yudáni', 'ink'ez Andrew Philip bulh Sizi hidáni'.

²³ 'Et Sizi ubúlhni, “Awet yinka dune ye' ooba whudutálti'-un, 'et whusahónzut.

²⁴ Soo ts'ih'un un'a nohdúzni, haniyeh-i oomai' 'aw yun k'ut nálhnilts'ulh de, dant'oh la didutch'oh 'et za ndutit'elh. 'Et hoonts'i yun k'ut ánis'ai de, soo lhai oomai'-i, 'i ooghu hanáyuntijeh.^m

²⁵ Mbe la dune ye khuna-i yuk'entsi' de, 'et de ye khúna-i ninta itá'alh whe 'unt'oh. 'Et hoonts'i mbe la ndi yun k'ut ye khúna-i ooba 'ants'i yint'oh de, yootatun whe 'ilhiz oole' wheni khutinalh.

²⁶ Mbene la sba né'tit'en hukwa' ninzunne, 'enne sunónoodilh 'ink'ez nts'e la 'ust'oh-un sba ne'ut'enne cha 'et 'uhutit'elh. 'Ink'ez mbene la sba ne'ut'en unlíne, 'enne SBá bubudutálhti'.

Sizi datitsah-un howu yalhduk

²⁷ “Andit 'awet tube szul ba ndo ha' hoot'en, 'ink'ez daja doosni' suba? SBá njan sts'un whudilts'ulh-un whuch'a sla 'ineh doosni' eh? 'Awundooh! Njan sts'un whudilts'ulh-un, 'et wheni whusásya. 'Ink'ez 'udusni,

²⁸ SBá nyoozi' 'on nus dizti' ílhtsi.” 'Et yak'uz whuts'un khuni huduzts'ai, “Uda' soozì' dasti' 'ink'ez doo cha za 'on 'un dutásti'” whutni.

²⁹ Whulohne 'ilhunaosdílne, 'et nódilhya 'ink'ez hodánts'o. 'Et 'ulhodútni, “Ditni disnih!” 'Et whulohne, “Lizas yulh yátihlhduk whe 'uwhutni,” hutni.

³⁰ 'Et Sizi 'ubulhni, “Ndi khuni huduzts'ai dáhts'o-i, 'aw si sba iloh 'uwhutni, nohni nohba 'uwhutni.

---

m 12:24 Ndi haniyeh oomai'-i, 'i Sizi Gri dult'oh, 'ink'ez ndi oomai' gha hanányih-i, 'i mbene la buba 'alha yint'ohne 'uhint'oh, ni whe 'utni.

³¹ 'Andit 'awet yinka whudune'ne buba nahutideh 'ink'ez whutso da' ndi yun k'ut humoodih,ⁿ 'en 'ilhiz 'un hítinoh.

³² 'Ink'ez ndi yun k'ut dube' sodunintan de, 'et de soo ts'iyanne ts'úbun tizt'i."^o

³³ 'Et ndutni whe nts'en'a la datítsah, 'et bunalh ni whe 'utni.

³⁴ 'Et 'ilhunaosdílne 'uhuyulhni, "Moses 'uk'unéyuzguz inle'-i, 'i gha whulh 'úzdits'o ndun Christ 'en 'ilhiz khutinalh. 'Ink'ez dálhti' 'udini 'et yinka dune ye', 'en whebe' dutáltsi' dini? Mbe whe 'unt'oh ndun yinka dune ye?'" hutni.

³⁵ 'Et Sizi 'ubulhni, "Awhuz dzoh sa'yaz whuz'ai 'et ndi be hóot'en-i nohbulh 'útit'elh. 'Awhuz ndi be hóot'en-i nohbulh 'únt'oh whe ahdulh za' aht'en. 'Et nduht'en de, 'aw tsalhgus nohk'édolts'it aít'oh. Mbene la tsalhgus yo udúlhne 'aw nts'e hidulh t'éhonúszun.

³⁶ Dáwhuldzoh la ndi be hóot'en-i aht'f-i, 'ink'ez nohba 'alha 'unt'oh de, 'et de be hóot'en-i buzkeh tihleh."

'Et Sizi ndubulhni hukw'elh'az, bughu whenája 'ink'ez buch'a untilh'i.

³⁷ Tube 'ut'en-i uncha-i bunalh 'alh'en 'et hoonts'i 'aw buba 'alha lhe'ft'oh.

³⁸ 'Et nus hoo'en-un Isaiah 'uk'unéyuzguz-i, 'i gha whuz un'a 'oh te ne'whust'en. Njan ndutni whe 'uk'une'úzguz,

"Moodihti ndi khuni whutl'azdan'ai-i mbe za ooba 'alha' yint'oh?

NeMoodihti yé ulhtus-i mbe ts'un yuna'dunilhtan?"

³⁹ 'Et huwa cha buba 'alha lhe'hóot'oh, Isaiah njan cha ndutni 'et huwa,

⁴⁰ "Yak'usda buna cha hoohoos'en ubulhtsi,

'ink'ez budzi cha duts'un yulhtsi.

'Et 'aw duna be huhoo'en aít'oh

'ink'ez budzi be 'aw t'ehononozin ait'oh.

'Soo na'butisdlelh huba sts'un nahoolyeh ait'oh,' ni Yak'usda."

⁴¹ 'Et Isaiah Yak'usda yé dizti'-i yunalh'en whe 'et yughun ndutni inle'.

⁴² 'Et hoonts'i 'alha-i be lhane dune ando 'unt'ohne, 'enne Sizi buba 'alha yint'oh, 'et hoonts'i 'aw hudooni' aít'oh. 'Et ndo dija de, Phariseene Lizwifne bulugliz whuch'a 'ilhiz tebohoney la 'et whehunuljut.

⁴³ 'Enne dune ubudílhti'-un, 'et Yak'usda ubúdutálhti'-un whanus huhóont'i'.

⁴⁴ 'Et Sizi khuni ulhtus-i be ndutni, "Ts'iyanne mbene la si buba 'alha 'ust'ohne, 'aw si sghun za íloh, mbe la whuz de sútilh'a'-un, 'en buba 'alha' yint'oh.

⁴⁵ 'Ink'ez mbene la sunilh'éenne, 'enne mbe la whuz de sútilh'a'-un, 'en hinilh'en.

---

n 12:31 Ndi yun k'ut humoodih, 'en netsudule 'unt'oh. **o 12:32** Dube' hidunintan ni, 'et tulalhgus ulhni whe 'utni.

⁴⁶Yinka whudune'ne ba be hóot'en-i 'et hukwa ndi yun k'ut nenúsyá. 'Et huwa mbene la ooba 'alha 'ust'ohne, 'aw tsálhgus yo hudolts'i' aít'oh.

⁴⁷'Ink'ez mbene la sghuni hidits'o hoonts'i buba 'alha lhe'yít'ohne, 'aw buba nahoosyeh aít'oh. Ndi yun k'ut whudune'ne buba nahutisyyeh fíloh ha whusásya, ubutisyyih ha whusásya.

⁴⁸Mbene la sts'u disnihne 'ink'ez 'aw sghuni lhuyílhchootne, 'ilhoghun 'en buba nahutiyeh. Ndi khuni be nohbulh yasduk-i, 'i khuni za 'udek'ez dzin de be nohba nahutideh.

⁴⁹'Aw sich'oh za iloh yasduk. SBá, mbe la whuz de sútílh'a'-un, 'en didutch'oh khuni yutulhúhizye'-i, 'i stl'aídan'ai daja doosni' whe yaosduk 'et wheni.

⁵⁰'Ink'ez t'éwhunúszun ndi khuni yutulhúhizye'-i, 'i gha 'ilhez be khútna-i unli. Inka ndai la sich'oh be yásduk-i, nts'en'a la sBá sudáni'-un, si cha whuz un'a za yasduk," ubúlhni.

Ndi yun k'ut howu natidalh-un Sizi yugha hodul'ehne ubulh yálhduk

13 ¹Dzenis whuti ndet da' Butus Lhuséya huwhútni-un, 'et whutso da' Sizi 'awet oots'o whúdílts'ulh-un ba 'et newhúninzut t'éwhunínzun ndi yun k'ut howu tiyalh 'ink'ez duBá ts'un natidalh. Ndi yun k'ut mbene la ooch'e'ne ts'iyawh buk'entsi'. Soo ooba 'udek'ez tileh whuts'un buk'entsi'.

²'Et hulhgha na'hit'al hukw'elh'az 'uda' netsudule Judas Iscariot Simon ooye' Sizi ye 'óotakulh hukwa' noozin-un, yudzi yo neoodin'ai.

³'Et Sizi t'éwhunínzun ooBá ts'iyaitsuk k'úne' yool'en-un, 'et yugha óonin'ai. 'Ink'ez Yak'usda ts'un haínya 'ink'ez Yak'usda ts'un nátidalh 'et cha t'éwhunínzun.

⁴'Et na'hit'al 'ink'ez yoo'az ye dune unli-i 'udúneninla. Lusooma ilhchoot dubut neínílhbal 'ink'ez yulh ts'ú dilh'oo.

⁵'Et 'awet be la'ts'uldeh bez too dilhdzo 'ink'ez yugha hodul'ehne buke tunagus 'ink'ez lusooma yulh ts'ú dilh'oo-i, 'i be buke yuna'ulhdeh.

⁶'Et Sizi Simon Peter ghu ninya whe 'et Simon Peter 'uyúlhni, "SMoodihti, 'aw si cha ske tunatagus whé 'int'en?"

⁷'Et Sizi 'uyulhni, "Andit dast'éen-un 'aw nyeni be t'éwhunuzínzun, 'et k'at le, 'et de la t'ewhunonzeh."

⁸'Et Peter 'uyulhni, "Awundooh! 'Aw ske tunaóongus aít'oh!" 'Et Sizi 'uyulhni, "Aw nyunalhe'usdoh de, 'aw sulh 'ónt'e' aít'oh."

⁹'Et Simon Peter 'uyulhni, "SMoodihti, 'aw ske za iloh, sla 'ink'ez stsi cha tunaíngus!"

¹⁰'Et Sizi 'uyulhni, "Mbe la buna'ide-un, duke za tunaogus huba' hoont'oh. 'Et hoonts'i ndulcho whe lhdáhtsun whe aht'oh. 'Et nohni ts'iyawh nohuna'ideh 'et hoonts'i nohtoh 'aw ts'iyawh iloh nohuna'ide."

¹¹'Et 'uda' t'éwhunínzun mbe la ye 'óotakulh-un inka 'utni, "Aw ts'iyawh iloh nohuna'ide."

¹²Buke tunagus-un 'awet lhadúja whe, ye dune unli-i yé naja 'ink'ez butoh nanátl'adida', 'ink'ez ubulhni, “Hadi', njan 'andit danóhusdla la, soo cho eh noheni be t'éwhunáhzun?

¹³Whuneoodulh'eh-un 'ink'ez Moodihti sudúhni. 'Et 'alha' duhni whe' duhni, si 'en 'ust'oh 'et huwa.

¹⁴'Et si 'en 'ust'oh dune hodul'eh-un 'ink'ez Moodihti usdli whe nohke tunasusguz, 'et nohni cha whuz un'a ulhke tunaóohgus huba' hoont'oh.

¹⁵'Andit nohnalh danóhusdla la, whuz un'a nohni cha 'et ndulhóolh'en.

¹⁶Soo ts'ih'un un'a nohdúzni, 'aw ustlen-un, 'en dumoodih ando lhe'ít'oh. 'Et whuz un'a za khuni na'á-un 'aw mbe la yutílh'a'-un yandó lhe'ít'oh.

¹⁷'Et noheni be t'éwhunáhzun de daja nohdásni, 'ink'ez danóhusdla la, 'et nohni cha whuz un'a 'aht'en de, 'et de tube hootáht'e.

¹⁸'Aw soo ts'iyawh iloh nohghun 'et ndudúzni. Mbene la 'utahábisdlane, 'enne t'ébunúszun. 'Et 'utahábisdla-un, 'et huwa Yak'usda ooghuni 'uk'únusgúz-i k'ut dawhútanelh la 'et huwun njan ndutni, 'Mbe la lhes sulh ín'al-un, 'en sch'az nedinja whe sozoolhghelh hukwa' ninzun.'

¹⁹Njan 'et nduwhútanelh-un whutso 'et nohdúzni. 'Et ndúhooja de, 'et de la t'éwhunóhzin mbe usdli-un, 'en 'ust'oh.

²⁰Soo ts'ih'un nohdúzni mbe la whes'a'-un, 'en dudzi yo whe huyílhchoot de, si cha suhílhchoot whe 'uhoont'oh. 'Et mbene la dudzi yo whe sílhchootne, 'enne mbe la whuz de sútílh'a'-un, 'en cha huyílhchoot whe 'uhoont'oh.”

²¹'Et Sizi njan ndudáni' hukw'elh'az ooyughi ba ndo ha' hoot'en. 'Et ubulh yátílhduk 'ink'ez njan ndúbulhni, “Soo ts'ih'un nohdúzni 'ilhoghun nohtoh 'en se' óotakulh.”

²²'Et yugha hodul'ehne ts'iyawh lhonul'en k'us umbe suba 'uyúlhni 'aw t'éhonúszun.

²³'Et 'ilhoghun yugha hodul'eh-un, Sizi k'us yúk'entsi'-un soo yuzih k'ut usda,

²⁴'et Simon Peter yuba núlhni whe Sizi yoodolhkut soo mbe suba 'uyulhni yughu yalhduk-un inka.

²⁵'Et yuts'un le 'uja 'ink'ez yúlhni, “SMoodihti, mbe whe 'unt'oh?”

²⁶'Et Sizi 'uyulhni, “Mbe la ndi lhesyaz détunasus'ai 'ink'ez ootl'ayís'ai-un, 'en 'unt'oh.” 'Ink'ez lhesyaz détunayuz'ai 'ink'ez Judas Iscariot Simon ooye', 'en yutl'ayán'ai.

²⁷'Et ndi lhesyaz yutl'ayán'ai whe 'awet Satan ye yínya. 'Et Sizi 'uyúlhni, “Ndet da' 'uwwhutanlelh, 'a cho lhaóodinleh.”

²⁸'Et 'onghunne ts'iyawh mbene la Sizi yugha hodul'ehne, di ha 'et ndúyulhni-un 'aw t'éhonúszun.

²⁹Whulohne, 'enne 'uhuninzun Judas 'en sooneya zus nuyá'a inka ndai la dzenis whuti wheni ooka' nudzún-i, 'i yoket ha 'uyúlhni. K'us tel'enne te hoonliyaz bugha oo'alh ha 'uyulhni huninzun.

³⁰'Et 'awet lhesyaz yílhchoot ibulh, 'aho 'a cho 'az whinya. 'Et 'awet 'ulhdzis 'uhoont'oh.

³¹'Az whénya hukw'elh'az 'et Sizi 'utni, “‘Awet yinka dune ye' ooba whudálti' 'ink'ez 'en oogha Yak'usda ooba whudálti'.

³²'En oogha Yak'usda ooba whudálti' de, 'et de Yak'usda didutch'oh cha yinka dune ye' soo 'aho 'et yuba whudutálti'.

³³Suzkehke 'aw sa' iloh nohbulh 'utist'elh. Sutih'elh hukwa' ntihazilh, 'et hoontsi' Lizwifne ubudásni', whuz un'a nohni cha nohdúsni, nts'e la tisyalh ts'e 'aw nohni cha sulh tóohdilh aít'oh.

³⁴'Ilho khuni 'andidi-i nohtl'adís'ai 'ink'ez ndi 'i 'unt'oh, ts'iyawh lhk'eoohsi'. Nts'en'a la si nohk'esi', 'et whuz un'a za nohni cha lhk'eoohsi'.

³⁵Ndi be lhk'tets'utsi'-i nohtoh hoonli de, 'i gha la sgha hodul'ehne ahli ts'iyanne t'éhonózin.”

³⁶'Et Simon Peter yoodulhkut, “‘Moodihti, nts'e tanyalh?” 'Et Sizi 'uyúlhni, “‘Nts'e la tisyalh ts'e, 'aw 'andit suntonya' aít'oh, 'et hoontsi' k'at le, 'et de la suntonya'.”

³⁷'Et Peter 'uyulhni, “‘Moodihti, 'et di ha 'andit 'et 'aw nyun toosya' aít'oh? Be khúsna-i, 'i hoontsi' nyun mba oola dutisnih!”

³⁸'Et Sizi 'uyulhni, “‘Alha eh be khína-i, 'i sba oola dutatnih? Soo ts'ih'un un'a nyudúsni lugok dune 'udutinelh whutso, tat 'et t'ésunuzínzun dutanelh.”

Sizi yugha hodul'ehne ubúlhni, “‘Si sgha za sBá oots'u tíhdulh.”

14 ¹“‘Khun te nohdzi úndooda' junih. Yak'usda nohba 'alha 'unt'oh, whuz un'a si cha nohba 'alha 'oost'e'.

²sBá ookeyoh lhat-un yoh whuzdla whe 'uhoont'oh. 'Aw 'alha lhe'hóot'oh de, nohdósni' da'. Whuz tisyalh nohba lhawhúdutisdleh wheni.

³Whuz oozusya 'ink'ez nohba lhawhúdsdla de, doo cha za whusanátisdalh 'ink'ez ts'iyawh nohitáschulh, ndet susda-un, 'et si sulh 'óoh'te'.

⁴'Ink'ez nts'e la whésya ts'e 'ink'ez nts'e ti whéhon'a 'et t'éwhunáhzun.”

⁵'Et Thomas yoodulhkut whe uyúlhni, “‘Moodihti, nts'e tanyalh 'aw t'ets'onúszun, 'ink'ez nts'en'a whuz ti t'éts'ontázin?”

⁶'Et Sizi 'uyulhni, “‘Si yak'uz ti, 'ink'ez khuni 'alha' 'unt'oh-i cha usdli. 'Ink'ez 'ilhiz wheni be ts'ukhuna-i, 'i cha 'usdli. 'Et huwa si sk'ahayaih te za sBá hits'óotayalh.

⁷Si t'ésunahzun inle' de, 'et sBá cha da' t'enóhzin oole'. 'Et 'andit whúts'un, 'en 'awet t'enahzun 'ink'ez ah'en cha áhja.”

⁸'Et Philip 'uyulhni, “‘Moodihti, mBá bunenilhtun 'ink'ez uznoolh'en, 'et 'awet za hukwa' uzninzun.”

⁹'Et Sizi 'uyulhni, “Philip, lhe'whuldzoh nohbulh 'úst'en, 'et 'awhuz eh t'ésunuzínzun? Mbene la san'enne, 'enne sBá cha hiyan'en. 'Ink'ez di ha, 'MBá bunenilhtun,' díni?

¹⁰Si sBá ooyudúsda 'ink'ez sBá cha syudínda. 'Et 'aw eh mba 'alha lhe'hóot'oh? Khuni be nohbulh yásduk-i 'aw si sghuni iloh 'unt'oh. sBá mbe la syudínda-un, 'en ndi 'ut'en 'uyulh'en-i 'unt'oh.

¹¹Nohba 'alha 'uhot'e' si sBá ooyudúsda 'ink'ez sBá 'en syudínda. 'Et nohba 'alha lhe'hóot'oh de, ndi 'ut'en ndai la 'ulyá-i, 'i gha si sghun nohba 'alha 'uhot'e'.

¹²Soo ts'ih'un un'a nohdúsi, mbene la buba 'alha 'ust'ohne, 'enne ndi 'ut'en ndai la 'us'éni, 'enne cha 'uhitilh'elh. 'Et si sBá oots'u nátisdalh 'et huwa si 'ut'en 'is'éni 'on nus 'ulcho-i 'ut'en 'i la 'uhuyoolh'en.

¹³'Ink'ez ndai la si soozí' gha ooka' dahni-i 'oh te nohba ne'tist'en. 'Et huwa la sBá 'en ooYe' gha ooba whudólti'.

¹⁴Ndai la si soozí' gha ooka' dahni-i, 'et nohba 'uwhutisdlelh.

¹⁵Nohni sk'ehtsi' de, ndai la ndi khuni noht'adísdla-i ook'une' 'ooht'en.

¹⁶'Ink'ez sBá 'en la 'ilhiz wheni nohLa'tit'elh-un, 'en nohgha ítalhtel, 'et la oots'u hukwa' doosni'.

¹⁷'En Ndoni 'unt'oh. Ndai la khuni 'alha 'unt'oh-i, 'i za oots'u haídults'uk. Ndi yun k'ut whudune'ne^p 'aw dudení be t'ehinúszun 'et huwa 'aw huyólhchoot aít'oh. 'Et nohni t'enahzun, nohbulh 'únt'oh 'ink'ez nohyudútilts'ulh.

¹⁸'Aw ts'unóhne ahli le'aht'oh whe nohghu toosya' aít'oh. Nohts'u tóosya' la.

¹⁹Dzoh sa'yaz inle' de, 'ink'ez yinka whudune'ne, sulhotis'el, 'et hoonts'i nohni suntilh'elh. Si khusna 'et huwa nohni cha khutihnalh.

²⁰'Et dzin de 'et la t'ewhunohzin si sBá ooyudúsda 'ink'ez sBá cha syudínda 'ink'ez 'on 'un nohni cha nohyudusda.

²¹Mbene la khuni 'et nédisdla-i yuk'úne' 'ut'enne, 'enne sk'entsi'ne 'uhint'oh. 'Ink'ez mbene la sk'entsí'ne, sBá cha buk'etitsi', 'ink'ez si cha buk'etisi' 'ink'ez mbe usdli 'et la t'ehoninzun hubooselh.”

²²'Et Judas, 'aw Judas Iscariot 'en iloh, 'en Sizi 'uyulhni, “Moodihti, nts'en'a 'uhoont'oh whe nyun nghun t'ets'onózin-un neba 'uwhutánlelh, 'et hoonts'i yinka whudune'ne, 'enne nyun nghun 'aw t'éhontászin dini?”

²³'Et Sizi 'uyulhni, “Mbene la sk'entsi'ne, 'enne sghuni yootatun. 'Enne sBá buk'etitsi' 'ink'ez bubulh 'útit'elh 'et whe la si bulh butoh óke'.

²⁴Mbene la sk'elhísi'ne, 'aw sghuni hik'unulhe'ust'en. 'Ink'ez ndi khuni nohni dahts'ó-i, 'aw sich'oh sghuni iloh 'unt'oh. sBá, whuz de sútilh'a'-un, 'en ooghuni 'unt'oh.

---

p 14:17,19 Mbene la ndi yun k'ut Yak'usda ooba 'alha lhe'yít'ohne, 'enne 'ubúlhni bughu yalhduk.

²⁵ 'Awhuz nohtoh 'ust'oh whe njan 'et nohdúsní.

²⁶ 'Et ndun nohLa'ut'en-un, Ndoni 'unt'oh, 'en si soozí' gha sBá 'en nohts'ítílh'alh, ts'iyantsuk whunohodutílh'eh 'ink'ez daja nohdásní' la 'et soo cho whunalhnih cha nohtílhtselh.

²⁷ Be nedzi dizghel-i, 'i nohghu nenánust'ai. 'I sich'oh be sdzi dizghel-i, 'i nohgha nús'ai. Ndi be nedzi dizghel nohgha nús'ai-i, 'i 'aw yinka whudune'ne nohgha húyu'aih-i, 'i ndúlhílt'oh whe 'unt'oh. Khun te nohdzi úndooda' 'ink'ez noolhjut júnih!

²⁸ Sudahtso whe nohdásní. 'Awet nohghu tisyalh 'ink'ez nohts'u tóosya' la. sBá 'en sanus dízti' 'et huwa 'en oots'u nátisdalh, 'ink'ez sk'ehtsi' de, 'andit daja nohdásní' 'et huwa la whunólhni.

²⁹ 'Ink'ez 'oh te ne'whutit'en-un, 'andit nohdásní. 'Et de la whusahóolts'ut de, si sghun nohba 'alha 'uhot'e'.

³⁰ 'Aw dzoh sa'yaz 'on 'un nohbulh yaóosduk aít'oh. Ndi yun k'ut humoodih' 'az de úyalh 'ink'ez si sghun 'aw ntsool-iyaz 'i hoonts'i ooch'e' lhuyfloh 'et huwa.

³¹ Dugwe' dudahdilh, 'awet njan huwuztoodilh, 'et huwa la yinka whudune'ne t'éhonózin sBá ook'esi' 'ink'ez nts'oh te la khuni st'l'áídan'ai, 'oh te ne'úst'en.

**Sizi yugha hodul'ehne hubodulh'eh nts'en'a la mai chun
oozischum oots'u há nalhyeh, 'et whuz un'a za yugha
hodul'ehne huyulh za' oot'e'. 'Et huwun hubodulh'eh.**

15 ¹ "Soo mai chun 'i 'ust'oh 'ink'ez sBá 'en mai k'et huwunl'í-un unli.

² Mbene la si sgha 'uzischum unline, bumai' hooloh de, 'i 'uzischum buts'u háídule. 'Ink'ez mbene la bumai' lhái de, ndái la 'utsi'-i bughu wheyoonli-i, 'i 'et de la 'on nus bumai' lhái oole'.

³ Ndi khuni be nohbulh yasduk-i, 'i be 'uda' nohuna'ideh whe 'aht'oh.

⁴ Nohni syúdólhts'i' 'ink'ez si cha nohyudóosda'. 'Uzischum mai chun ooneídan'a de za, 'oomai' whutaleh. 'Et whuz un'a za nohni nohghun 'alha 'uhoont'oh. Si syudúlhts'i' de, 'et de za nohmai' whutáleh.

⁵ Si mai chun le'ust'oh 'ink'ez nohni 'uzooschum le'aht'oh. Mbene la si syudínda 'ink'ez si cha ooyudúsdane, 'enne za bumai' lhái tileh. 'Et si sch'oh 'unt'ohne, 'aw hoonli 'uhuhooloh-un hooloh.

⁶ Mbene la si syudínda ilohne, 'enne 'uzooschum k'un'a k'uhídut'us 'ink'ez n'un hidutulht'oh, 'et dugi, 'et nduhínt'oh. 'Ohwhi 'uzooschum nahidulhdzoo 'ink'ez tsuh hidulhkuk 'ink'ez hidílhk'un.

⁷ 'Et si syódulhts'i' 'ink'ez sghuni nohyo diz'ai de, 'et ndet hukwa' nahzun-un, 'et ts'iyawh nohba 'et nduwhutanelh.

q 14:30 Ndi yun k'ut humoodih, 'en netsudule 'unt'oh.

⁸'Ink'ez mai lhai nohts'u hanúlhyeh de, 'et huwa la sBá 'en ooba whudólti'. 'Et la sgha hodul'ehne oohle'.

⁹SBá 'en si sk'entsi!. 'Et whuz un'a za nohk'esi!, 'et huwa be nohk'esi'-i bulh za 'ooh't'e'.

¹⁰SBá nts'en'a la sba lhúhizye' ook'úne' zust'en 'ink'ez yé sk'entsi'-i, 'i cha bulh 'íst'e'. 'Et whuz un'a za khuni nohtl'adisdla-i ook'úne' 'aht'en de, 'et de la be nohk'esi'-i, 'i bulh 'óoh't'e'.

¹¹'Andit njan nohdúsní-un, 'et whe la be hoonust'i'-i, 'i be hoonáht'i' de, 'et de la hoonáht'i' k'et 'aw 'on 'un hóht'e' ait'oh.

¹²Ndi sghuni nohtl'adís'ai 'i ndutni, ts'iyawh 'ilhone ahli whe nts'en'a la nohk'esi!, whuz un'a za lkh'eooh'tsi'.

¹³'Ilhoghun dune duyadanke buk'uz dazsai de, 'aw 'on 'un ye búk'eooh'tsi'-i hooloh.

¹⁴'Ink'ez khuni nohtl'adís'dla-i ook'úne' 'aht'en de, 'et nohni syadanke ahli.

¹⁵'Aw 'on 'un se 'ustlenne lhunohduzúsní. 'Ustlene, 'enne bumoodih nts'oh tune' 'ut'en, 'aw t'éhonúszun. Si nts'oh tula sBá ooghun whudásts'o, 'et soo ts'iyawh whunóhnistan, 'et huwa syadanke nohdúsní.

¹⁶'Aw nohni 'utahalhúsulhtel. Si 'utáhanóhisdla toohdilh 'ink'ez mai hanóolhyeh 'ink'ez nohmai' 'ilhiz wheni oot'e', 'et huwka 'et nenóhnusdla. 'Et huwa la sBá ndai la si soozí' gha oots'o hukwa' dahni-i, 'i la nohgha íyo'alh.

¹⁷'Andit nohdúsní, ts'iyawh lkh'eooh'tsi'.

¹⁸Ndi yun k'ut whudune'ne nohts'u hudutni de, whunalhnih nohni nohts'o dutitni whutso, 'et 'uda' si sts'u hudutni inle'.

¹⁹'Enne buloh ahli de, 'et da' nohk'ehootsi' oole' da', nohni cha butoh aht'oh 'et huwa. 'Et hoonts'i nohni butoh 'utáhanóhisdla, 'ink'ez 'aw 'on 'un buloh lháhloh, 'et huwa yinka whudune'ne nohts'u hudutni.

²⁰'Et huwa daja nohdásni' la whunalhnih, 'aw 'ustle-un, 'en dumoodih ando lhe'ít'oh. si dzoh nusúhulhdzut de, nohni cha dzoh nunóhotilhdzut. 'Et sghuni hik'úne' 'ust'en de, nohni nohghuni cha la hik'úne' oot'en.

²¹'Et nohni sch'e' ahli, 'et huwa la 'oh te ne'nohuhooh'en, mbe la ndun whuz de sútilh'a'-un, 'aw t'éhinúszun 'et huwa.

²²'Aw si whusálhusyal 'ink'ez bubulh yálhusdih de, lubeshi 'ulh'enne hinli 'aw t'éhonózin aít'oh. 'Et 'andit whuts'un dulubeshi 'aw whé nuhínooh'i'-un hooloh.

²³Mbene la sts'u dutníné, sBá 'en cha hits'u dutni whe 'uhint'oh.

²⁴Ndi 'ut'en 'aw 'uyoonne lhe'yulh'én-i bunalh lhe'yús'el de, 'et de lubeshi 'ulh'enne hinli-un 'aw da' t'éhonószin. 'Et 'andit 'ut'en 'us'en-i hinalh'en 'et huwa si 'ink'ez sBá bulh nanilt'oh nets'u hudutni.

²⁵'Ink'ez ndi Yak'usda ooghuni buba 'uk'unusguz whe 'et ndutni, 'Aw hoonli huwa iloh sts'u hudutni.' Daja ni la 'andit 'awet 'oh te ne'whust'en.

²⁶ 'Et hoonts'i nohLa'ut'en-un, Ndoni, ndai la be 'alha 'uhoont'oh-i 'oots'u haídilts'ut, 'en 'unt'oh, sBá oots'un 'en nohts'un tis'alh, 'en la whusainya de, si sghun ts'iyawh whunóhnoolhtun, sBá yuts'u haínya 'et huwa.

²⁷ 'Ink'ez nohni cha la si sghun 'uyoonne whúbuntilhtun, soo 'udechoo da' whuts'un sulh 'aht'en 'et huwa."

Sizi yugha hodul'ehne yununúdlhne hinli, 'et huwa ndi yun k'ut whut'enne dzoh nubotilhdeh-un, 'et huwun ubúlhni

16 ¹ Sizi 'et 'on 'un ubulhni, "Nohba 'alha' hoont'oh-un doo ka si whuladohtnih, inka 'unohdúsní.

² Lugliz 'et cha whuch'a nóhjoot la. 'Et 'awet 'oh de whuz de whudizulh, 'et de la mbene la nohtighánne Yak'usda ba 'uhut'en huntizilh.

³ Si 'ink'ez sBá bulh t'énehunúszun 'et huwa la 'oh te ne'nohohoolh'en.

⁴ 'Et 'uda' nohdásni, 'awet 'oh te ne'nohohulh'en de, 'et la whunaoohlhni. Nohbulh 'ust'en inle' 'et huwa 'aw lhunoh dusnel.

⁵ 'Andit mbe la whuz de sútílh'a'-un, 'en oots'un nátsidalh, 'et hoonts'i 'aw 'ilhoghun nohtoh nts'e tisyalh-un hukwa sulhooduzulh'kut.

⁶ 'Et njan nohdúsní, 'et huwa nohdzi ts'odi be dizbun,

⁷ 'et hoonts'i khuni 'alha' 'unt'oh-i nohdusni, nohghu natisdalh-un, 'et nohni nohba hootázoo'. 'Aw whenáhusdal de, nohLa'ut'en-un 'aw nohts'un tooya' aít'oh. Whenásja de, 'et de 'en nohts'un tís'alh.

⁸ 'Et whusaínya de bubeni toh diz'ai-i gha la yinka whudune'ne lubeshi 'ulh'enne hinli t'éhonózin. 'Ink'ez ndai la ts'ih'un 'unt'oh-i 'ink'ez Yak'usda ye náhizya-i cha 'i ghun t'éhonózin.

⁹ Si sghun 'aw buba 'alha lhe'hóot'oh 'et huwa la bubut t'ewhunoolhzeh lubeshi 'ulh'enne hinli.

¹⁰ SBá oots'un nátsidalh 'ink'ez 'aw 'on 'un sooh'en aít'oh. 'Et 'i gha la ndai la ts'ih'un 'unt'oh-i' Ndoni, 'en la bubut'ewhunoolhzeh.

¹¹ Ndi yun k'ut humoodih-un^s 'uda' ooba nahisda, 'et huwa la ndi be náhudeh-i ndi yun k'ut whudune'ne, Ndoni 'enne yúbunoolhtun, 'enne cha whuz un'a za buba nahutideh.

¹² 'Awhuz tube lhat-un nohdutásnelh-un whuz'ai, 'et hoonts'i 'andit 'aw whulh óohyin, aít'oh.

¹³ 'Et Ndoni, mbe la khuni 'alha' 'unt'oh-i oots'u haídults'it-i, 'en nohyudánde de, 'en la ndi khuni 'alha' 'unt'oh-i, noheni toh neído'alh. 'Et ndi 'i be 'ut'en 'unt'oh; 'aw didutch'oh dughuni be iloh nohbulh yátílhduk, ndet la whudánts'o-un, 'et za whunoh untilhtun, 'ink'ez nts'oh te la ne'whutit'en-un, 'et cha t'ewhunáhzun nohtilhtselh.

r 16:10 Sizi Gri 'en cha ts'ih'un 'unt'oh, 'et cha bubut'ewhunoolhzeh. **s 16:11** Ndi yun k'ut humoodih, 'en netsudule 'unt'oh.

¹⁴Se' 'ut'en k'oh ts'iyawh hootálhchulh 'ink'ez whunóhuntilhtun, 'et whe la si sba whudólhti'.

¹⁵Ts'iyaitsuk ndai la sBá ooch'e' yinli-i, 'i si sch'e' 'unt'oh. Inka 'unohdúsní Ndoni 'en ndai la se' 'ut'en k'oh unli-i, ts'iyawh itálhchulh 'ink'ez yunóhuntilhtun.

¹⁶'Awet sBá oots'u nátisdalh 'et huwa 'udusni dzoh sa'yaz inle' de, 'et 'aw sooh'en aít'oh. 'Et doo cha dzoh sa' inle' de, 'et sutih'elh." ubúlhni.

¹⁷'Et yugha hodul'ehne didutch'oh lhuhoodulkut, "Ndi khuni ye nébulh yalhduk-i lhe'utni, 'SBá oots'u nátisdalh,' 'ink'ez, 'Dzoh sa' inle' de, 'et 'aw sooh'en aít'oh. 'Et doo cha dzoh sa' inle' de, 'et sutih'elh.' 'I daja ni whe 'utni?"

¹⁸'Et 'on 'un cha 'uhutni, "Njan dzoh sa' inle' de ní-un, 'et daja ni whe 'utni? Wheni 'aw t'ets'onúszun."

¹⁹'Et Sizi hukwa huyoodutalhkut hukwa' huninzun, 'uda' t'éwhunínzun inka ndubúlhni, "Nohdásni' dzoh sa' inle' de, 'et 'aw sooh'en aít'oh. 'Et doo cha dzoh sa' inle' de, 'et sutih'elh. 'Et eh nohnich'oh nohtoh hukwa lhoodulhkut?

²⁰Soo ts'ih'un un'a nohdúsní, tihtso 'ink'ez 'on 'un cha tube sk'enitihleh, 'et hoonts'i yinka whudune'ne hontálhni. Nohni tube ts'odi tihleh, 'et hoonts'i nts'odi-i bé hoonah't'i-i tileh.

²¹'Et whuz un'a ts'eke ooyaz whutáleh-un, 'en k'un'a 'et ndúhoont'oh. 'Awet bengahoh whudizulh te, whuch'a ní unli lhih. 'Et ooyaz whulih te, yé ndida'-i yunaoodulnoh, ts'oodun yinka nenílhti inka tube hóont'i'.

²²'Et whuz un'a za nohni 'andit ts'odi ahli, 'et hoonts'i nanohtist'elh 'ink'ez nohdzi hóotat'e', 'ink'ez be hóonah't'i-i 'aw nohghu hayólhchoot ait'oh.

²³'Et dzin de, 'aw hoonli sts'u ka' doohni' ait'oh. Soo ts'ih'un un'a nohdúsní, sBá si soozí' gha hoonli oots'u hukwa' dahni de, ndai ookwa dahni-i, nohgha íta'alh.

²⁴'Andit whuts'un si soozí' gha 'aw oots'o hukwa' dahní-un hooloh. 'Et sBá oodulhkut, 'et la nohgha whútalts'ulh, 'ink'ez 'et la be ts'oohoont'i' tiht'elh.

**“Ndi yun k'ut humoodih, 'ink'ez be 'ut'en k'oh
cha, ts'iyawh ooch'a' nusde,” ni Sizi**

²⁵“Whutso da' 'udada' oogha lhoohoolna'-i be ndi khuni nohdusni inle'. 'Et hoonts'i whuz de hóolts'ulh, 'udada' be iloh 'udutisnelh. SBá 'en ooghun soo ts'et khuni 'i be nohdutasnelh.

²⁶'Et neóodinzut de, 'aw si iloh la sBá nohba oodoskoput, nohnich'oh si soozí' gha oodutalhkut.

²⁷Nohni sk'ehtsi' 'et huwa sBá didutch'oh nohk'entsi', 'ink'ez Yak'usda ts'un hasya 'et nohba 'alha 'uhoont'oh, 'et huwa nohni nohk'entsi'.

²⁸SBá 'en oots'u hásysa whe ndi yun k'ut nenúsya. 'Awet ndi yun k'ut whuch'a natisdadh 'ink'ez sBá 'en oots'u nátisdadh," ubúlhni.

²⁹'Et yugha hodul'ehne 'uhuyúlhni, "'Andit 'awet ts'et khuni be nebulh yaílhduk, 'aw 'udada' khuni be iloh 'udini.

³⁰'Andit 'awet t'ets'onínzun soo ts'iyantsuk 'et t'éwhúnínzun 'et huwa 'aw 'on 'un nts'uyoodolhkut aít'oh. Daja nedáni'-un, 'et huwa Yak'usda oots'un hainya neba 'alha 'uhoont'oh."

³¹'Et Sizi ubulhni, "Soo eh nohba 'alha 'uhoont'oh?"

³²Nulh'en whuz de whúdizulh-un 'awet 'et néwhudinzut, ndet la 'ilhone ahli whe yaitáhdulh 'ink'ez nohnich'oh 'utiht'elh. Si cha sich'oh úsdli whe sghu tihdulh, 'et hoonts'i 'aw sich'oh iloh 'ust'oh, sBá 'en sulh 'únt'oh 'et huwa.

³³'Andit njan 'et huwun ndi khuni 'i be nohbulh yásduk, daja nohdásni' la, 'et huwa la be nedzi be dizghel-i ooh't'e'. Ndi yun k'ut tube la nohehúzoola', 'et hoonts'i hóht'e', ndi yun k'ut humoodih 'ink'ez be 'ut'en k'oh cha, ts'iyawh ooch'a' nusde 'et huwa.

Sizi Gri lubret 'uk'enus dízti'-un unli whe yugha hodul'ehne buba tenadudli

17 ¹Sizi njan 'et ndudáni' hukw'elh'az, ndo yak'uz yutan'en 'ink'ez 'utni, "'UBá, 'awet sts'o dizulh-un 'awet whusahóolts'ut. NYe' ooba whudílhti' 'et whuz un'a la nYe' cha mba whudólhti'.

²'Et whuz un'a za 'et ndineh whe yinka whudune'ne ts'iyawh buba ndo oot'e'-un, 'et oogha ónin'ai, 'et whe la mbene la sghá buninlane 'ilhiz wheni huye khútinalh-i bugha ítas'alh.

³Ndunne, 'enne za 'ilhiz huye khuna-i huyut'i, nyun za ts'ih'un Yak'usda inli. 'Ink'ez mbene la nyun 'ink'ez Sizi Gri whuz de haílh'a'-un, 'enne bughun soo dudeni be t'éhoninzunne, 'enne 'ilhiz huye khuna-i huyut'ih.

⁴'Ut'en sgha nín'ai-i 'awet lhadúsda whe ndi yun k'ut mba whudásti'.

⁵Inka sBá, ndi yun k'ut 'uwhutálnelh whutso da', ndai la nyun bulh 'oh da' bé whúdalti'-i, 'i be 'andit doo cha za sba whudílhti'.

⁶Mbene la ndi yun k'ut whudune'ne butoh sghá buninlane, ts'iyawh nyun nghun whúbunistan. Nyun nch'e' hinli whe si sghá buninla 'ink'ez nghuni hik'úne' 'ust'en.

⁷Ndai la sgha nínla-i, 'i ts'iyawh nyun nts'u haínkat-i 'unt'oh. 'Et 'andit dudeni be t'ehonínzun.

⁸Ndai la khuni 'enne buba stl'adán'ai-i, 'i cha bugha ínus'ai. Soo cho huyílhchoot 'ink'ez dudeni be t'ehonínzun, 'et huwa nyun nts'u hásysa 'ink'ez nyun whuz de sútilh'a', 'et cha soo dudeni be t'ehonínzun 'ink'ez buba 'alha 'uhoont'oh.

⁹Buba tenadusdli. 'Aw ndi yun k'ut whudune'ne, 'enne iloh buba tenadusdli. Mbene la sghá buninlane, 'enne za buba tenadusdli, nyun nch'e' hinli 'et huwa.

¹⁰Ndai la si sch'e' unli-i, 'i nyun nch'e' 'unt'oh, 'ink'ez ndai la nyun nch'e' unli-i, si sch'e' 'unt'oh. 'Ink'ez 'enne bugha 'awet sba whudálti'.

¹¹'Aw 'on 'un ndi yun k'ut susda íloh whe nts'un usyalh, 'et hoonts'i ndunne, 'enne ndi yun k'ut 'uhint'oh. 'Ubá, lubeshi ooghu hooloh 'int'oh, 'ink'ez ndunne sghá buninlane, nyoozi' be ílhtus-i, 'i be huboontun, 'i be la nyun si bulh 'ilho ídli, whuz un'a la didut cha 'ilho hoole'.

¹²Mbene la sghá buninlane, ndi yun k'ut 'awhuz bubulh 'úst'oh da', nyoozi' be ílhtus-i, 'i be hubostun 'ink'ez bughosdle'. 'Et 'aw kwuncho yo whuye', 'en íloh, 'et huwa la nts'oh te la ooghun 'uk'une'úsguz inle'-un, 'oh te né'hoot'en.

¹³'Andit 'awet nts'un tisyá. 'Et hoonts'i 'awhuz ndi yun k'ut susda whe njan 'et howu yasduk, 'et whe la soo ts'ih'un un'a ndai la be whúnusni-i, 'i be budzi doobun.

¹⁴Nghuni bugha ídis'ai 'ink'ez ndi yun k'ut whudune'ne butsu hudutni. Nts'en'a la si 'aw ndi yun k'ut whudune'ne bubundulh lhuzt'oh 'et whuz un'a 'enne cha 'aw ndi yun k'ut whudune'ne' bubundulh lhúhílt'oh. 'Et huwa ndi yun k'ut whudune'ne butsu hudutni.

¹⁵'Aw ndi yun k'ut whuch'a nabónlelh-un, 'et íloh nts'u húkwa' dusni, 'et hoonts'i ntsi'-un, 'en ch'a soo cho bughonle', 'et nts'u húkwa' dusni.

¹⁶Nts'en'a la si 'aw ndi yun k'ut whudune'ne bubundulh lhuzt'oh, 'et whuz un'a 'enne cha 'aw ndi yun k'ut whudune'ne bubundulh lhuhílt'oh.

¹⁷Khuni 'alha' 'unt'oh-i nts'u hadílt'sut, 'i be nyunch'oh mba 'udun nébuninle. Nghuni 'i khuni 'alha' 'unt'oh-i 'unt'oh.

¹⁸Nts'en'a la nyun ndi yun k'ut whudune'ne butsu'un whesalh'a', 'et whuz un'a 'enne ndi yun k'ut whudune'ne butsu'un whebis'a'.

¹⁹'Ink'ez 'enne bugha si 'udun ne'dunuzti, 'et whuz un'a la 'enne cha soo ts'ih'un un'a nyun mba 'udun nebuninlane hoole'.

²⁰'Aw ndunne, 'enne za íloh buba tenadusdli, mbene la dughuni gha si sghun ooba 'alha' 'uwhutat'elhne, 'enne cha buba tenadusdli.

²¹'Et de la soo ts'iyanne 'ilho udulhne ts'oole'. 'UBá nts'en'a la nyun syudínda, 'ink'ez si cha nyudúsda, 'et whuz un'a za neyó 'uhoot'e'. 'Et whe la yinka whudune'ne soo ts'ih'un un'a buba 'alha' 'uhot'e' nyun whuz de sútilh'a'-un, 'et huwa.

²²'Ink'ez ndi be dusti' sgha nín'ai-i, 'on 'un bugha ínus'ai. 'I be la nyun si bulh da ít'oh whe la 'ilho idli, whuz un'a za 'ilho hoole'.

²³Si buyoghi usdli 'ink'ez nyun si syoghi inli, 'et whuz un'a la ndunne 'ilho hinli whe lhahádootneh. 'Et huwa la yinka whudune'ne soo dudeni be t'éhonózin nyun whuz de sútilh'a'. 'Ink'ez nts'en'a la sk'eintsi', whuz un'a 'enne cha buk'eintsi'.

²⁴Ndi yun k'ut 'uwhutálnel' whutso da' sk'eintsi', 'ink'ez bé dusti'-i sgha nín'ai ínle', 'et soo cho huwhuti'elh hukwa' nuszun. 'Et huwa 'uBá ndunne sghá buninlane, 'andit nts'e 'ust'oh 'et sulh 'úhoot'e' hukwa' nuszun.

²⁵UBá nyun ts'ih'un 'unt'oh-un inli. 'Et yinka whudune'ne nyun nghun 'aw soo cho dudeni be t'ényonúszun. 'Et si t'ényonúszun 'ink'ez ndunne sulh 'út'enne cha t'éhonínzun nyun whuz de sítílh'a'.

²⁶'Ink'ez nyun nghun soo cho dudeni be t'ehonózin ubuzúsi. 'Ink'ez nyun nghun 'on 'un cha soo cho t'éhontázin ubutíselh. 'Et huwa la ndai la be sk'entsi-i buyo do'a', 'ink'ez si cha buyo 'utisdalh," ni whe tenadidli.

Sizi 'awet huyílhchoot

18 ¹Sizi ndi khuni be tenadidli hukw'elh'az, yugha hodul'ehne tubulh 'ukoh wheyaz Kedron huwhútni, nyan yahunindil. 'Et haniyeh k'et whuz'ai. 'Et yugha hodul'ehne tubulh dahunindil.

²'Ink'ez Judas, mbe da' ye 'ónket'un, 'en cha nyo t'éwhunínzun, Sizi yugha hodul'ehne tubulh lhat 'et 'ilhúnahodulh 'et huwa.

³'Et lubret bumoodihne 'ink'ez Phariseene te, ndunne lhuganne 'ink'ez neilhchúkne te, Judas dulh ubutilhdil. Too dízk'un te, bé nukwunult'a-i, 'ink'ez saluzti te, ts'iyawh hitizdla.

⁴Sizi nts'oh te la didut ooghun ne'whutit'en, soo ts'iyawh t'éwhunínzun, inka bududzizya 'ink'ez uboodulhkut, "Mbe kunúhta whe 'aht'en?" ubúlhni.

⁵'Et 'uhuyúlhni, "Sizi Nazareth whut'en-un, 'en kúznuta." 'Et Sizi 'ubulhni, "Si 'en 'ust'oh." 'Et Judas ye 'ónket-un, 'en cha butoh usyin.

⁶Ndet la Sizi si 'en 'ust'oh ubúlhni whe, ts'iyawh k'oh le duhúja 'ink'ez yun k'ut nahánkát.

⁷'Et doo cha za uboodulhkut, "Mbe kunúhta whe 'aht'en?" 'Et 'uhutni, "Sizi Nazareth whut'en-un, 'en kúznuta."

⁸'Et Sizi 'ubulhni, "'Uda' nohdasni', si 'en 'ust'oh. Inka si skunáhta de, ndunne, 'enne nahutoodílh-un bugha óonah'aih."

⁹'Et Sizi whutso da' daja tenadidli ínle' da', "Sghá buninlane 'aw 'ilhoghun hoonts'i nintalhústel," ni, 'et 'oh te né'hoot'en inka 'ubúlhni.

¹⁰'Et Simon Peter saluzti ut'i, déhayalhtsus, 'i be lubret 'uk'enus dízti'-un be 'ustle-un ye yoonilht'o whe nailhni ts'un k'us yudzo habe' yalht'o. 'En 'ustle-un boozí' Malchus huyúlhni.

¹¹'Et Sizi Peter 'uyúlhni, "Nyoo saluzti oozus be naíntih. 'Alha iloh lakw ndi lubot be dzoh nudeh-i, sBá stl'ayánkai-i, 'ulhtuzisnel?"

¹²'Et lhuganne bumoodih 'ink'ez Lizwifne neilhchukne Sizi huyílhchoot 'ink'ez huyulhghel.

¹³Soo 'udechoo Annas 'en cho highu hinílhni. 'En la Caiaphas 'et nawhuduzuk huba lubret 'uk'enus dízti'-un unlí ínle', 'ink'ez Annas, 'en oozaz 'unt'oh inka.

¹⁴'Et ndun Caiaphas 'en 'utni ínle', Lizwifne bugha utni whe ndutni, 'ilhoghun dune 'en ts'iyanne dune ba dazsai de, 'et hootázoo' ni ínle'.

Peter Sizi 'aw t'éínúszun ni

¹⁵'Ink'ez Simon Peter 'ink'ez 'ilhoghun yugha hodul'eh-un bulh Sizi huyúntiz'az. Ndun 'ilhoghun yugha hodul'eh-un, 'en lubret 'uk'enus dízti'-un t'einínzun, inka 'en Sizi nanistl'oo bet yúlh danínya.

¹⁶'Et Peter 'en dati yoo'az ts'e usyin. 'Et ndun Sizi yugha hodul'eh-un 'ilhoghun, mbe la lubret 'uk'enus dízti' t'einínzun-un, 'en 'az tenínya 'ink'ez dati ghunlí-un yulh yaílhdud whe Peter cha daínihli.

¹⁷'Et nyoon ts'ekeyaz, dati ghunlí-un, 'en Peter 'uyulhni, “Nyun cha iloh lakw nyoon dune yugha hodul'eh-un 'ilhoghun inli?” 'Et Peter, “Awundooh,” yúlhni.

¹⁸'Et whulohne 'ustlene 'ink'ez neilhchukne te whúzk'uz inka kwun húdulhk'an. Nahuldzilh whe Peter 'en cha butoh usyin 'ink'ez naldzilh.

¹⁹'Et ndun lubret 'uk'enus dízti'-un Sizi yugha hodul'ehne, 'ink'ez hubodulh'eh-un hukwa yoodulhkut.

²⁰'Et Sizi 'uyúlhni, “Soo ts'et gaih 'et ndi yun k'ut whudune'ne bubulh yásduk. 'Ahoohlyiz wheni lugliz 'ink'ez lugliz whucho nts'e la Lizwifne 'ilhúnahodulh-un, 'et dune hodus'eh. 'Aw 'ilhoh whu'iz khuni be yalhúsdih.

²¹'Ink'ez di ha hukwa soodulhkut? Daja dusni la mbene sudánts'one, 'enne uboodulhkut, soo ts'ih'un t'éhonínzun daja disni' la.”

²²'Et Sizi njan 'et ndutni whe, 'ilhoghun neilhchuk-un yuzih usyin-un, yunin ts'e yunízkuk 'ink'ez 'uyúlhni, “Mbe na'dunínzun whe 'udini? Nyoon lubret 'uk'enus dízti'-un, 'en whuz un'a bulh yaílhdud!”

²³'Et Sizi 'uyúlhni, “Dzoh k'un'a yatísdud de, 'et nedini daja dusni. 'Et ts'ih'un un'a 'udusni de, di ha sunínkuk?”

²⁴'Et Annas 'awhuz Sizi 'ulghel whe lubret 'uk'enus dízti'-un Caiaphas, 'en ts'un wheyalh'a'.

²⁵'Et Peter 'awhuz kwun ba usyin 'ink'ez naldzilh, 'et 'uhuyúlhni, “Nyun cha iloh lakw yugha hodul'ehne butoh 'ilhoghun inli?” 'Et whuts'oodidlai 'ink'ez, “Awundooh,” ubúlhni.

²⁶'Et lubret 'uk'enus dízti'-un be 'ustle-un 'ilhoghun, Peter mbe da' yudzo haílht'az-un, 'en oonadun 'unt'oh, 'et yúlhni, “Nyun cha iloh lakw haniyeh k'et bulh 'ínt'en whe nyis'en ínle?”

²⁷'Et doo cha za Peter whuts'oodidlai whe soo 'aho lugok dune 'udíja.

Sizi Pilate but néhinilhti

²⁸'Et Sizi Caiaphas ooyoh tenáhinilhti, yun k'ut humoodih, Pilate huyulhni 'en ooyoh ts'e whe húyalhti. Bundada tube 'uda' 'uhoont'oh 'ink'ez Lizwifne 'aw hiyoh dálhidulh. 'Et yoh dahúnindil de, 'enne buba me hoonli.^(18:28) 'Et

---

(18:28) Ndun 'en 'udun yun k'ut whut'en-un 'unli, 'aw Lizwif yughu daóoya' huba lhe'hóot'oh.

ndahúja de, 'aw njan Butus Lhuseya na'yut'ulh-un, 'aw 'uhoo'alh aít'oh 'et huwa.

²⁹'Et Pilate 'az buts'un teninya 'ink'ez uboodulhkut, “Ndun dune ndet hukwa ook'éwhuh'ai whe 'aht'en?”

³⁰'Et 'uhuyúlhni, “Aw ndun dune ninta lhe'ít'el de, 'aw nts'uz toolhte' aít'oh.”

³¹'Et Pilate ubúlhni, “Ulhchóot 'ink'ez nohnich'oh nohba ootulhúhise'd-i k'un'a ooba nahahyeh!” 'Et ndunne Lizwifne 'uhuyulhni, “Wheni 'aw dune ts'uzoolhghelh-un negha lhúhoot'al.”

³²Njan 'et nduhútni whe Sizi nts'en'a la datítsa howu yailhduk ínle, 'oh te né'hoot'en ha' hutni.

³³'Et Pilate yoh ts'e whenája. Sizi yukunáwhulh'a' 'ink'ez 'uyúlhni, “Nyun eh Lizwifne bulerwe inli?”

³⁴'Et Sizi 'uyulhni, “Nyunch'oh eh 'et ndunínzun, k'us 'uyoonne si sghun nyodáni?”

³⁵'Et Pilate yúlhni, “Si eh Lizwif-un usdli ninzun? Nyunch'oh nyulh dunene 'ink'ez lubret bumoodihne, 'enne stl'ányuhalhti! Ndet whe ninta' nint'en?”

³⁶'Et Sizi 'uyulhni, “Nts'e la lerwe usdli-un 'aw ndi yun k'ut iloh 'uhoont'oh. 'Et ndi yun k'ut whulerwe usdli de, sunidulhne 'aw da' Lizwifne t'asulhoohoolhtel oole' da'. 'Awundooh, whulerwe usdli-un 'aw ndi yun k'ut iloh 'uhoont'oh.”

³⁷'Et Pilate yoodulhkut, “'Et de lerwe inli whe 'int'oh!” 'Et Sizi 'uyulhni, “Nyun 'alha 'udini lerwe usdli. 'Et wheni whuzúsdli 'et huwa yinka whudune'ne soo cho dudeni be khuni 'alha 'unt'oh-i t'éhinoozeh inka ndi yun k'ut nenúsyá. Mbene la khuni 'alha 'unt'oh-i t'ehuninzunne, daja dusni la soo cho suhoozílhts'ai.”

³⁸'Et Pilate 'uyúlhni, “Di la 'unt'oh khuni 'alha 'unt'oh-i?” 'Et ndúdija hukw'elh'az doo cha za Lizwifne 'az buts'un tenanja 'ink'ez ubulhni, “Aw whe ninta 'unt'en-un ooghu nahós'alh-un hooloh!

³⁹'Et nohni nohe'út'en k'oh whuz'ai Nohtus Lhuséya-un whutoh 'ilhoghun dune 'adin'ai-un, 'en nohba oolanadustnih lhih. Ndun Lizwifne bulerwe, 'en eh oola nadutistnih hukwa' nahzun?”

⁴⁰'Et soo ts'iyawh sulya hulhduk whe 'uhutni, “Barabbas 'en oola nadintni, 'aw ndun 'en íloh!” 'Et ndun Barabbas 'en 'undunut'ih-un 'unt'oh.

Pilate Sizi tulalghus unduntált'oh-un whuts'u be' hininya

19 ¹'Et hukw'elh'az Pilate Sizi huyolhtsas-un huwá balh'a',

²'ink'ez lhuganne whus cho 'awh nahinilhjaz-i, 'i hitsi nehídan'ai, 'ink'ez luglok dulk'un-i, 'i hit'uhúyulhbal,

³'ink'ez 'uhuyulhni, “Lizwif bulerwe-un sa' cho hona.” 'Ink'ez hinin ts'e huyoonukat.

⁴'Et doo cha za Pilate 'az buts'ú tenanja 'ink'ez 'ubulhni, “Nulh'en, ndun si 'aw whe nínta 'unt'en-un ooghu nahós'alh aít'oh, inka nohts'ú tenanusti.”

⁵'Et Sizi whus cho ootsi nedin'ai 'ink'ez luglok dulk'un-i nait'suz whe tenánja Pilate yunilh'en 'et 'ubúlhni, “Nulh'en, ndun dune!”

⁶Lubret bumoodihne 'ink'ez neilhchúkne te, hitilh'en ibulh, soo tube cho sulya hulhduk 'ink'ez, “Tulalhgus 'undunulht'ah! Tulalhgus 'undunulht'ah!” hutni. 'Et Pilate 'ubúlhni, “Nohnich'oh ulhchoot 'ink'ez tulalhgus undunulht'ah! Si 'aw whe nínta 'unt'en-un ooghu nalhuwhús'al aít'oh 'et huwa!”

⁷'Et Lizwifne 'uhuyúlhni, “Wheni khuni neba ootulhúhisde-'i ts'ut'i, 'i k'ut 'utni, daótsah huba 'uhoont'oh. Lhe'utni Yak'usda ooYe' 'ududulhtsi 'et huwa.”

⁸'Et Pilate whudánts'o whe tube 'on nus nílhjoot.

⁹'Et doo cha za duyoh ts'e danánja 'ink'ez Sizi yoodulhkut, “Nts'ez de hańya whe 'int'oh?” yúlhni. 'Et Sizi 'aw yulh yálhtilhdih.

¹⁰'Et Pilate 'uyúlhni, “'Aw eh sulh yaóolhduk aít'oh? 'Aw eh t'éwhunuzńzun tulalhgus nyundunóst'a-un sghá whunt'ai k'us nla nadutistníh-un cha sghá whunt'ai?”

¹¹'Et Sizi 'uyúlhni, “'Aw ndus de yak'uz whuts'un ngha lhúhoot'al de, 'aw sando 'ont'e' aít'oh. 'Et huwa mbe la ntl'asálhti-un, 'en oolubeshi nyun nlubeshi anus 'ulcho.”

¹²'Et Pilate whudánts'o whe Sizi whe yúla nadootnih-un, 'et nahó'alh hukwa 'it'en. 'Et Lizwifne sulya hulhduk 'ink'ez huyúlhni, “Ndun dune oola nadantni de, 'aw lerwe Caesar ooyadan iloh 'int'oh! Mbe la lerwe na'dudil'í-un, 'en lerwe Caesar yuch'az dítni-un 'unt'oh!”

¹³'Et Pilate whuduzts'ai whe kw'uts'uzda yuk'usda whe dune ba nahiyilh-i, 'i k'enát'l'adida'. 'Et Sizi dubut nehéyolhtelh ndet la Hebrew k'un'a Gabbatha huwhútni, 'i khuni 'utni tse ook'ut hoodzo-i ni whe 'utni. 'I k'ut kw'uts'uzda yulh'ai dune ba nahiyilh wheni.

¹⁴Ndet dzin da' Butus Lhuséya-un, 'et dzin wheni lhahúdutneh-un, 6:00 at'en 'uhúnit'oh, 'et Pilate Lizwifne ubúlhni, “Ndun nohlerwe nulh'en!”

¹⁵'Et hoonts'i sulya hulhduk 'ink'ez 'uhutni, “N'awh bulh 'udini! Tulalhgus undunilht'ah!” 'Et Pilate 'ubúlhni, “Nohlerwe 'en eh tulalhgus k'eítastelh?” 'Et lubret bumoodihne 'uhutni, “Lerwe Caesar 'aw 'en za nelerwe, 'aw 'uyoon nelerwe hooloh!”

Sizi tulalhgus k'ehíylhti

¹⁶'Et 'awet hodánts'o Pilate Sizi tulalhgus k'ehúyolhtelh wheni butl'ayálhti. Huyílhchoot 'ink'ez 'on 'un whenáhuyalhti.

¹⁷'Et dutulalhgus yuditelw whe, nts'e da' 'Utsin Ts'un huwhútni, whuz oozya. 'Et Hebrew k'un'a Golgotha huwhútni.

¹⁸ 'Et tulalhgus k'ehýilhti. 'Uyoonne nane cha huyúlh 'ubihinla. 'Ilhoghun whe 'íntl'us ts'e, 'et 'ilhoghun cha ooghu naílhni ts'e, 'et Sizi 'en soo buniz 'uhuyínla.

¹⁹ 'Et Pilate yuk'úne'uzguz-i, 'i butl'ayán'ai tulalhgus huyundunólht'a ha. 'I k'ut 'utni,

Sizi Nazareth Whut'en, Lizwifne bulerwe 'unt'oh.

²⁰ Tube keyoh whenghoh 'uhuyinla whe tulalhgus k'ehúyilhti 'et huwa, tube lthane Lizwifne ndi Pilate yuk'úne'úzguz-i hik'uyailhduk. 'Ink'ez ndi khuni tawh didowhne buk'un'a 'uk'unusguz. Hebrew k'un'a cha, Greek k'un'a cha, 'ink'ez Latin k'un'a cha.

²¹ 'Et huwa Lizwif lubret bumoodihne Pilate huyúlhni, "Aw ndun Lizwifne bulerwe 'unt'oh dini whe iloh 'uk'einges. 'Ants'i njan ndutni dini, si Lizwifne bulerwe 'ust'oh."

²² 'Et Pilate 'ubúlhni, "Ndai la 'uk'únusúsguz-i, 'i nts'en'a usdla, 'et whuz un'a oot'e' ha usdla."

²³ 'Et ndunne lhuganne Sizi tulalhgus 'uhídunilht'o hukw'elh'az, hinaih huyílhchoot 'ink'ez dungghi huyulhtsi whe 'ilhohne hinli whe lhtahúyulya. 'Et ndi 'ude k'ut ye usdá-i, 'i 'aw lhunduníkai iloh whe 'ilho za unli whe 'ulya-i.

²⁴ 'I ghun didutch'oh 'ulhodutni, "Ndi 'i 'aw yanúlhts'udoolhch'ul. 'Ants'i ooghu 'áts'ool'ih, mbe suba oots'ítooneh." 'Et nduhútni whe Yak'usda ooghuni soo ook'oh te né'hoot'en inka 'uhutni. Ndi khuni 'i ndutni inle', "Snaih-i, 'i ts'iyawh lhtahuyulya.

'Et 'ude k'ut be susda-i, 'i higha 'afnlh."

'Et soo 'oh te lhuganne né'hust'en.

²⁵ 'Et Sizi ootulalhgus soo benghoh 'et ooloo usyin. Ooloo bulhtus cha, 'ink'ez Mary Clopas oo'at cha, 'ink'ez Mary Magdala whut'en cha.

²⁶ Sizi duloo yunilh'en 'ink'ez 'ilhoghun yugha hodul'eh, soo 'uk'enus yuk'entsi-un, 'en cha ye nghoh usyin. 'Et Sizi duloo 'uyulhni, "Ts'eke, ndun nye' nilh'en."

²⁷ 'Et ndun yugha hodul'eh-un, 'en cha yunilh'en whe uyúlhni, "Ndun nloo nilh'en." Soo 'et whuts'un ndun yugha hodul'eh-un Sizi ooloo duyoh daínilhti.

Tulalhgus k'ut Sizi ye khúna-i yula ditni

²⁸ Njan 'oh te ne'whust'en hukw'elh'az Sizi t'éwhunínzun soo ts'iyantsuk lhaóoduja. 'Et didut ooghun Yak'usda ooghuni 'uk'unusgúz-i daja ni la, 'et ndúhoneh 'et huwa, "Ta'óosda," ni.

²⁹ 'Et nyo 'oosa'yaz ts'ekoo too' ts'ulki-i 'et us'ai. 'Et nyoo oota'nilt'sít-i nyoo ts'ekoo too' huyé tunahuyuz'ai 'ink'ez duchun hyssop huyúlhni, 'i la hídalh'oo', 'ink'ez hize ts'e dube' hidunintan.

³⁰ 'Et nyoo ts'ekoo too' ts'ulki-i yunawhúzdlih 'ink'ez 'utni, "Awet ts'iyantsuk lhawhúduja." Yo nenint'ai 'ink'ez ye khúna-i yula ditni.

³¹'Et dzin 'et la nahulyís-un dzin huba lhahúdutneh, 'ink'ez nyo nats'ulyís-un dzin whudízi' whe 'uhoont'oh. Lizwifne 'et dzin nezi 'aw tulalhgus k'ut oola' hukwa lhe'hunízun, inka Pilate huyoodulhkut bukechun k'unuhúyooyuz' 'ink'ez buzi nanáhuyoooleh 'et hukwa.

³²Lhuganne whuz hoozdil whe soo 'udechoo ndunne nane Sizi hiyulh tulalhgus k'ut sulhtíne, 'enne cho bukechun k'unuhúzyuz.

³³'Et Sizi highu nindil whe 'uda' dazsai hinilh'en, inka 'aw hikechun k'unulhúhiyus.

³⁴'Et hoontsi 'ilhoghun lhugan-un sohtuz be yuzih k'ut 'et yúzwut. 'Aho 'uskai' 'ink'ez tooyaz bulh, 'i oots'u hayíjul.

³⁵'Et ndun mbe la howu yalhduk-un, soo 'alha whunalh'en whe 'utni. 'Ink'ez daja ni la soo didutch'oh t'éwhunínzun whe 'utni. 'Et huwa la nohba 'alha 'uhot'e'.

³⁶'Et whuz un'a 'oh te ne'whust'en. 'Et huwa ndai la Yak'usda ooghuni 'uk'unusguz-i, 'i k'un'a lhawhúduja whe ndutni, "Aw 'ilho oots'un 'i hoontsi k'ulhítih," ni.

³⁷'Et Yak'usda be 'udustlus 'uk'unusgúz-i, 'i k'ut 'udun 'et cha 'utni, "Mbe la huyúzwut-un, hinoolh'en la," ni.

Sizi 'ahúyalhti

³⁸'Awet 'oh te ne'whust'en hukw'elh'az 'et Joseph, Arimathea whut'en-un, Pilate yughu ninya 'ink'ez Sizi oozí yólhchoot hukwa yoodulhkut. 'Et ndun Joseph 'en cha Sizi yugha hodul'eh-un unli, 'et hoontsi Lizwifne bube nuljut inka whu'iz Pilate 'awet yugha óonin'ai Sizi oozí nayólhchoot 'ink'ez whusainya 'ink'ez oozí yílhchoot.

³⁹'Et Nicodemus, 'en cha yulh whúsain'az. 'En 'uja ínle' soo 'udechoo Sizi whe' dit'en whe 'ilhe 'ulhdzis yughu ninya.^u Yoo sooltsun-i, myrrh 'ink'ez aloes bulh lhtadilyá-i whe 100 pounds at'en 'uldaz, 'i whusayán'ai.

⁴⁰'Et Sizi oozí huyílhchoot 'ink'ez Lizwifne bube 'ut'en k'oh hukw'un'a, naih dizi' 'ulhyúl-i huyílhchoot 'ink'ez yoo sooltsun-i lhtahidínla-i hik'únuhúyuzdzai, 'ink'ez Sizi oozí higha húyozdus 'ahitíhtelh wheni.

⁴¹'Et nyo ndet da' tulalhgus 'ahidunilht'ó-un, 'et whenghoh haniyeh k'et whuz'ai. 'Et la 'awhunidí-un tse be tsa k'et 'aw whutso da' dune 'alhuhulhtí-un whuz'ai.

⁴²'Et tube nilhdukw inka Sizi oozí 'et 'uháyalhti, Lizwifne 'et dzin lhahúdutneh-un 'uhoont'oh 'et huwa.

---

t 19:31 'A cho dahóotsah ha. u 19:39 Tat yus k'ut at'en ínle', 'et huwu yalhduk whe 'utni.

Sizi ts'un k'ut dunadija

20 ¹Lisman whutoh 'udechoo dzin 'awhuz tsahólhghus whe Mary Magdala whut'en-un, ts'un k'uz tizya. Whuz oozya whe tse cho ts'un k'ut whudadin'ai-i, 'udun duniz'ai whe yutilh'en.

²'Et 'awet Simon Peter 'ink'ez nyoon 'ilhoghun Sizi yugha hodul'eh-un k'us yúk'entsi'-un, 'en bulh, bughulgai 'ink'ez úbulhni, “NeMoodihti oozu huyílhchoot. 'Uts'un whe húyalhti, 'ink'ez 'aw t'éts'onúszun nts'e suba whe húyalhti.”

³Inka Peter 'ink'ez nyoon 'ilhoghun bulh ts'un k'uz ts'e hutilhgai.

⁴Lhgha hilgai. 'Et nyoon 'ilhoghun 'en Peter anus 'a nulgai huwa 'udechoo ts'un k'uz oolhgai.

⁵'Awet whuz oolhgai da', nyo duja 'ink'ez ni' whunalh'en. 'Et naih dizti'-i 'et usdla yunilh'en, 'et hoonts'i 'aw dálhiyal.

⁶'Et soo yunilgih whe Simon Peter whuz oozya. 'En ts'un k'ut danínya 'ink'ez naih dizti'-i 'et usdla yutilh'en.

⁷'Et nyoo dzezoh ootsigha gha yóonasduz inlé'-i, 'aw naih dizti'-i ootoh whe yooloh. Soo cho lhénintan 'ink'ez 'udun sulhchooz.

⁸'Et nyoon 'ilhoghun yugha hodul'eh 'udechoo ts'un k'uz oolhgai-un, 'en cha danínya. Soo cho whunalh'en 'ink'ez ooba 'alha' hooja.

⁹'Et 'awhuz soo cho dudeni be t'éhonúszun daja ni la ndi Yak'usda ooghuni 'uk'unusgúz-i k'ut, Sizi yaidlanne toh dunáduτάdalh 'et huwun.

¹⁰'Et 'awet Sizi yugha hodul'ehne duyoh ts'un whenáhit'az.

Sizi Mary Magdala whut'en-un, 'en yunalhts'et haínya

¹¹'Et hoonts'i Mary 'en ts'un k'ut 'awet nét'l'adinda'. Yoo 'az ts'e usyin 'ink'ez utso. 'Ink'ez utso whe nyo dunt'oh 'ink'ez ni' tse bez whunilh'en.

¹²Khunsul nane lizas soo ulhyúl-i be húzke, ndet whe ubutilh'en. 'Ilhoghun 'en yutsi t'ah, 'et 'ilhoghun cha yuk'etl'ah ndet la Sizi oozu ilhte'-un, 'et huzke.

¹³'Et huyoodulhkut, “Ts'eke, di ha' dini intso?” 'Et 'ubúlhni, “SMoodihti 'uts'un whe húyalhti 'ink'ez nts'e suba 'ahúyalhti 'aw t'éwhunuzúszun.”

¹⁴'Et ndúdiya hukw'elh'az n'awh nalh'a whe khunsul Sizi 'et usyin whe yutilh'en, 'et hoonts'i 'aw Sizi 'unt'oh 'aw nalhuyóolts'ulh.

¹⁵'Et Sizi 'uyulhni, “Ts'eke, 'et di ha intso? Mbe kunínta whe 'int'en?” 'Et Mary 'uninzun haniyeh k'et huwunlí-un tole 'ut'en, 'ink'ez 'uyulhni, “Nyun ílhchoot 'ink'ez 'uts'un wheílhti de, nts'e nenilhti-un sudíni, 'et de si naóoschoot.”

¹⁶'Et Sizi yukahizya, “Mary,” yúlhni. 'Et Mary n'awh nalh'a 'ink'ez, “Rabboni!” yúlhni ('i khuni nehodulh'eh-un ni whe 'utni).

¹⁷'Et Sizi 'uyúlhni, “'Aw njan soontun iloh. 'Awhuz ndo sBá oots'un nálhtuzusdai. 'Et hoonts'i sulhutsinke buts'un naíndalh 'ink'ez ubudíni,

ndo sBá oots'un nátsidalh. 'En nohni cha nohBá. Si sYak'usda 'ink'ez nohni cha nohYak'usda unli.”

¹⁸'Et Mary Magdala whut'en-un Sizi yugha hodul'ehne bughu nanja 'ink'ez ndi khuni buba whusanáidan'ai, 'ink'ez neMoodihti cha yan'en ubúlhni. 'Et Sizi daja yudáni'-un hukw'u bubulh náhoolnuk.

Sizi yugha hodul'ehne bunalhts'et haínya

¹⁹'Et dzin 'et 'udechoo dzin lisman whutoh 'uhoont'oh, 'et hulhgha za, 'et yugha hodul'ehne 'ilhunahosdil. Dulh Lizwifne bube hunuljut inka datih ts'iyawh dádinla. Khunsul Sizi butoh usyin hitilh'en. 'Et ubúlhni, “Soo cho nohdzi doghel.”

²⁰'Et ndúbudani' whe dula cha, 'ink'ez duzih k'ut cha bunalhts'et hahonla. 'Et yugha hodul'ehne tube cho huhóost'et buMoodihti huyan'en inka.

²¹'Et Sizi doo cha za 'ubúlhni, “Soo cho nohdzi doghel. Nts'en'a la sBá whuz de sútilh'a', 'et whuz un'a si cha nohtis'alh.”

²²'Et ndúdija hukw'elh'az buk'uz injiz 'ink'ez ubúlhni, “Ndoni nohyudóolts'it.

²³Mbene la bulubeshi buba 'un tilhdilne, 'enne 'uda' buba 'un tizkat whe 'unt'oh. 'Ink'ez mbene la bulubeshi buba 'un lhituzulhdilne 'aw buba 'un lhitikulh whe 'unt'oh.”

²⁴'Et nyoonne whunizyanne 'on 'at nane butoh 'ilhoghun, 'ut'udánda'-un, Thomas huyulhni-un, 'aw butoh hooloh whe Sizi bughu ninya.

²⁵'Et nyoonne yugha hodul'ehne, 'enne Thomas huyulhni, “NeMoodihti ts'an'en!” 'Et 'ubúlhni, “Soo sich'oh sna be oola lugloo k'oh whunis'en, 'ink'ez slasga be 'anúdziga de, 'ink'ez oozih k'ut 'et sla be ooka k'et 'anúdzigni de, 'et de za la sba 'alha 'uhot'e,” ni.

²⁶'Et 'ilhu lisman inle' whe, doo cha za Sizi yugha hodul'ehne yoh bez ts'e hudilhts'i whe Thomas 'en cha butoh usda. Datih duts'o dadin'ai, 'et hoonts'i khunsul Sizi butoh usyin hitilh'en, 'ink'ez 'ubulhni, “Soo cho nohdzi doghel.”

²⁷'Et Thomas 'ulhni, “Sla nilh'en 'ink'ez nlasga be ska k'et nudilga 'ink'ez nla be szih k'ut cha nudílnih. 'On 'at si sghun whuts'oodónlai' junih. Mba 'alha 'uhot'e,” yúlhni.

²⁸'Et Thomas 'uyúlhni, “SMoodihti 'ink'ez sYak'usda!”

²⁹'Et Sizi 'uyúlhni, “Thomas, 'andit san'en, 'et huwa mba 'alha 'uhoont'oh. 'Et hoonts'i mbene la 'aw sulhí'el hoonts'i, 'ink'ez buba 'alha 'uhoont'ohne, 'enne 'uk'enus hoonzoo-un bugha whults'ut.”

³⁰'Et 'on nus lhat-un yugha hodul'ehne bunalh Sizi hooncha túne' 'ust'en 'et hoonts'i 'aw ndi 'udustl'us k'ut 'uk'ulhúhooguz.

³¹'Et hoonts'i nduwhi 'uk'unusgúz-i soo cho oogha t'éwhunohzin 'ink'ez nohba 'alha 'uhot'e', 'alha Sizi 'en Christ, Yak'usda ooYe', 'en 'unt'oh. 'Et

njan nohba 'alha 'uhoont'oh whe 'ilhiz oole' be ts'úkhuna-i, 'i Sizi Gri boozi' gha tíht'elh.

Sizi yugha hodul'ehne lho ha' hut'en-un, 'et doo cha za bunalhts'et haínya

21 ¹Njan 'oh te ne'whust'en hukw'elh'az, doo cha za Sizi yugha hodul'ehne bunalh ts'et haínya. Bunghun Tiberias huwhútni-un, 'et 'uja.'v 'Ink'ez bunalh ts'et haínya whe njan 'oh te ne'whust'en:

²Simon Peter, Thomas 'ut'udánda'-un, Nathanael, 'en keyoh Cana huwhútni Galilee yun k'ut whuz'ai, 'et whut'en-un, Zebedee ooye'ke cha, 'ink'ez 'uyoonne nane Sizi yugha hodul'ehne cha, 'enne ts'iyawh 'alhgoh hudilhts'i.

³'Et Simon Peter 'ubúlhni, “Lho ha' tist'elh.” 'Et ts'iyawh 'uhuyulhni, “Wheni cha la nyulh 'úztoodilh.” 'Et 'aho soo ts'iyawh ts'i cho be hándil. 'Ulhdzis ndúwhulyiz whe nute'hule', 'et hoonts'i 'aw lhe'hílooh.

⁴'Om bun bundada' sa haín'ai whe khunsul Sizi taba usyin hitilh'en, 'et hoonts'i ndunne yugha hodul'ehne 'aw Sizi 'en 'unt'oh t'éhonúszun.

⁵'Et Sizi 'ubúlhni, “Ts'oodunne' 'aw eh lhe'áhlooh?” “Gak,” huyúlhni.

⁶'Et doo cha 'ubúlhni, “Nohlembil ts'i ooghu naflhni ts'e whuz talhkat, 'et de la be 'óohloo.” Inka whuz tahiyalhkat, lho whuz lhai huzdlooh k'et, 'aw lhembilh hanáhuyooel'h aft'oh.

⁷'Et ndun 'ilhoghun Sizi k'us yúk'entsi'-un, 'en Peter 'ulhni, “NeMoodihti 'ut'en.” 'Et neMoodihti 'ut'en ni Peter yudánts'o whe soo 'a cho yoo'az ts'e ye usdá-i yunállhoh, 'ankw'us 'ust'et 'unt'oh ínle' inka, 'ink'ez bunghun tooz tállhoh, Sizi ts'u tiyalh 'et wheni.

⁸'Aw taba howu nilhza' iloh 'uhut'en, whunizyat 'on 'at whunizyat negan ghútistni at'en 'uwuhldzoh. Inka nyoonne yugha hodul'ehne ts'iyaz be hándil 'ink'ez lhembilh lho tubulh toot huyigus whe yaháyulhldat.

⁹Yanáhuski whe taba kwunyaz dízgun 'ink'ez lho ook'ut butá'unek 'ink'ez lhes cha 'et us'ai huwhutilh'en.

¹⁰'Et Sizi 'ubulhni, “Nyoo lho suhlooh-i ooloh dizáhleh.”

¹¹'Et Simon Peter ts'i yenya, 'ink'ez lhembilh taba yáyuzguz. Lho soo ncha-i za dizbun, 153 'ultsuk. Tube lhai 'ink'ez undaz, 'et hoonts'i lhembilh 'aw k'ulhích'ulh.

¹²'Et Sizi 'ubulhni, “Anih, njan na'uht'alh.” Huyéntsaz whe 'aw 'ilhoghun hoonts'i mbe 'unt'oh-un hukwa lhahuyoodulhkut, 'uda' t'ehonínzun neMoodihti 'en 'unt'oh inka.

¹³'Et Sizi whuz oozya, lhes yílhchoot 'ink'ez bugha ínin'ai. 'Et whuz un'a za lho cha bugha íninla.

¹⁴'Et 'awet yaidlanne toh dunadija whuts'un, whulh tat Sizi yugha hodul'ehne bunalh ts'et hainya.

v **21:1** Ndi bunghun 'i Galilee cha huyúlhni. w **21:5** 'Oh da' whuloh te whuz un'a duyadanke bulh yáhalhduk.

¹⁵'Awet na'hit'al hukw'elh'az, Sizi Simon Peter yoodulhkut, "Simon Jonas ooye', ndunne, 'enne buba nús eh sk'eintsi'?" 'Et Peter 'uyúlhni, "A sMoodihti, nyunch'oh t'éwhunínzun nyadan usdli." "Et de se 'usbaiyazne bube 'olh'alh," yúlhni.

¹⁶'Et doo cha za whulh nat yoodulhkut, "Simon Jonas ooye', 'usk'eintsi' eh?" 'Et Peter 'uyulhni, "A sMoodihti, nyunch'oh t'éwhunínzun nyadan usdli." "Et de se 'usbaine bughonle'," yúlhni.

¹⁷'Et doo cha za 'andit yoodulhkut, "Simon Jonas ooye' 'alha eh syadan inli?" 'Et Peter tube ooba dzoh suli', Sizi whulh tat-un yoodulhkut whe 'uyúlhni, "Syadan inli eh?" 'uyúlhni. 'Et Peter 'uyúlhni, "SMoodihti, nyunch'oh ts'iyantsuk t'éwhunínzun. 'Ink'ez nyunch'oh t'éwhunínzun nyadan usdli." 'Et doo cha Sizi 'uyúlhni, "Se 'usbaine bube 'ilh'alh!

¹⁸Soo ts'ih'un un'a nyudúsní, soo chilh inli da' soo cho soo nadint'ih 'ink'ez nts'e la hukwa' nínzun, 'oh te ninya inle'. 'Et hoontsi' hoonyan sinli' de, nla nusóontun 'ink'ez 'uyoon dune nla yé'dinguz, 'i t'az nts'e hukwa lhe'nínzun, 'oh te hoontsi' núnyutilhtelh," yulhni.

¹⁹'Et Sizi ndúyulhni whe nts'en'a la didut datítsah huwa Moodihti yudutálhti', 'et wheínulhtun whe 'utni. 'Et ndi dani' hukw'elh'az 'et, "Sunanyalh," yúlhni.

²⁰'Et Peter 'awh nalh'a whe nyoon mbe da' Sizi k'us yúk'entsi'-un, 'en 'uja 'udek'ez na'hút'alh-un yuts'un le'uja 'ink'ez yoodulhkut, "SMoodihti, mbe 'utinelh nye 'óotakulh?" yúlhni, 'et Peter 'awh nalh'a whe 'en 'ubuniyalh whe yutilh'en,

²¹Peter yan'en whe Sizi 'uyúlhni, "SMoodihti, ndun 'en do' datínelh?"

²²'Et Sizi 'uyúlhni, "Whusanátisdalh whuts'un 'et hoona' hukwa' nuszun de, nyun mba lhe'hoot'oh. 'Et nyun sunanyalh."

²³Mbene la lhulhutsinke suli'ne 'et ndi khuni Sizi ye yátilhduk-i ts'iyawh butoh nídilhuts'ut, nyoon mbe da' Sizi yuk'entsi'-un 'aw dálhtisa. 'Et hoontsi' Sizi Peter 'aw lhídínel ndun 'en 'aw dálhtisa. 'Antsi' yúlhni, "Whusanátisdalh whuts'un 'et 'en hoona' hukwa' nuszun de, nyun mba lhe'hoot'oh?"

²⁴'Et ndun yugha hodul'eh-un, mbe da' Sizi 'uk'enus yuk'entsi'-un, 'en 'udani' njan howu yailhduk 'ink'ez 'uk'ehoonguz 'ink'ez daja dani' la soo 'alha 'uhoont'oh 'et t'éts'onínzun.

²⁵'On 'un cha tube lhat-un Sizi ne'úst'en. 'Et huwun ts'iyawh 'uk'éhooguz de, 'udust'us lhai k'et ndi yun k'ut 'et hoontsi' 'aw soo lhe'hoolcho oole' da' 'et tilalh wheni núsún. 'Et ndo honeh.